

«ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

*2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար
Անկախ աուդիտորական եզրակացության հետ միասին*

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	1
Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	2
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	3
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն.....	4
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն.....	5

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն.....	6
2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները.....	6
3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր.....	7
4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ.....	24
5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն.....	25
6. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ.....	28
7. Առևտրային արժեթղթեր.....	29
8. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ.....	29
9. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ.....	30
10. Ներդրումային արժեթղթեր.....	31
11. Հաճախորդներին տրված վարկեր.....	32
12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ.....	41
13. Հիմնական միջոցներ, ոչ նյութական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ.....	44
14. Հարկում.....	45
15. Վարկային կորուստների գծով ծախս.....	46
16. Այլ ակտիվներ.....	47
17. Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ.....	48
18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր.....	48
19. Այլ փոխառություններ.....	48
20. Ստորադաս վարկեր.....	49
21. Այլ պարտավորություններ.....	50
22. Կապիտալ.....	50
23. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ.....	50
24. Զուտ տոկոսային եկամուտ.....	53
25. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ.....	53
26. Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից.....	54
27. Այլ եկամուտ.....	54
28. Այլ գործառնական ծախսեր.....	54
29. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր.....	54
30. Ռիսկերի կառավարում.....	55
31. Իրական արժեքի չափում.....	68
32. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն.....	71
33. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ.....	71
34. Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում.....	73
35. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն.....	74
36. Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում.....	74
37. Կապիտալի համարժեքություն.....	75
38. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր.....	76

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

Ernst & Young CJSC
1 Northern Ave., office 27
Yerevan, 0001, Armenia
Tel: +374 (10) 500 790
+374 (10) 500 705
Fax: +374 (10) 500 706
www.ey.com/am

«Էրնսթ և Կանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան 0001
Հյուսիսային պող. 1, գրասենյակ 27
Հեռ. +374 (10) 500 790
+374 (10) 500 705
Ֆաքս. +374 (10) 500 706

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«ԱԿԲԱ Բանկ» բաց բաժնետիրական ընկերության
Բաժնետերերին և Խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱԿԲԱ Բանկ» բաց բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Բանկ) և նրա դուստր ընկերության (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համար ֆինանսական արդյունքների, համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականությունների ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքները և համախմբված դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը նկարագրված է այս եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀԷՄՍԽ) կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի միջազգային կանոնագրքի (ներառյալ՝ Անկախության միջազգային ստանդարտները) (ՀԷՄՍԽ կանոնագիրք), և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀԷՄՍԽ կանոնների: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Աուդիտի առանցքային հարցեր

Աուդիտի առանցքային հարցերն այն հարցերն են, որոնք մեր մասնագիտական դատողության համաձայն, առավել նշանակալի էին ընթացիկ ժամանակաշրջանի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացքում: Այդ հարցերը դիտարկվել են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համատեքստում՝ որպես մեկ ամբողջություն, և համախմբված հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք ձևավորելու նպատակով: Մենք չենք տրամադրում առանձին կարծիք այդ հարցերի վերաբերյալ: Մեր նկարագրությունը, թե ինչպես է ստորև նշված հարցը դիտարկվել մեր աուդիտի ընթացքում, ներկայացված է այդ համատեքստում:

Կառուցելով բարեկեցիկ աշխարհ

Մենք կատարել ենք մեր պարտականությունները, որոնք նկարագրված են «Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում, այդ թվում այդ հարցի վերաբերյալ: Համապատասխանաբար, մեր աուդիտը ներառել է ընթացակարգերի իրականացում՝ մշակված ի պատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի մեր գնահատմանը: Մեր աուդիտորական ընթացակարգերի արդյունքները, այդ թվում ստորև ներկայացված հարցերը դիտարկելիս իրականացրած ընթացակարգերը, հիմք են հանդիսանում կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ աուդիտորական կարծիք արտահայտելու համար:

Աուդիտի առանցքային հարց

Ինչպես է այն դիտարկվել մեր աուդիտի ընթացում

Հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների գծով արժեզրկման պահուստ

Հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների գծով արժեզրկման պահուստը հանդիսանում է առանցքային դատողությունների առարկա՝ ինչպես հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների էականության (Խմբի ընդհանուր ակտիվների 66.2%-ը 2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ), այնպես էլ ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտի («ՖՀՄՍ 9») շրջանակներում ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԿ) գնահատման հետ կապված բարդությունների և գնահատման համար պահանջվող դատողությունների պատճառով:

Պորտֆելային հիմունքով ԱՎԿ հաշվարկը ենթադրում է բարդ վիճակագրական մոդելավորում պահանջող գնահատման մեթոդների և մասնագիտական դատողությունների կիրառում: Այս մեթոդներն օգտագործվում են դեֆոլտի հավանականությունը, դեֆոլտի ժամանակ գործիքի ակնկալվող արժեքը և դեֆոլտի արդյունքում առաջացող կորուստները գնահատելու համար՝ հիմք ընդունելով անցյալ ժամանակաշրջանների առկա տեղեկատվությունը, որը ճշգրտվում է ապագա ժամանակաշրջանների կանխատեսվող տեղեկատվությամբ, ներառյալ՝ մակրոտնտեսական ցուցանիշների կանխատեսումները: Պորտֆելային հիմունքով ԱՎԿ հաշվարկը մեծապես կախված է նախնական ճանաչումից ի վեր վարկային ռիսկի զգալի աճի առկայության գնահատումից: Այդ գնահատումը էապես կախված է վարկառուի ժամկետանց օրերի ցուցանիշից (ներառյալ այլ ֆինանսական հաստատություններում ժամկետանց օրերը) և վարկառուի ֆինանսական պայմանների վատթարացման արդյունքում վարկի պայմանների վերանայումից:

2020թ.-ին ղեկավարությունը վերանայել է ԱՎԿ գնահատման մեթոդը և մակրոտնտեսական ցուցանիշները Խմբի՝ հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների պորտֆելի վրա COVID-19-ի ազդեցության պատճառով:

Մոդելավորման տարբեր մեթոդների և ենթադրությունների կիրառումը կարող էր հանգեցնել ԱՎԿ էականորեն տարբեր գնահատումների: Սա կարող էր նշանակալի ազդեցություն ունենալ Խմբի ֆինանսական արդյունքների վրա:

Հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների գծով արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում՝ «Հաճախորդներին տրված վարկեր», Ծանոթագրություն 12-ում՝ «Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ» և Ծանոթագրություն 30-ում՝ «Ռիսկերի կառավարում»:

Աուդիտը իրականացնելիս մենք առանձնահատուկ ուշադրություն ենք դարձրել հետևյալին՝

- ▶ Վարկային ռիսկի մոդելների գնահատումը և պորտֆելի հիմունքով ԱՎԿ սահմանելու համար կիրառվող ենթադրությունները, ներառյալ՝ անցած ժամանակաշրջանի հետ համեմատ COVID-19-ի ազդեցության պատճառով մոդելների վերանայումները.
- ▶ Խմբի՝ վարկային ռիսկի էական աճը բացահայտելու նկատմամբ ներքին հսկողության միջոցների թեստավորում:

Պորտֆելային հիմունքով հաշվարկված պահուստի թեստավորման նպատակով մենք գնահատել ենք դրա հիմքում ընկած վիճակագրական մոդելները, օգտագործված հիմնական ելակետային տվյալներն ու ենթադրությունները և ԱՎԿ հաշվարկում ներառված ապագա ժամանակաշրջանների կանխատեսվող տեղեկատվությունը, ներառյալ՝ մակրոտնտեսական ցուցանիշների վերանայված կանխատեսումները: Մենք թեստավորել ենք վարկային ռիսկի գործոնների հաշվարկի հիմքում ընկած առանցքային վիճակագրական տվյալները, ինչպիսիք են վարկերի ժամկետանց օրերը, հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների դեֆոլտի ամսաթվից հետո վերականգնման վիճակագրությունը և արժեզրկված վարկերի մնացորդների փոփոխությունը սկզբնական ճանաչման ամսաթվից մինչև դեֆոլտի ամսաթիվը:

Մենք գնահատել ենք նաև հաշվետու ամսաթվի դրությամբ վարկային ռիսկի էական աճը որոշելու համար ղեկավարության կողմից ընտրված չափանիշների կիրառման հետևողականությունը:

Մենք նաև իրականացրել ենք ընթացակարգեր Խմբի՝ վարկային ռիսկին ենթարկվածությունը նկարագրող բացահայտումների նկատմամբ:

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

Խմբի 2020 թ. Տարեկան հաշվետվության մեջ ներառված այլ տեղեկատվություն

Այլ տեղեկատվությունը ներառում է Տարեկան հաշվետվության մեջ ներառված տեղեկատվությունը, բացի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններից և դրանց վերաբերյալ մեր աուդիտորական եզրակացությունից: Ղեկավարությունը պատասխանատու է այլ տեղեկատվության համար: Տարեկան հաշվետվությունը ենթադրաբար մեզ կտրամադրվի աուդիտորական եզրակացության ամսաթվից հետո:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ մեր կարծիքը չի տարածվում այլ տեղեկատվության վրա, և մենք այդ տեղեկատվության վերաբերյալ չենք տրամադրելու կարծիք, որը որևէ ձևով կարտահայտի հավաստիացում տվյալ տեղեկատվության վերաբերյալ:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի հետ կապված, մեր պարտավորությունն է՝ ծանոթանալ վերոնշյալ այլ տեղեկատվությանը, երբ այն տրամադրվի մեզ, և դրանով դիտարկել, թե արդյոք առկա են էական անհամապատասխանություններ այլ տեղեկատվության և համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կամ աուդիտի ընթացքում ձեռք բերված մեր գիտելիքների միջև, և թե արդյոք այլ տեղեկատվությունը պարունակում է այլ էական խեղաթյուրումներ:

Ղեկավարության և Խորհրդի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Խմբի գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Խումբը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Խորհուրդը պատասխանատու է Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման գործընթացի նկատմամբ վերահսկողության համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ամբողջությամբ վերցրած, զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համաձայն իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

ԱՄՍ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի լրումն՝

- ▶ հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում,
- ▶ ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար,
- ▶ գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամուտությունը,
- ▶ եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք, թե արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է էական կասկած հարուցել խմբի անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, երբ այդ բացահայտումները համապատասխան չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա իրադարձություններն ու հանգամանքները կարող են հանգեցնել խմբի գործունեության անընդհատության դադարեցմանը,
- ▶ գնահատում ենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքն ու բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը,
- ▶ ձեռք ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ խմբի ներսում գործող կազմակերպությունների կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ՝ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու նպատակով: Մենք պատասխանատու ենք խմբի աուդիտի ուղղորդման, ղեկավարման և իրականացման համար: Մենք ամբողջովին պատասխանատու ենք մեր աուդիտորական կարծիքի համար:

Խորհրդին, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

**Կառուցելով
բարեկեցիկ աշխարհ**

Խորհրդին նաև տրամադրում ենք հավաստիացում, որ պահպանել ենք անկախության վերաբերյալ էթիկայի պահանջները, ինչպես նաև նրանց տեղեկացնում ենք բոլոր հարաբերությունների կամ այլ հարցերի մասին, որոնք ըստ ողջամիտ ենթադրության, կարող են անդրադառնալ մեր անկախության վրա, և որտեղ կիրառելի է, սպառնալիքների վերացմանը և անկախության պահպանմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

Խորհրդին հաղորդակցված հարցերից որոշում ենք այն հարցերը, որոնք համարվել են առավել նշանակալի ընթացիկ ժամանակաշրջանի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի ընթացում և, հետևաբար հանդիսանում են աուդիտի առանցքային հարցեր: Մենք նկարագրում ենք այդ հարցերը մեր աուդիտորական եզրակացությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ օրենքով կամ կարգավորող ակտերով արգելված է այդպիսի հարցերի հրապարակային բացահայտումը, կամ, երբ, խիստ բացառիկ հանգամանքներում, որոշում ենք, որ տվյալ հարցը չպետք է ներկայացվի աուդիտորի եզրակացությունում, քանի որ կարող է ողջամտորեն ակնկալվել, որ դրա ներկայացման հետ կապված բացասական հետևանքները ավելի շատ կլինեն, քան դրա ներկայացումից հանրային օգուտը:

Այս աուդիտի առաջադրանքի պատասխանատուն Մարիա Իգնատևան է:

«Էրնսթ ընդ Յանգ» ՓԲԸ
ՀՀ, ք. Երևան

Աուդիտի բաժնի գործընկեր

Մարիա Իգնատևա

Գլխավոր տնօրեն

Էրիկ Հայրապետյան

27 ապրիլի, 2021թ.

Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն

2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

(հազար ՀՀ դրամ)

	Ծան.	2020թ.	2019թ.
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	66,398,135	55,915,251
Առևտրային արժեթղթեր	7	319,353	251,177
Աճանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	8	250,207	277
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	9	57,171,584	30,523,274
Ներդրումային արժեթղթեր	10	17,405,067	22,760,449
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11	303,018,557	275,443,307
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	25,017,394	20,312,851
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	34	984,442	749,442
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	13	20,144,910	21,372,430
Այլ ակտիվներ	16	4,754,606	5,256,616
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	14	167,436	27,901
		495,631,691	432,612,975
Ընդամենը ակտիվներ			
Պարտավորություններ			
Աճանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	8	79,893	200,090
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ		45,717	32,066
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	17	296,944,080	254,667,620
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	18	8,500,960	12,796,122
Այլ փոխառություններ	19	101,043,374	85,203,800
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով		126,703	152,542
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	14	680,497	521,910
Այլ պարտավորություններ	21	6,570,526	5,541,956
Ստորագրած վարկեր	20	11,130,839	4,854,305
		425,122,589	363,970,411
Ընդամենը պարտավորություններ			
Կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	22	30,000,000	30,000,000
Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ		2,946,536	3,009,091
Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ		3,572,143	2,730,236
Զբաղիված շահույթ		33,990,423	32,903,237
		70,509,102	68,642,564
Ընդամենը կապիտալ և պարտավորություններ			
		495,631,691	432,612,975

Ստորագրվել և վավերացվել է Բանկի Տնօրինության կողմից՝

Հակոբ Անդրեասյան

Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Արմեն Հակոբյան

Գլխավոր հաշվապահ

27 ապրիլի, 2021թ.

Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն

2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	24	43,414,170	37,167,281
Այլ տոկոսային եկամուտ	24	2,675,996	2,000,371
Տոկոսային ծախս	24	(20,185,734)	(18,209,541)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		25,904,432	20,958,111
Վարկային կորուստների գծով ծախս	15	(10,774,703)	(947,662)
Զուտ տոկոսային եկամուտ վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո		15,129,729	20,010,449
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	25	4,916,294	4,805,567
Միջնորդավճարների գծով ծախս	25	(1,868,608)	(1,865,074)
Զուտ վնաս/ օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից		(132,117)	1,565,583
Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից	26	2,351,308	885,642
Ասոցիացված կազմակերպությունների շահույթի բաժնեմաս	34	399,958	223,905
Այլ եկամուտ	27	1,569,459	1,294,312
Ոչ տոկոսային եկամուտ		7,236,294	6,909,935
Անձնակազմի գծով ծախսեր		(10,888,617)	(10,838,738)
Մաշվածություն և անորտիզացիա	13	(2,314,182)	(2,015,076)
Այլ գործառնական ծախսեր	28	(1,972,523)	(1,546,322)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	29	(3,466,759)	(3,595,210)
Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով այլ ծախսերի հակադարձում	16	49,975	72,890
Ոչ տոկոսային ծախս		(18,592,106)	(17,922,456)
Շահույթ մինչև շահութահարկ		3,773,917	8,997,928
Շահութահարկի գծով ծախս	14	(1,049,286)	(2,042,700)
Հաշվետու տարվա շահույթ		2,724,631	6,955,228

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվություն

2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Հաշվետու տարվա շահույթ		2,724,631	6,955,228
Այլ համապարփակ եկամուտ հարկումից հետո			
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս</i> <i>վերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ</i>			
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով իրական արժեքի գուտ փոփոխություն		258,888	270,487
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների ակնկալվող վարկային կորուստների գծով պահուստի փոփոխություններ		92,348	(270,297)
Շահութահարկ՝ այլ համապարփակ եկամտի տարրերի գծով	14	(63,222)	(34)
Հաջորդ ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ/(վնաս) վերադասակարգվող գուտ այլ համապարփակ եկամուտ		288,014	156
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս</i> <i>չվերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ</i>			
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքների գծով օգուտ		597,001	773,399
Շահութահարկ՝ այլ համապարփակ եկամտի տարրերի գծով	14	(107,460)	(139,211)
Ընդամենը հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ		489,541	634,188
<i>Ասոցիացված կազմակերպությունների այլ համապարփակ</i> <i>եկամտի բաժնեմաս</i>			
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող		64,352	63,696
Ընդամենը ասոցիացված կազմակերպությունների այլ համապարփակ եկամտի բաժնեմաս		64,352	63,696
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ եկամուտ հարկումից հետո		841,907	698,040
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ		3,566,538	7,653,268

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն

2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Բաժնետիրական կապիտալ</i>	<i>Հիմնական միջոցների վերագնահատումից աճ</i>	<i>Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների վերագնահատման պահուստ</i>	<i>Զբաղիված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը կապիտալ</i>
2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	30,000,000	3,047,359	2,032,196	28,609,741	63,689,296
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ					
Հաշվետու տարվա շահույթ	-	-	-	6,955,228	6,955,228
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	698,040	-	698,040
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	698,040	6,955,228	7,653,268
Հիմնական միջոցների վաճառքի արդյունքում վերագնահատման ավելցուկի փոխանցումը չբաշխված շահույթին	-	(38,268)	-	38,268	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ՝ ուղղակիորեն գրանցված կապիտալում					
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	-	-	(2,700,000)	(2,700,000)
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	-	(2,700,000)	(2,700,000)
2019 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	30,000,000	3,009,091	2,730,236	32,903,237	68,642,564
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ					
Հաշվետու տարվա շահույթ	-	-	-	2,724,631	2,724,631
Այլ համապարփակ եկամուտ	-	-	841,907	-	841,907
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	-	-	841,907	2,724,631	3,566,538
Հիմնական միջոցների վաճառքի արդյունքում վերագնահատման ավելցուկի փոխանցումը չբաշխված շահույթին	-	(62,555)	-	62,555	-
Գործարքներ սեփականատերերի հետ՝ ուղղակիորեն գրանցված կապիտալում					
Հայտարարված շահաբաժիններ	-	-	-	(1,700,000)	(1,700,000)
Ընդամենը գործարքներ սեփականատերերի հետ	-	-	-	(1,700,000)	(1,700,000)
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	30,000,000	2,946,536	3,572,143	33,990,423	70,509,102

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն

2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Ստացված տոկոսներ		45,644,846	38,979,352
Վճարված տոկոսներ		(19,971,332)	(16,225,114)
Ստացված միջնորդավճարներ		4,992,954	4,805,567
Վճարված միջնորդավճարներ		(1,868,607)	(1,865,074)
Զուտ ելքեր/ մուտքեր շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից		(132,117)	1,565,583
Զուտ մուտքեր փոխարժեքային տարբերություններից		2,147,112	1,598,083
Վճարված այլ գործառնական ծախսեր		(220,306)	(1,206,698)
Ստացված այլ եկամուտ		313,619	944,554
Աշխատավարձ և աշխատակազմին վճարված այլ գումարներ		(10,952,092)	(10,630,177)
Վճարված այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր		(3,466,758)	(3,520,268)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր՝ մինչև գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխությունը		16,487,319	14,445,808
<i>Գործառնական ակտիվների զուտ ավելացում/նվազում</i>			
Առևտրային արժեթղթեր		(68,176)	(251,177)
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ		(249,870)	4,091
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ		(26,633,310)	(24,857,050)
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(36,695,515)	(70,982,124)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		(4,051,999)	(6,783,081)
Այլ ակտիվներ		990,943	759,211
<i>Գործառնական պարտավորությունների զուտ ավելացում/նվազում</i>			
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ		(120,116)	150,940
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ		13,660	613
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ		42,136,691	50,996,468
Այլ պարտավորություններ		1,300,782	421,336
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ օգտագործված գործառնական գործունեությունում մինչև շահութահարկը		(6,889,591)	(36,094,965)
Վճարված շահութահարկ		(1,226,755)	(2,924,697)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ օգտագործված գործառնական գործունեությունում		(8,116,346)	(39,019,662)
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(2,215,321)	(2,869,843)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառքից մուտքեր		131,840	206,220
Ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(8,724,750)	(481,815)
Ներդրումային արժեթղթերի վաճառք և մարում		15,139,588	5,763,327
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված ներդրումային գործունեությունում		4,331,357	2,617,889
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից			
Թողարկված պարտքային արժեթղթերից մուտքեր	35	-	5,263,384
Թողարկված պարտքային արժեթղթերի մարում	35	(3,631,337)	(1,553,514)
Այլ փոխառությունների ներգրավումից մուտքեր	35	47,077,963	51,957,148
Այլ փոխառությունների մարումներ	35	(33,580,438)	(37,805,078)
Ստորադաս վարկերից մուտքեր	35	7,098,874	4,830,467
Ստորադաս վարկերի մարումներ		(950,933)	-
Վճարված շահաբաժիններ	22	(1,700,000)	(2,700,000)
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված ֆինանսավորման գործունեությունում		14,314,129	19,992,407
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(53,199)	(50,323)
Արժեզրկման պահուստում փոփոխությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		6,943	69,977
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)		10,482,884	(16,389,712)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեկազմին		55,915,251	72,304,963
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարեվերջին	6	66,398,135	55,915,251

1-38 Ժանդապարտությունները կազմում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների անբաժանելի մասը:

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն

«ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ն (նախկին «ԱԿԲԱ-Կրեդիտ Ազրիկոլ Բանկ» ՓԲԸ, այսուհետ՝ «Բանկ») մայր կազմակերպությունն է Խմբում, որը բաղկացած է Բանկից և իր դուստր կազմակերպությունից՝ «ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպություն» ՓԲԸ-ից (միասին՝ «Խումբ»)։ Այն ձևավորվել է 1995թ.-ին, որպես միացյալ սեփականությամբ կոոպերատիվ բանկ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, և 2006թ.-ին վերակազմակերպվել է որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն։ Բանկը գործունեություն է իրականացնում ՀՀ Կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ «ԿԲ») կողմից տրված ընդհանուր բանկային լիցենզիայի հիման վրա և հանդիսանում է ՀՀ ավանդների ապահովագրության պետական համակարգի անդամ։

Բանկն ընդունում է բնակչությունից ավանդներ, տրամադրում է վարկեր և իրականացնում է դրամական փոխանցումներ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում և ՀՀ տարածքից դուրս, իրականացնում է արտարժույթի փոխանակման գործարքներ և մատուցում է այլ բանկային ծառայություններ իր կորպորատիվ և ֆիզիկական անձ հաճախորդներին։ Բանկի գլխամասային գրասենյակը գտնվում է Երևան քաղաքում, և այն ունի 62 մասնաճյուղեր (ներառյալ՝ գլխամասը) Երևանում և ՀՀ այլ մարզերում։ Բանկի գրանցման իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան 0002, Արամի փողոց 82-84։

Բանկի անվանումը և կազմակերպչաիրավական ձևը փոխվել է «ԱԿԲԱ-Կրեդիտ Ազրիկոլ Բանկ» ՓԲԸ-ից «ԱԿԲԱ Բանկ» ԲԲԸ-ի՝ համաձայն 26.05.2020թ.-ի բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովի։ ՀՀ Կենտրոնական բանկը Բանկի անվանման և կազմակերպչաիրավական ձևի փոփոխությունը գրանցել է 2020թ.-ի հուլիսի 3-ին։

ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպությունը ձևավորվել է 2003թ.-ի մարտի 30-ին որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն։ Ընկերության հիմնական գործունեությունը ֆինանսական վարձակալության գծով գործառնություններն են իրավաբանական և ֆիզիկական անձ հանդիսացող հաճախորդների հետ։ Ընկերությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա՝ տրված ՀՀ ԿԲ-ի կողմից։ Ընկերությունը հանդիսանում է Խմբի դուստր կազմակերպություն և համախմբվում է սույն ֆինանսական հաշվետվություններում։ Բանկին է պատկանում «ԱԳԲԱ Լիզինգ Վարկային Կազմակերպություն» ՓԲԸ-ի բաժնետոմսերի 100%-ը։

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն են

<i>Բաժնետեր</i>	<i>2020թ., %</i>	<i>2019թ., %</i>
«ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ	95.00	95.00
Սակամ Ինտերնասիոնալ ՍԱՍ	5.00	5.00
Ընդամենը	100.00	100.00

Խմբի մայր կազմակերպությունը «ԱԿԲԱ Ֆեդերացիա» ՓԲԸ-ն է, որը չունի վերահսկող կողմ։

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

Ընդհանուր մաս

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն։

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության մեջ բացահայտվածի։ Օրինակ՝ ներդրումային և առևտրային արժեթղթերը, ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, հողը, շենքերը և փոխադրամիջոցները գնահատված են իրական արժեքով։

Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազար ՀՀ դրամով, եթե այլ բան նշված չէ։

COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը

2020թ. COVID-19 համաճարակի արագ տարածման պատճառով մի շարք կառավարություններ, այդ թվում՝ ՀՀ կառավարությունը, նախաձեռնել են համաճարակի բռնկման դեմ ուղղված տարբեր միջոցառումներ, ներառյալ՝ ճանապարհորդության սահմանափակումները, կարանտինները, բիզնեսի և այլ վայրերի փակումը և որոշակի

(հազար ՀՀ դրամ)

2. Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները (շարունակություն)

COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը (շարունակություն)

տարածքների արգելափակումը: Այս միջոցառումները ազդել են համաշխարհային առաջարկի շղթայի, ապրանքների և ծառայությունների, ինչպես նաև բիզնես գործունեության ծավալների վրա: Ակնկալվում է, որ ինչպես համաճարակը, այնպես էլ դրա հետ կապված հանրային առողջապահական և սոցիալական միջոցառումները կարող են ազդեցություն ունենալ տարբեր ոլորտներում գործունեություն իրականացնող ընկերությունների վրա: Կառավարության և Կենտրոնական բանկի կողմից ներկայացվել են աջակցության միջոցառումներ՝ COVID-19 համաճարակի հետևանքով տնտեսական անկմանը դիմակայելու նպատակով: Ի թիվս այլ միջոցառումների՝ այս միջոցառումները ներառում են տուժած ոլորտների և անհատների վարկավորման սուբսիդավորում, վճարման արձակուրդներ և որոշ կարգավորման սահմանափակումների թուլացում՝ ֆինանսական հատվածին օգնելու համար պահպանել ռեսուրսներ տրամադրելու իր կարողությունները և հաճախորդներին օգնելու խուսափել COVID -19 զսպման միջոցառումների արդյունքում առաջացած իրացվելիության պակասից:

Խուճրը շարունակում է գնահատել համաճարակի և փոփոխվող տնտեսական պայմանների ազդեցությունը իր գործունեության, ֆինանսական դրության և ֆինանսական արդյունքների վրա:

Գնահատման անորոշություններ

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հասանելի տեղեկատվության հիման վրա, Խուճրը ապագայում սպասվող դրամական հոսքերի գնահատումները արտացոլել է ակնկալվող վարկային կորուստների (Ծանոթագրություն 11) և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքների գնահատումներում (Ծանոթագրություն 31):

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները

Ընկերությունը կիրառել է ՖՀՄՍ 16-ի փոփոխությունը՝ «COVID -19»-ի հետ կապված վարձավճարների զիջումները, որը վարձակալողներին բացառություն է տալիս գնահատելուց, թե արդյոք COVID-19-ի հետ կապված վարձավճարի զիջումը վարձակալության փոփոխություն է, թե՛ ոչ:

Ընկերությունը չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որը թողարկվել է, սակայն դեռևս ուժի մեջ չի մտել:

Համախմբման հիմունքներ

Ղուստր ընկերությունները, որոնց գործունեության նկատմամբ Խուճրը վերահսկողություն է իրականացնում, համախմբվում են: Վերահսկողություն իրականացվում է այն դեպքում, երբ Խուճրն իրավունք ունի ներդրումների ստանալ փոփոխական արդյունքներ կամ ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին և կարող է ազդել այդ ներդրումներից ստացվող արդյունքների վրա իր իրավասությունների միջոցով: Մասնավորապես, Խուճրը վերահսկում է ներդրումը, միայն և միայն այն դեպքում, երբ բավարարվում են հետևյալ պայմանները՝

- ▶ Խուճրն ունի իրավասություն ներդրման օբյեկտի նկատմամբ (այսինքն՝ գոյություն ունեցող իրավունքներ, որոնք ապահովում են ներդրման օբյեկտի նշանակալի գործունեությունը կառավարելու հնարավորություն),
- ▶ Խուճրն ունի իրավունք ներդրումներից ստացվող փոփոխական արդյունքների նկատմամբ և ենթարկվում է այդ արդյունքների փոփոխությունների հետ կապված ռիսկին,
- ▶ Խուճրն ունի հնարավորություն օգտագործելու իր իրավասությունները ներդրման օբյեկտի նկատմամբ՝ ներդրումներից փոփոխական արդյունքների վրա ազդելու նպատակով:

Որպես կանոն, ենթադրվում է, որ վերահսկողությունը պայմանավորված է ձայնի իրավունքի մեծամասնությամբ: Սույն ենթադրության հաստատման, ինչպես նաև Խճրի մոտ մեծամասնությունից ավելի քիչ քվեարկման կամ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ մեծամասնությունից ավելի քիչ նմանատիպ իրավունքների առկայության դեպքում, Խուճրը հաշվի է առնում է բոլոր փաստերը և հանգամանքները տվյալ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իրավասության առկայությունը գնահատելիս, ներառյալ՝

- ▶ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ձայնի իրավունք ունեցող անձանց հետ պայմանագրային համաձայնությունը,
- ▶ այլ համաձայնագրերից ծագող իրավունքները,
- ▶ Խճրին պատկանող առկա և հնարավոր քվեարկման իրավունքները:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Համախմբման հիմունքներ (շարունակություն)

Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է, երբ Խումբը ձեռք է բերում վերահսկողություն դուստր ընկերության նկատմամբ և դադարում է, երբ Խումբը կորցնում է այդ վերահսկողությունը: Ներխմբային բոլոր գործարքները, ինչպես նաև այդ գործարքների արդյունքում առաջացած մնացորդներն ու չիրացված օգուտները ամբողջությամբ բացառվում են: Չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին: Անհրաժեշտության դեպքում, դուստր ընկերությունների ֆինանսական հաշվետվությունները ձգձգվում են՝ այդ ընկերությունների հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունները Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններին համապատասխանեցնելու նպատակով:

Առանց վերահսկման կորստի դուստր ընկերությունում մասնակցության փոփոխությունը հաշվառվում է որպես սեփական կապիտալում փոփոխություն: Դուստր կազմակերպության վնասները վերագրվում են չվերահսկող բաժնեմասին, նույնիսկ եթե այն հանգեցնում է բացասական մնացորդի:

Եթե Խումբը կորցնում է դուստր կազմակերպության նկատմամբ վերահսկողությունը, այն ապաճանաչում է դուստր կազմակերպության ակտիվները (ներառյալ՝ գույքիլը) և պարտավորությունները, ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հաշվեկշռային արժեք, սեփական կապիտալում արտացոլվող փոխարկման կուտակված տարբերությունները, ճանաչում է ստացված փոխհատուցման իրական արժեքը, մնացած ներդրման իրական արժեքը, գործարքի արդյունքում առաջացած ավել կամ պակաս գումարը շահույթում կամ վնասում, վերադասակարգում է նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված տարրերի մայր կազմակերպության բաժինը շահույթում կամ վնասում կամ չբաշխված շահույթում:

Զեռնարկատիրական գործունեության միավորում

Զեռնարկատիրական գործունեության միավորումները հաշվառվում են՝ օգտագործելով ձեռքբերման մեթոդը: Զեռքբերման արժեքը չափվում է որպես ձեռքբերման օրվա դրությամբ փոխանցված հատուցման իրական արժեքի և ձեռքբերվող ընկերության ցանկացած չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումար: Յուրաքանչյուր ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման համար ձեռքբերող կողմը չափում է ձեռքբերված կազմակերպության չվերահսկվող բաժնեմասը, որը բաժնետերերին ներկա պահին էլ տալիս է ընկերության զուտ ակտիվներում համապատասխան բաժնի իրավունք ընկերության լուծարման դեպքում, կա՛մ իրական արժեքով, կա՛մ ձեռքբերված ընկերության որոշելի զուտ ակտիվների համապատասխան մասի գումարի չափով: Չվերահսկվող բաժնեմասի այլ բաղադրիչները գնահատվում են ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Առաջացած ձեռքբերման ծախսումները ծախսագրվում են:

Եթե Խումբը ձեռք է բերում ձեռնարկատիրական գործունեություն, ապա ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգվում են պայմանագրի պայմաններին, տնտեսական բնույթին և ձեռքբերման պահին այլ էական պայմաններին համապատասխան: Սա ներառում է ձեռքբերվող կազմակերպության հիմնական պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքների տարանջատման անհրաժեշտության վերլուծությունը:

Զեռնարկատիրական գործունեության փուլային ձեռքբերման դեպքում ձեռքբերող ձեռքբերվող կազմակերպությունում իր նախկինում ունեցած բաժնեմասը պետք է վերաչափի ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքով և արդյունքում ստացված օգուտը կամ վնասը ճանաչի շահույթում կամ վնասում:

Ցանկացած պայմանական հատուցում, որը պետք է փոխանցվի ձեռքբերողի կողմից, ճանաչվում է ձեռքբերման պահին իրական արժեքով: Ակտիվ կամ պարտավորություն հանդիսացող պայմանական հատուցումների իրական արժեքի ցանկացած հետագա փոփոխություն ճանաչվում է ՖՀՄՍ 9 -ի համաձայն շահույթում կամ վնասում կամ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների փոփոխություն: Եթե պայմանական հատուցումը դասակարգվում է որպես սեփական կապիտալ, ապա այն չի վերաչափվում՝ մինչև կապիտալում ամբողջական մարումը:

Գույքիլը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը հանդիսանում է փոխանցված հատուցման և ճանաչված չվերահսկվող բաժնեմասի հանրագումարի և ձեռքբերված որոշելի զուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների իրական արժեքների տարբերությունը: Եթե փոխհատուցումը ավելի քիչ է, քան ձեռքբերված դուստր ընկերության զուտ ակտիվների իրական արժեքը, ապա տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Սկզբնական ճանաչումից հետո գույքիլը չափվում է սկզբնական արժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կուտակված ցանկացած կորստով: Արժեզրկման ստուգման նպատակով ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գույքիլը, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած, պետք է բաշխվի Խմբի այն դրամաստեղծ միավորներին, որոնք ակնկալվում է, որ կստանան օգուտներ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից՝ անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք ձեռքբերվողի այլ ակտիվները կամ պարտավորությունները վերագրված են այդ միավորներին, թե՛ ոչ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորում (շարունակություն)

Եթե գուղվիլը կազմում է դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մաս, և այդ ստորաբաժանման մի մասն օտարվում է, օտարվող մասին վերագրելի գուղվիլը ընդգրկվում է այդ գործունեության հաշվեկշռային արժեքի մեջ օտարումից շահույթը կամ վնասը որոշելիս: Այս պարագայում օտարվող գուղվիլը գնահատվում է օտարվող գործունեության արժեքի և դրամական միջոցներ ստեղծող ստորաբաժանման մնացած մասի արժեքի հարաբերության հիման վրա:

Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերումը

Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող դուստր կազմակերպությունների ձեռքբերման հաշվառումն իրականացվում է բաժնեմասերի միավորման մեթոդով:

Ընդհանուր վերահսկողության տակ գտնվող կողմերի միջև փոխանցված դուստր կազմակերպության ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմում հաշվեկշռային արժեքով, որով արտացոլված են դուստր կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվության մեջ փոխանցման ամսաթվի դրությամբ: Նախորդ սեփականատիրոջ կողմից կազմակերպության գնման ժամանակ առաջացած գուղվիլը նույնպես արտացոլվում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում: Ջուստ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման տարբերությունը ընդգրկվում է այս համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ որպես սեփական կապիտալի ճշգրտում:

Տվյալ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, ներառյալ համեմատական տվյալները, կազմվում են այնպես, եթե դուստր կազմակերպությունը ձեռք բերված լիներ խմբի կողմից նախորդ սեփականատիրոջ կողմից սկզբնական ձեռքբերման ամսաթվով:

Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Ասոցիացված են համարվում այն կազմակերպությունները, որոնցում խումբը ունի 20%-ից 50% քվեարկող բաժնեմաս կամ խումբն ունի էական ազդեցության այլ հնարավորություններ, որը, սակայն, չի նշանակում լիովին վերահսկում: Ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումները հաշվառվում են բաժնեմասնակցության մեթոդով և սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով՝ ներառյալ գուղվիլը: Հաշվեկշռային արժեքի հետագա փոփոխությունները արտացոլում են միավորմանը հաջորդող խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպության գուտ ակտիվների բաժնեմասի փոփոխությունները: Խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպության շահույթի կամ վնասի բաժնեմասը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, իսկ պահուստներում փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Այնուամենայնիվ, երբ խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպություններում վնասների բաժինը գերազանցում է իր բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպությունում, խումբը չի ճանաչում հետագա կորուստները, եթե խումբը չի պարտավորվում հետագա վճարումներ կատարել ասոցիացված կազմակերպությանը կամ ասոցիացված կազմակերպության անունից:

Խմբի և իր ասոցիացված կազմակերպության միջև գործարքներից չիրացված օգուտները բացառվում են մինչև խմբի՝ ասոցիացված կազմակերպությունում բաժնեմասը. չիրացված վնասները նույնպես բացառվում են, բացառությամբ այն դեպքի, երբ համապատասխան գործարքը վկայում է փոխանցվող ակտիվի արժեզրկման մասին:

Իրական արժեքի չափում

Խումբն իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով պահվող ֆինանսական գործիքները և ոչ ֆինանսական ակտիվները չափում է իրական արժեքով՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 31-ում:

Իրական արժեքն այն գինն է, որը չափման ամսաթվի դրությամբ ընթացիկ շուկայական պայմաններում, հիմնական կամ դրա բացակայության դեպքում՝ ամենաբարենպաստ շուկայում կստացվեր շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում ակտիվը վաճառելու կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու դիմաց: Իրական արժեքով չափումը ենթադրում է, որ ակտիվի վաճառքը կամ պարտավորության փոխանցումը կատարվում է՝

- ▶ այդ ակտիվի կամ պարտավորության հիմնական շուկայում, կամ
- ▶ հիմնական շուկայի բացակայության դեպքում՝ տվյալ ակտիվի կամ պարտավորության համար ամենաբարենպաստ շուկայում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Խուճրդ պետք է հասանելիություն ունենա հիմնական կամ ամենաբարենպաստ շուկա: Ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով այնպիսի ենթադրություններ, որոնք շուկայի այլ մասնակիցները կօգտագործեին ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքը որոշելիս՝ ենթադրելով, որ շուկայի մասնակիցները գործում են իրենց լավագույն տնտեսական շահերից ելնելով: Ոչ ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքի չափումը հաշվի է առնում շուկայի մասնակցի՝ տնտեսական օգուտներ ստեղծելու կարողությունը՝ ակտիվի առավել արդյունավետ և լավագույն օգտագործումից կամ այն շուկայի մեկ այլ մասնակցի վաճառելուց, ով ակտիվը կօգտագործեր առավել արդյունավետ և լավագույն կերպով:

Խուճրդ օգտագործում է գնահատման մեթոդներ, որոնք տեղին են տվյալ հանգամանքներում, և որոնք համար բավարար տվյալներ կան իրական արժեքը չափելու համար՝ առավելագույնին հասցնելով համապատասխան դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը և նվազագույնին հասցնելով ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալների օգտագործումը: Բոլոր ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք իրական արժեքը չափվում կամ բացահայտվում է ֆինանսական հաշվետվություններում, դասակարգվում են ըստ ստորև ներկայացված իրական արժեքի հիերարխիայի՝ ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից:

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ շուկայում գնանշված գներ (չձգրտված),
- ▶ 2-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որոնցում բոլոր նշանակալի ելակետային տվյալներն ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն դիտարկելի են շուկայական տվյալներից,
- ▶ 3-րդ մակարդակ. գնահատման մոդելներ, որտեղ իրական արժեքի չափման համար էական նշանակություն ունեցող ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալները շուկայում դիտարկելի չեն:

Այն ակտիվների և պարտավորությունների համար, որոնք պարբերաբար ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվություններում, Խուճրդ դիտարկում է հիերարխիայի մակարդակների փոփոխության անհրաժեշտությունը՝ նորից վերլուծելով դրանց դասակարգումը (ելնելով իրական արժեքի չափման համար էական ամենացածր մակարդակի ելակետային տվյալներից) յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ

Սկզբնական ճանաչում

Ճանաչման ամսաթիվ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների բոլոր կանոնավոր գնումներն ու վաճառքները ճանաչվում են գործարքի ամսաթվով: Կանոնավոր են համարվում ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների այնպիսի գնումները կամ վաճառքները, որոնք պահանջում են ակտիվի մատակարարում տվյալ շուկայում գործող նորմերով կամ գործարար սովորույթներով սահմանված ժամկետի ընթացքում:

Սկզբնական չափում

Ֆինանսական գործիքների դասակարգումը սկզբնական ճանաչման պահին կախված է պայմանագրային պայմաններից և գործիքների կառավարման բիզնես մոդելից: Ֆինանսական գործիքները սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով և գործարքի ծախսերը նվազեցվում կամ ավելացվում են տվյալ գումարին, բացառությամբ՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների չափման տեսակներ

Խուճրդ իր բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգում է ելնելով ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելից և ակտիվի պայմանագրային պայմաններից, չափումն իրականացնելով՝

- ▶ Ամորտիզացված արժեքով,
- ▶ Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով,
- ▶ Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Խուճրդ իր ածանցյալ և առևտրային պորտֆելը դասակարգում և չափում է իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով: Խուճրդ կարող է հաշվառել ֆինանսական գործիքները իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, եթե այդ կերպ վերանում է կամ զգալիորեն նվազեցվում են չափման կամ ճանաչման անհամապատասխանությունները:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Ֆինանսական պարտավորությունները, բացի վարկային պարտավորություններից և ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերից, չափվում են անորոշիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, երբ դրանք պահվում են վաճառքի համար, ածանցյալ գործիքներ են կամ կիրառվում է իրական արժեքով հաշվառում:

Բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ, հաճախորդներին տրված վարկեր, անորոշիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր

2018թ. հունվարի 1-ից սկսած Խումբը չափում է Բանկերին տրված վարկերը և փոխատվությունները, հաճախորդներին տրված վարկերը և այլ ֆինանսական գործիքները անորոշիզացված արժեքով միայն այն դեպքում, եթե միաժամանակ բավարարվում են հետևյալ երկու պայմանները՝

- ▶ Ֆինանսական ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ֆինանսական ակտիվները պահել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրման նպատակով,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք իրենցից ներկայացնում են միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի դիմաց տոկոսների վճարումներ (SPPI):

Այս պայմանների մանրամասները ներկայացված են ստորև.

Բիզնես մոդելի գնահատում

Խումբն իր բիզնես մոդելը սահմանում է այն մակարդակի վրա, որը լավագույն կերպով արտացոլում է գործունեության նպատակների իրագործման համար ֆինանսական ակտիվների խմբերի կառավարման ուղղությամբ որդեգրած մեթոդները:

Խմբի բիզնես մոդելը չի գնահատվում առանձին գործիքների հիմունքով, այլ ավելի բարձր՝ համախմբված պորտֆելների մակարդակով, և հիմնվում է այնպիսի դիտարկելի գործոնների վրա, ինչպիսիք են՝

- ▶ Բիզնես մոդելի արդյունավետության և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների գնահատման և Խմբի առանցքային ղեկավար անձնակազմին ներկայացման մեխանիզմները,
- ▶ Բիզնես մոդելի արդյունավետության (և այդ բիզնես մոդելի շրջանակներում պահվող ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը, մասնավորապես, այդ ռիսկերի կառավարման մեխանիզմները,
- ▶ Բիզնեսի կառավարիչների փոխհատուցման եղանակները (օրինակ՝ փոխհատուցումը հիմնված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքների կամ պայմանագրային դրամական հոսքերի վրա),
- ▶ Վաճառքների ակնկալվող հաճախականությունը, արժեքը և ժամկետները նույնպես հանդիսանում են Խմբի գնահատման կարևոր գործոններ:

Բիզնես մոդելի գնահատման հիմքում ընկած են ողջամիտ ակնկալվող սցենարները՝ առանց հաշվի առնելու «վատագույն» կամ «սթեսային» սցենարները: Եթե սկզբնական ճանաչումից հետո դրամական միջոցների հոսքերը տեղի են ունենում Խմբի սկզբնական ակնկալիքներից տարբեր կերպով, Խումբը չի փոխում տվյալ բիզնես մոդելում պահվող մնացած ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը, սակայն հետագայի համար հաշվի է առնում այդ տեղեկատվությունը նոր առաջացող կամ նոր ձեռք բերվող ֆինանսական ակտիվները գնահատելիս:

Միայն մայր գումարի և տոկոսի վճարման (SPPI) գնահատումներ

Որպես դասակարգման գործընթացի երկրորդ քայլ, Խումբը գնահատում է ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները՝ պարզելու համար, թե արդյոք դրանք բավարարում են SPPI գնահատման պահանջներին:

Այս գնահատման նպատակով, մայր գումար հասկացությունը սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեք սկզբնական ճանաչման ժամանակ և կարող է փոխվել ֆինանսական ակտիվի կյանքի ընթացքում (օրինակ՝ եթե կան մայր գումարի մարումներ կամ վարձատրության/գեղչի անորոշիզացիա):

Վարկային պայմանագրի մեջ սովորաբար տոկոսի ամենակարևոր տարրերն են փողի ժամանակային արժեքը և վարկային ռիսկը: SPPI գնահատումը իրականացնելու համար Խումբը կիրառում է դատողություն և հաշվի է առնում համապատասխան գործոններ, ինչպիսիք են ֆինանսական ակտիվի արժույթը և տոկոսադրույթի գործողության ժամանակահատվածը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Համեմատության համար, այն պայմանագրային դրույթները, որոնք առաջացնում են ավելի քան նվազագույն ենթարկվածություն ռիսկերին կամ պայմանագրով նախատեսված դրամական հոսքերի տատանողականության, որոնք կապված չեն բազային վարկային պայմանագրի հետ, չեն առաջացնում միայն մայր գումարի և դրա չմարված մասի վրա տոկոսի վճարում հանդիսացող պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր: Այս դեպքերում ֆինանսական ակտիվը պետք է չափվի իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ

Խումբը չափում է պարտքային գործիքները իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով, եթե միաժամանակ առկա են հետևյալ երկու պայմանները.

- ▶ Գործիքը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է ինչպես պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը, այնպես էլ ֆինանսական ակտիվների վաճառքը,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բավարարում են SPPI ստուգման չափանիշներին:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները հետագայում չափվում են իրական արժեքով՝ իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացող օգուտները և վնասները ճանաչելով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Տոկոսային եկամուտը և փոխարժեքային տարբերություններից օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում նույն կերպ, ինչպես անորոշագույն արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները: Ապաճանաչման պահին, նախկինում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված գումարային օգուտները կամ վնասները վերադասակարգվում են որպես շահույթ կամ վնաս:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների համար ակնկալվող վարկային կորուստները չեն նվազեցնում այդ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում շարունակվում են ներկայացվել իրական արժեքով: Փոխարենը, այն պահուստի չափով գումարը, որը կառաջանար, եթե ակտիվները չափվեին անորոշագույն արժեքով, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում՝ որպես կուտակված արժեքը կամ գումար, շահույթում կամ վնասում համապատասխան ծախսագրմամբ: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված կուտակված վնասը ակտիվի ապաճանաչումից հետո վերադասակարգվում է շահույթի և վնասի կազմ:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ

Սկզբնական ճանաչումից հետո Խումբը, երբեմն ընտրում է իր բաժնային ներդրումների մի մասն առանց հետագա վերանայման դասակարգել որպես իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքներ, երբ դրանք համապատասխանում են կապիտալի գործիքի սահմանմանը՝ համաձայն ՀՀՄՍ 32-ի «Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում» ստանդարտի, և չեն պահվում առևտրային նպատակով: Նման դասակարգումը որոշվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր գործիքի համար:

Այս բաժնային գործիքներից օգուտները կամ վնասները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմ: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես այլ եկամուտ, երբ վճարման իրավունքը հաստատվել է, բացառությամբ, երբ Խումբը օգուտ է ստանում տվյալ նույնքերից՝ գործիքի արժեքի մի մասի վերականգնման միջոցով: Այդ դեպքում նման օգուտները հաշվառվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող բաժնային գործիքները ենթակա չեն արժեքը կամ գնահատման: Այդ գործիքների օտարումից հետո, կուտակված վերագնահատման պահուստը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և չվճարված վարկային պարտավորվածություններ

Խումբը թողարկում է ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրեր, ակրեդիտիվներ և վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածություններ:

Ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերը ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով, որը ստացված վարձատրությունն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ամեն երաշխիքի համար Խմբի պարտավորությունը չափվում է հետևյալ գումարների առավելագույնի չափով. սկզբնական ճանաչված արժեքի և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված անորոշագույնի տարբերության և ակնկալվող վարկային կորուստների պահուստի:

Վարկավորման չօգտագործված պարտավորվածությունները և ակրեդիտիվները պարտավորվածություններ են, որի շրջանակներում պարտավորվածության տևողության ընթացքում Խումբը հաճախորդին պետք է տրամադրի վարկ՝ նախապես սահմանված պայմաններով: Ինչպես ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի դեպքում՝ այդ պայմանագրերը ընդգրկված են ակնկալվող վարկային կորուստների պահանջների մեջ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ (շարունակություն)

Կատարողական երաշխիքի պայմանագրեր

Կատարողական երաշխիքները պայմանագրեր են, որոնք տրամադրում են փոխհատուցում, երբ մյուս կողմը չի կատարում պայմանագրային պարտավորությունը: Կատարողական երաշխիքի պայմանագրերը վարկային ռիսկ չեն փոխանցում: Համաձայն կատարողական երաշխիքի պայմանագրի՝ ռիսկը, դա հավանականությունն է, որ մյուս կողմը չի կատարի պայմանագրային պարտավորությունը: Հետևաբար, կատարողական երաշխիքի պայմանագրերը չեն համարվում ֆինանսական գործիքներ և այդպիսով չեն ընդգրկվում ՖՀՄՍ 9-ի շրջանակներում:

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորությունների վերադասակարգում

Խումբը սկզբնական ճանաչումից հետո չի վերադասակարգում իր ֆինանսական ակտիվները, չհաշված բացառիկ դեպքերը, երբ Խումբը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման բիզնես մոդելը: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում: 2020թ.-ի ընթացքում Խումբը չի վերադասակարգել իր ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ թղթադրամները և մետաղադրամները, բանկերում Նոստրո հաշիվները և ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցները, ներառյալ պարտադիր պահուստները ՀՀ դրամով:

Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները արտացոլվում են ՀՀ ԿԲ գնման գներով, որոնք մոտավորապես համապատասխանում են իրական արժեքին: Լոնդոնի մետաղների բորսայի գնանշումների նկատմամբ գեղջմամբ: Թանկարժեք մետաղների հետ գործառնությունների ժամանակ ՀՀ ԿԲ գների փոփոխությունները հաշվառվում են որպես թանկարժեք մետաղների գործառնություններից գնային տարբերություններ այլ եկամուտների կազմում:

Հետգնման ու հակադարձ հետգնման պայմանագրեր և արժեթղթերի գծով փոխառության գործառնություններ

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսավորման գործառնություններ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է բանկերի կամ հաճախորդների միջոցների կազմում: Հետադարձ վաճառքի պայմանագրով արժեթղթերի ձեռքբերումը (հակադարձ ռեպո) արտացոլվում է բանկերի նկատմամբ պահանջների կամ հաճախորդներին տրված վարկերի կազմում՝ կախված իրավիճակից: Վաճառքի գնի և ձեռք բերման գնի միջև տարբերությունը դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում ռեպո պայմանագրի ժամկետի ընթացքում՝ արդյունավետ եկամտաբերության մեթոդով:

Արժեթղթերը, որոնք փոխառության են տրվել գործընկերներին, շարունակվում են հաշվառվել ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում: Փոխառությամբ ներգրավված արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն երրորդ անձանց վաճառքի դեպքում: Այս դեպքում առքուվաճառքի գործարքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ եկամուտների կազմում՝ հանած առևտրային արժեթղթերի հետ կապված գործառնությունների ծախսերը: Այդպիսի արժեթղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է առևտրային գործառնությունների գծով պարտավորություններում՝ իրական արժեքով:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Խումբը բնականոն գործունեության ընթացքում արժույթային և կապիտալի շուկաներում օգտագործում է տարատեսակ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ, ներառյալ՝ ֆորվարդները, ֆյուչերսները, սվոպերը և օպցիոնները: Այդ ֆինանսական գործիքները նախատեսված են առևտրի համար և սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշման հիման վրա կամ գնորոշման մոդելներով, որոնք հիմնված են բազիսային գործիքների ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային արժեքների և այլ գործոնների վրա: Դրական իրական արժեքով ածանցյալ ֆինանսական գործիքները արտացոլվում են ակտիվների կազմում, իսկ բացասական արժեք ունեցողները՝ պարտավորությունների կազմում: Նշված գործառնություններից ստացված արդյունքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներից զուտ օգուտ/(վնաս) կամ արտարժույթային գործառնություններից զուտ շահույթ կամ վնաս՝ կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ (շարունակություն)

Պարունակվող ածանցյալ գործիքը հիբրիդային գործիքի բաղադրիչ է, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ մայր-պայմանագիր, որի արդյունքում համակցված գործիքի դրամական հոսքերի մի մասը տատանվում է առանձին ածանցյալ գործիքի նման: Պարունակվող ածանցյալ գործիքը առաջացնում է փոփոխություններ որոշ կամ բոլոր դրամական միջոցների հոսքերում, որոնք հակառակ դեպքում պահանջվում էին պայմանագրով, կախված սահմանված տոկոսադրույքից, ֆինանսական գործիքի գնից, ապրանքի գնից, արտարժույթի փոխարժեքից, գների ինդեքսից կամ դրույքից, վարկանշից կամ վարկային ինդեքսից, այլ փոփոխականից, պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այն հատուկ չէ պայմանագրի կողմի համար:

Ֆինանսական գործիքին կցված, բայց այդ գործիքից անկախ փոխանցվող ածանցյալ գործիքը, կամ գործիքը, որի պայմանագրային կողմը տարբերվում է այդ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմից, չի հանդիսանում պարունակվող ներգրավված ածանցյալ գործիք, այլ առանձին ածանցյալ գործիք է:

Պարտավորություններում կամ ոչ ֆինանսական մայր պայմանագրերում պարունակվող ածանցյալ գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե համապատասխանում են ածանցյալ գործիքի վերոնշյալ սահմանմանը, նրանց տնտեսական հատկանիշները և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն մայր պայմանագրի հետ, և մայր պայմանագիրը չի համարվում առևտրային նպատակներով կնքված կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող:

Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են բիզնես մոդելի և SPPI-ի գնահատումների հիման վրա:

Մուրհակներ

Գնված մուրհակները ներառվում են առևտրային նպատակով պահվող արժեթղթերում, պահանջներ բանկերի նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր հողվածներում՝ կախված ձեռք բերման նպատակից և պայմաններից, և հաշվառվում են հաշվետվությունում ակտիվների համապատասխան դասերի նկատմամբ կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության սկզբունքների հիման վրա:

Փոխառություններ

Թողարկված ֆինանսական գործիքները կամ դրանց բաղկացուցիչները դասակարգվում են որպես պարտավորություններ, եթե պայմանագրային համաձայնության արդյունքում Խումբն ունի պարտավորություն փոխանցելու դրամական միջոցներ կամ այլ ֆինանսական ակտիվներ, կամ այլ կերպ կատարելու պարտավորությունները, բացի հաստատուն գումարով դրամական միջոցների կամ այլ ֆինանսական ակտիվների՝ սեփական բաժնեմասային գործիքների հաստատուն քանակով փոխարինելը: Նման գործիքները իրենց մեջ ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները, բանկերի միջոցները, հաճախորդների հաշիվները, այլ փոխառություններ, թողարկված պարտատոմսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո փոխառու միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառման միջոցով: Պարտավորության ապաճանաչման դեպքում, ինչպես նաև ամորտիզացիայի ընթացքում, եկամուտներն ու ծախսերը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում:

Փոխառություններ

Եթե Խումբը գնում է իր սեփական պարտքը, այն հանվում է ֆինանսական վիճակի համախմբված հաշվետվությունից, և պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Վարձակալություն

i. Խումբը՝ որպես վարձակալ

Խումբը կիրառել է ճանաչման և չափման միասնական մոտեցում բոլոր վարձակալությունների համար, բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների: Խումբը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորություններ՝ վարձակալության գծով վճարումներ կատարելու համար և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ, որոնք ներկայացնում են պայմանագրի հիմքում ընկած ակտիվները օգտագործելու իրավունքը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Վարձակալություն (շարունակություն)

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Խուճրդը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ (այն ամսաթիվը, երբ հիմքում ընկած ակտիվը հասանելի կդառնա վարձակալի կողմից օգտագործման համար): Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, և ճշգրտված վարձակալության գծով պարտավորության ցանկացած վերաչափմամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների սկզբնական արժեքը ներառում է ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների գումարը, սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումներ, վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումներ: Բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խուճրդը խելամտորեն համոզված է, որ ձեռք կբերի վարձակալված ակտիվի նկատմամբ սեփականության իրավունքը պայմանագրի ավարտին, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկում է գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից և վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ենթակա են արժեզրկման գնահատման:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ Խուճրդը ճանաչում է վարձակալության գծով պարտավորությունը վարձակալության ժամկետի ընթացքում վճարման ենթակա վարձավճարների ներկա արժեքով: Վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումները (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ)՝ հանած վարձակալության ցանկացած ստացվելիք խրախուսումը, վարձակալության փոփոխում վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարները, որոնք սպասվում է, որ կվճարվեն վարձակալի կողմից՝ մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո: Վարձավճարները ներառում են նաև գնման օպցիոնի իրագործման գին, երբ Խուճրդը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, և վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքների վճարումներ, եթե վարձակալության ժամկետն արտացոլում է Խուճրդի վարձակալությունը դադարեցնելու օպցիոնի իրագործումը: Փոփոխում վարձավճարները, որոնք կախված չեն ինդեքսից կամ դրույքից, ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում տեղի է ունենում այդ վճարումներին հանգեցնող դեպքը կամ իրավիճակը:

Վարձավճարների ներկա արժեքը հաշվելիս Խուճրդն օգտագործում է սկզբնական կիրառման ամսաթվին լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, եթե վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը հնարավոր չէ հեշտությամբ որոշել: Մեկնարկի ամսաթվից հետո վարձակալության գծով պարտավորության գումարը ավելացվում է վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսը արտացոլելու համար, և նվազեցվում է՝ կատարված վարձավճարները արտացոլելու համար: Ավելին, վարձակալության գծով պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը վերաչափվում է, եթե տեղի են ունենում վերափոխումներ, վարձակալության ժամկետի փոփոխություն, ըստ էության հաստատուն վարձավճարների փոփոխություն կամ հիմքում ընկած ակտիվի գնման օպցիոնի գնահատումներում փոփոխություն:

Կարճաժամկետ վարձակալություններ և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալություններ

Խուճրդը կիրառում է կարճաժամկետ վարձակալությունների ճանաչման բացառությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների համար (այն վարձակալությունները, որոնց վարձակալության ժամկետը մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ 12 ամիս է կամ դրանից պակաս, և չեն պարունակում գնման օպցիոն): Խուճրդը կիրառում է նաև փոքրարժեք ակտիվների վարձակալության ճանաչման բացառությունը այն ակտիվների վրա, որոնք համարվում են փոքրարժեք (2,500 հազ. ՀՀ դրամը չգերազանցող): Կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների գծով վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

ii. Գործառնական – Խուճրդ՝ որպես վարձատու

Վարձակալությունները, երբ Խուճրդը չի փոխանցում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության հետ կապված նշանակալի բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, դասակարգվում են որպես գործառնական վարձակալություն: Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում է այլ եկամտի կազմում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, քանի որ գործառնական բնույթի է: Գործառնական վարձակալության բանակցությունների և պայմանավորվածությունների գծով կրած սկզբնավորման ուղղակի ծախսումները ավելացվում են տրամադրված ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին և ճանաչվում են որպես ծախս վարձակալության ժամկետի ընթացքում նույն հիմունքով, որը կիրառվում է վարձակալական եկամուտը ճանաչելիս: Պայմանական վարձավճարները ճանաչվում են որպես եկամուտ այն ժամանակահատվածի ընթացքում, որում դրանք ստացվում են:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Վարձակալություն (շարունակություն)

iii. Ֆինանսական – Խուճրդ որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետի մեկնարկի պահից Խուճրդ ձանաչում է ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ՝ վարձակալությունում զուտ ներդրումներին հավասար գումարով:

Ֆինանսական եկամտի ձանաչումը հիմնված է այնպիսի գրաֆիկի վրա, որն ապահովում է հատուցման հաստատուն պարբերական դրույք ֆինանսական վարձակալության շրջանակներում վարձատուի զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսումները ներառվում են ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների սկզբնական գնահատման մեջ:

Ֆինանսական ակտիվների հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները հաշվանցվում են պարտավորություններով և ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են զուտ մնացորդով, եթե գոյություն ունի ձանաչված գումարները հաշվանցելու իրավական հիմք և գոյություն ունի դրանք զուտ հիմքով մարելու կամ միաժամանակ ակտիվները իրացնելու և պարտավորությունները մարելու մտադրություն: Հաշվանցում կատարելու իրավունքը չպետք է պայմանավորված լինի ապագա ժամանակաշրջանի դեպքերով և պետք է ունենա իրավական ուժ բոլոր ստորև ներկայացված դեպքերում`

- ▶ բնականոն գործունեության ընթացքում,
- ▶ պարտականությունների չկատարման դեպքում,
- ▶ կազմակերպության կամ դրա որևէ գործընկերոջ վճարունակ չլինելու կամ լուծարման ժամանակ:

Սույն պայմանները, որպես կանոն, չեն տարածվում հաշվանցման գլխավոր համաձայնությունների վրա, և համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

Վերանայված վարկեր

Հնարավորության դեպքում Խուճրդ ձգտում է վերակազմակերպել վարկերը, այլ ոչ թե բռնագանձել գրավադրված գույքը: Դա կարող է լինել վճարումների ժամկետները երկարաձգելու կամ նոր պայմաններով վարկային պայմանագրի կնքման միջոցով:

Խուճրդ ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, ինչպիսին է հաճախորդին տրված վարկը, երբ պայմանները այն աստիճան են վերանայվել, որ այն դարձել է հիմնովին նոր վարկ, և տարբերությունը ձանաչվում է որպես ապաճանաչումից օգուտ կամ վնաս այն չափով, որքանով արժեզրկումից կորուստը դեռ չի ձանաչվել: Նոր ձանաչված վարկերը ակնկալվող վարկային կորուստների չափման նպատակով դասակարգվում են 1-ին փուլում, քանի դեռ նոր վարկը չի համարվում ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI): Երբ Խուճրդ գնահատում է արդյոք պետք է ապաճանաչել հաճախորդին տրված վարկը թե ոչ, հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները`

- ▶ վարկի արժույթի փոփոխությունը,
- ▶ վարկի գործընկերոջ փոփոխությունը,
- ▶ եթե փոփոխությունը այնպիսին է, որ գործիքը այլևս չի համապատասխանի SPPI չափանիշին:

Եթե փոփոխությունը չի հանգեցնում զգալիորեն տարբերվող դրամական հոսքերի, փոփոխությունը չի բերում ապաճանաչման: Հիմք ընդունելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույթով (EIR) զեղչված դրամական հոսքերի փոփոխությունը, Խուճրդ հաշվառում է փոփոխությունից օգուտը կամ վնասը` ներկայացնելով այն ֆինանսական արդյունքների մասին ֆինանսական հաշվետվությունում որպես տոկոսային եկամուտ` հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույթով (EIR), այն չափով, որքանով արժեզրկումից վնասը դեռ չի հաշվառվել:

Այն փոփոխությունների համար, որոնք չեն հանգեցնում ապաճանաչման, Խուճրդ նաև վերագնահատում է, թե արդյոք եղել է վարկային ռիսկի զգալի աճ կամ արդյոք ակտիվները պետք է դասակարգվեն որպես արժեզրկված:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Վերանայված վարկեր (շարունակություն)

Երբ ակտիվը փոփոխության արդյունքում դասակարգվում է որպես արժեզրկված, այն պետք է մնա 3-րդ փուլում: Որպեսզի վերակազմավորված վարկը վերադասակարգվի 3-րդ փուլից, պետք է բավարարվեն ստորև նշված պայմանները.

1. Ամսական վճարումների գրաֆիկով վարկերի դեպքում, ժամկետանց գումարները ամբողջությամբ վճարվել են, մայր գումարի և տոկոսների 3 անընդմեջ վճարումներ կատարվել են փոփոխված վճարման ժամանակացույցի համաձայն, և 7 օրից ավել ժամկետանց օրեր չկան:
2. Ճկուն վճարման գրաֆիկով վարկերի դեպքում, ժամկետանց գումարներ ամբողջությամբ վճարվել են, այնուհետև մայր գումարի և տոկոսների հերթական վճարումները կատարվել են նվազագույնը 6 ամիս փորձաշրջանի համար փոփոխված վճարման ժամանակացույցի համաձայն, և 7 օրից ավել ժամկետանց օրեր չկան:

Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորությունների ապաճանաչումը

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ, կիրառելի դեպքերում, ֆինանսական ակտիվի մի մասը կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ

- ▶ ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտված է,
- ▶ Խումբը փոխանցում է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրով, ինչպես նաև,
- ▶ Խումբը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Խումբը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, ոչ փոխանցել և ոչ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը, ակտիվը ճանաչվում է այնքանով, որքանով Խումբը շարունակում է մասնակցություն ունենալ տվյալ ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի նկատմամբ երաշխիքի ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և փոխհատուցման առավելագույն գումար, որը կարող է պահանջվել Խմբից:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), Խմբի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Խումբը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով վաճառված օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվները մասամբ կամ ամբողջությամբ դուրս են գրվում միայն այն ժամանակ, երբ Խումբը դադարեցրել է վերականգնումը՝ կապված գրավի իրացման կամ դրա բռնագանձման ցածր հավանականությամբ: Եթե դուրս գրվող գումարը գերազանցում է կուտակված կորուստների պահուստը, տարբերությունը նախ ավելացվում է պահուստին, որը այնուհետև կիրառվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի հանդեպ: Բոլոր հետագա վերականգնումները թղթակցում են վարկային կորուստներից ծախսերի հետ: Դուրսգրումը հանդիսանում է ապաճանաչման դեպք:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում, չեղյալ է համարվում կամ լրանում է դրա գործողության ժամկետը:

Եթե նույն վարկատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն փոփոխված են նախորդի համեմատ, նման փոխարինումը կամ փոփոխությունը դիտվում է որպես սկզբնական պարտավորության ապաճանաչում և նոր պարտավորության ձանաչում, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը արտացոլվում է շահույթում կամ վնասում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հարկում

Շահութահարկի գծով ընթացիկ ծախսը հաշվարկվում է ՀՀ օրենսդրության համաձայն:

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ հարկի այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միավորներին կամ ուղղակիորեն կապիտալում ճանաչված՝ բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում կամ ուղղակիորեն կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը ժամանակաշրջանի հարկվող շահույթի գծով վճարման ենթակա ակնկալվող շահութահարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ, ինչպես նաև նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ չեն ճանաչվում հետևյալ ժամանակավոր տարբերությունների համար՝ գուղվիլ, որը չի նվազեցվում հարկային նպատակներով, ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչում, որոնք ազդեցություն չունեն ոչ հաշվապահական, ոչ հարկվող շահույթի վրա, ինչպես նաև այն դուստր ընկերություններում կատարած ներդրումներին վերաբերող ժամանակավոր տարբերություններ, որտեղ մայր ընկերությունն ի վիճակի է վերահսկել ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը, և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի մոտ ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե խումբը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջինները հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ, ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր հարկային տարբերությունները:

Հիմնական միջոցներ

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ հիմնական միջոցները արտացոլվում են սկզբնական արժեքով առանց ամենօրյա սպասարկման ծախսերի՝ հանած կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Այդ գումարը ներառում է սարքավորման փոխարինման ժամանակ կատարված ծախսերը, եթե դրանք բավարարում են ճանաչման չափանիշներին:

Հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է արժեզրկման տեսանկյունից այն դեպքում, երբ առաջանում են դեպքերի կամ իրավիճակների այնպիսի փոփոխություններ, որոնք վկայում են, որ այդպիսի ակտիվների արժեքը, հնարավոր է, որ չի փոխհատուցվի:

Փաստացի արժեքով սկզբնական ճանաչումից հետո հողը, շենքերը և փոխադրամիջոցները արտացոլվում են վերագնահատված արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է իրական արժեքը վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ՝ հանած համապատասխան կուտակված մաշվածությունն ու արժեզրկումից կուտակված վնասները: Վերագնահատման իրականացվում է բավարար պարբերականությամբ, որպեսզի վերագնահատված ակտիվի իրական արժեքը էականորեն չտարբերվի դրա հաշվեկշռային արժեքից:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Հիմնական միջոցներ (շարունակություն)

Վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ կուտակված մաշվածությունը բացառվում է՝ միաժամանակ նվազեցվելով ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքից, և ստացված գումարը վերահաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով ակտիվի վերագնահատված գումարը: Վերագնահատման արժեքի աճը արտացոլվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների կազմում, եթե այն տվյալ ակտիվի արժեքի նախորդ նվազման վերականգնում չէ, որը նախկինում արտացոլվել էր ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Այս դեպքում ակտիվի արժեքի աճը վերագրվում է ֆինանսական արդյունքներին: Վերագնահատումից արժեքի նվազումը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում, բացառությամբ նախկինում հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում արտացոլված նույն ակտիվի գծով արժեքի աճի հաշվին այդպիսի նվազեցման անմիջական հաշվանցմանը:

Ակտիվի օտարման դեպքում վերագնահատման պահուստում ներառված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթ:

Ակտիվի մաշվածության հաշվարկումը սկսվում է կատարվել այն ժամանակ, երբ այն օգտագործման համար մատչելի է դառնում: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով՝ ակտիվների ներքոնշյալ օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետների ընթացքում՝

	<i>Տարի</i>
Շենքեր	50
Սարքավորումներ	5-10
Փոխադրամիջոցներ	7-10
Այլ	7-10

Ակտիվի մնացորդային արժեքները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մաշվածության հաշվարկման մեթոդները վերանայվում և, եթե անհրաժեշտ է, փոփոխվում են յուրաքանչյուր հաշվետու տարվա վերջում:

Վերանորոգումների և արդիականացման հետ կապված ծախսումները ծախսագրվում են կատարման ժամանակ և ներառվում են այլ գործառնական ծախսերի կազմում, բացառությամբ, եթե դրանք որակավորվում են որպես կապիտալացվող:

Գուղվիլ

Զեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուղվիլը սկզբնապես ձանաչվում է Խմբի կողմից փոխանցված հատուցման և ձեռքբերված որոշելի զուտ ակտիվների և ստանձնած պարտավորությունների տարբերության արժեքով: Դուստր ընկերության ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուղվիլը ձանաչվում է գուղվիլի և ոչ նյութական ակտիվների կազմում: Ասոցիացված կազմակերպության ձեռքբերման ժամանակ առաջացող գուղվիլը արտացոլվում է ասոցիացված կազմակերպություններում կատարված ներդրումների կազմում: Սկզբնական ձանաչումից հետո գուղվիլը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները:

Գուղվիլը գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից յուրաքանչյուր տարի կամ ավելի հաճախ, եթե ինչ-որ իրադարձություններ կամ հանգամանքների փոփոխություններ վկայում են հաշվեկշռային արժեքի արժեզրկման մասին:

Զեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում ձեռքբերված գուղվիլը, արժեզրկման տեսանկյունից գնահատելու նպատակով, ձեռքբերման ամսաթվից սկսած բաշխվում է Խմբի դրամաստեղծ միավորների կամ դրամաստեղծ միավորների խմբերի միջև, որոնք ակնկալվում է, որ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման արդյունքում կստանան օգուտներ՝ անկախ այն բանից, թե ձեռքբերված կազմակերպության այլ ակտիվներն ու պարտականությունները վերագրվում են այդ դրամաստեղծ միավորների կամ դրամաստեղծ միավորների խմբերին, թե՛ ոչ: Յուրաքանչյուր դրամաստեղծ միավոր կամ դրամաստեղծ միավորների խումբ, որին վերաբերում է գուղվիլը, պետք է.

- ▶ իրենից ներկայացնի ներքին կառավարման նպատակով գուղվիլի վերլուծության տեսանկյունից Խմբի կազմում առավել ցածր մակարդակի վարչական միավոր
- ▶ մինչև միավորումը չգերազանցի գործառնական սեգմենտը՝ համաձայն ֆՀՄՍ 8 «Գործառնական սեգմենտներ» ստանդարտի սահմանման:

Գուղվիլի արժեզրկումը գնահատվում է դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) փոխհատուցվող արժեքի հիման վրա: Արժեզրկումից կորուստները ձանաչվում են, եթե դրամաստեղծ միավորի (կամ դրամաստեղծ միավորների խմբի) հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է դրա փոխհատուցվող արժեքը: Գուղվիլի արժեզրկումից կորուստները հետագայում չեն հակադարձվում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են համակարգչային ծրագրերն ու լիցենզիաները:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ձեռքբերման արժեքով: Ձեռնարկատիրական միավորման արդյունքում ձեռքբերված ոչ նյութական ակտիվների արժեքը ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ դրանց իրական արժեքն է: Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կուտակված վնասները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով օգտակար ծառայության ընթացքում, որը կազմում է 7-ից 10 տարի, և գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից, երբ առկա են ոչ նյութական ակտիվի արժեզրկման հայտանիշեր: Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետով ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիայի հաշվարկման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են, նվազագույնը՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ակտիվներ

Խումբը դասակարգում է ոչ ընթացիկ ակտիվը (կամ օտարման խումբը) որպես վաճառքի համար պահվող, եթե դրա հաշվեկշռային արժեքը փոխհատուցվելու է հիմնականում վաճառքի գործարքի, այլ ոչ թե շարունակական օգտագործման միջոցով: Դրա համար ակտիվը (կամ օտարման խումբը) պետք է իր ներկա վիճակում պատրաստ լինի անմիջապես վաճառքի համար՝ միայն այդպիսի ակտիվների (կամ օտարման խմբերի) վաճառքների համար բնորոշ և ընդունված պայմաններով, իսկ դրա վաճառքը պետք է լինի բարձր հավանական:

Որպեսզի վաճառքը ունենա բարձր հավանականություն, Խմբի ղեկավարությունը պետք է հստակորեն նպատակադրված լինի պլանավորել վաճառել ոչ ընթացիկ ակտիվը (կամ օտարման խումբը) և պետք է ձեռնարկի գնորդ գտնելու և վաճառքի պլանը կատարելու ակտիվ ծրագիր: Ավելին, ակտիվը (կամ օտարման խումբը) իր ընթացիկ իրական արժեքի համեմատ ողջամիտ գնով պետք է ակտիվորեն առաջարկվի շուկայում վաճառքի համար, բացի այդ պետք է ակնկալվի, որ դասակարգման ամսաթվից հետո մեկ տարվա ընթացքում վաճառքը կհամարվի ավարտված:

Խումբը վաճառքի համար պահվող ակտիվը (կամ օտարման խումբը) չափում է հաշվեկշռային արժեքից և վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքից նվազագույնով: Խումբը ճանաչում է արժեզրկումից վնասներ՝ ակտիվի (կամ օտարման խմբի) արժեքի սկզբնական կամ հետագա՝ մինչև վաճառքի համար անհրաժեշտ ծախսումներով նվազեցված իրական արժեքը դուրսգրումների միջոցով, եթե իրադարձությունները կամ պայմանների փոփոխությունները վկայում են, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է արժեզրկված լինել:

Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի գծով ծախսերը, նվազագույնով:

Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Խումբն ունի գործող իրավական կամ կառուցողական պարտավորություն, որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտավորության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Կենսաթոշակի և աշխատակիցներին այլ հատուցումների գծով պարտավորություններ

Խումբը չունի կենսաթոշակային պայմանավորվածություններ և նշանակալի հետաշխատանքային հատուցումներ:

Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը, որոնք դիսկրեցիոն շահաբաժինների իրավունք են տալիս, դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը վերաբերող ուղղակի ծախսերը, բացառությամբ ձեռնարկատիրական գործունեության միավորման դեպքերի, արտացոլվում են սեփական կապիտալում՝ որպես թողարկման գծով մուտքերից նվազեցում: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը ճանաչվում է որպես էմիսիոն եկամուտ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Բաժնետիրական կապիտալ (շարունակություն)

Հետզնված բաժնետոմսեր

Երբ Բանկը կամ իր դուստր կազմակերպությունները գնում են Բանկի բաժնետոմսերը, վճարված փոխհատուցումը, ներառյալ գործարքի հետ կապված ծախսերը և հանած շահութահարկը, նվազեցվում է ընդհանուր կապիտալից՝ որպես հետզնված բաժնետոմսեր, մինչև դրանց չեղյալ հայտարարումը կամ վերաթողարկումը: Երբ նման բաժնետոմսերը հետագայում վաճառվում կամ վերաթողարկվում են, ստացված փոխհատուցումը ներառվում է սեփական կապիտալում: Հետզնված բաժնետոմսերը հաշվառվում են միջին կշռված գնով:

Շահաբաժիններ

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շահաբաժինները նվազեցվում են սեփական կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն միայն այն դեպքում, երբ դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը ներառյալ: Մինչև հաշվետու ամսաթիվը առաջարկված կամ հաշվետու ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը առաջարկված կամ հայտարարված շահաբաժինները բացահայտվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում:

Հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում գտնվող ակտիվներ

Հավատարմագրային կառավարման շրջանակներում գտնվող ակտիվները չեն արտացոլվում Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, քանի որ չեն հադիսանում Խմբի ակտիվներ:

Պայմանական ակտիվներ և պարտավորություններ

Պայմանական պարտավորությունները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, այլ բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ պարտավորության մարման հետ կապված ռեսուրսների արտահոսքը համարվում է քիչ հավանական: Պայմանական ակտիվները չեն արտացոլվում ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում և բացահայտվում են հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններում այն դեպքերում, երբ դրանց հետ կապված տնտեսական օգուտների ներհոսքը համարվում է հավանական:

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը

Եկամուտները ճանաչվում են, եթե հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կներհոսեն Խումբ, և այդ եկամուտները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն նախքան եկամտի ճանաչումը:

Տոկոսային և համանման եկամուտ և ծախս

Խումբը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտ ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ ֆինանսական ակտիվների համախառն արժեքի նկատմամբ, բացառությամբ արժեզրկված ակտիվների: Արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով զեղչված ակնկալվող ապագա դրամական վճարումները կամ ներհոսքերը ֆինանսական գործիքի ենթադրվող ողջ օգտագործման ժամանակահատվածում կամ կիրառելի դեպքերում՝ ավելի կարճ ժամանակահատվածում, ճշգրտորեն զեղչվում են մինչև ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության գուտ հաշվեկշռային արժեքը: Հաշվարկի ժամանակ հաշվի են առնվում ֆինանսական գործիքի գծով բոլոր պայմանագրային պայմանները (օրինակ՝ ժամկետից շուտ մարման իրավունքը) և միջնորդավճարների գծով կամ լրացուցիչ ծախսերը, որոնք անմիջականորեն կապված են գործիքի հետ և որոնք արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մաս են կազմում, սակայն հաշվի չեն առնվում ապագա վնասները: Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքները ճշգրտվում են Խմբի կողմից միջոցների ելքերի կամ մուտքերի գնահատումների վերանայման դեպքում: Ճշգրտված հաշվեկշռային արժեքը հաշվարկվում է սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա, իսկ հաշվեկշռային արժեքի փոփոխությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ կամ ծախս:

Երբ ֆինանսական ակտիվը դառնում է արժեզրկված, Խումբը հաշվարկում է տոկոսային եկամուտը՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի գուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ֆինանսական ակտիվը վերականգնվում է և այլևս արժեզրկված չէ, Խումբը վերադառնում է համախառն հիմքով տոկոսային եկամտի հաշվարկին:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Եկամուտների և ծախսերի ճանաչումը (շարունակություն)

Ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների համար Խումբը տոկոսային եկամուտը հաշվարկում է՝ հաշվարկելով վարկային ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) և կիրառելով այն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Վարկային ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը (EIR) այն տոկոսադրույքն է, որով սկզբնական ճանաչման ժամանակ գեղչվում են ակնկալվող ասպագա դրամական հոսքերը (ներառյալ՝ վարկային կորուստները)՝ ձեռք բերված կամ ստեղծված արժեզրկված (POCI) ֆինանսական ակտիվների ամորտիզացված արժեքին:

Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող բոլոր ֆինանսական ակտիվներից տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում «Այլ տոկոսային եկամուտներում» օգտագործելով պայմանագրային տոկոսադրույքը:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ

Հաճախորդներին մատուցվող տարբեր ծառայություններից Խումբը ստանում է միջնորդավճարների գծով եկամուտ: Միջնորդավճարների գծով եկամուտը կարող է բաժանվել հետևյալ երկու խմբի.

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից

Միջնորդավճարների գծով եկամուտը, որը ստացվում է որոշակի ժամանակահատվածում մատուցվող ծառայություններից, հաշվեզրկում է այդ ժամանակահատվածի ընթացքում, քանի որ համապատասխան կատարողական պարտավորությունները բավարարված են: Նման հոդվածները ներառում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը ակտիվների կառավարման, պահառության և կառավարման ու խորհրդատվական այլ ծառայությունների համար միջնորդավճարները: Վարկերի տրամադրման գծով պարտավորության դիմաց միջնորդավճարները, եթե վարկի օգտագործման հավանականությունը բարձր է, և վարկերի հետ կապված այլ միջնորդավճարները հետաձգվում են (վարկերի տրամադրման հետ կապված ցանկացած լրացուցիչ ծախսումների հետ միասին) և ճանաչվում են որպես վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքի ճշգրտում:

Միջնորդավճարների գծով եկամուտ՝ մատուցված միջնորդային ծառայությունների գծով

Երրորդ անձի անունից գործարքի բանակցություններն անցկացնելու և մասնակցելու համար (օրինակ՝ երբ Խմբի կատարողական պարտավորությունն է բաժնետոմսերի կամ այլ արժեթղթերի առքը, կամ ընկերության առք ու վաճառքի համաձայնագրի կնքումը) ստացված կոմիսիոն վճարները ճանաչվում են այդ գործարքի ավարտից հետո:

Կոմիսիոն վճարները կամ դրանց բաղկացուցիչ մասերը, որոնք կապված են որոշակի կատարողական պարտավորությունների հետ, ճանաչվում են համապատասխան ցուցանիշների բավարարումից հետո: Երբ պայմանագրով նախատեսված է փոփոխական փոխհատուցում, միջնորդավճարների գծով եկամուտը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով որ հավանական է, որ ճանաչված կուտակային եկամտի զգալի մասի հակադարձում տեղի չի ունենա, մինչև հետագայում լուծվի փոփոխական փոխհատուցման հետ կապված անորոշությունը:

Հաճախորդների հավատարմության ծրագրեր

Խումբն առաջարկում է հաճախորդների հավատարմության մի շարք ծրագրեր: Նման ծրագրերի հաշվապահական հաշվառումը տարբերվում է՝ կախված նրանից, թե ով է ճանաչվում որպես հաճախորդ, և/կամ Խումբը որպես գործակալ, թե որպես պայմանագրի գլխավոր կողմ է հանդես գալիս: Միավորներով իրականացված ծրագրերի դեպքում Խումբը, ընդհանուր առմամբ, հաճախորդների կողմից կուտակված և չիրացված միավորների գծով պարտավորություն է ճանաչում, իրացվելու դեպքում՝ ճանաչում ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում: Պլաստիկ քարտերով գործառնություններից քեշբեքերը նվազեցնում են միջնորդավճարների գծով եկամուտը:

Շահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ճանաչվում է, երբ Խմբի՝ վճարումը ստանալու իրավունքը սահմանվում է:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

Արտարժույթի վերահաշվարկ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով, որը խմբի գործառնական ու հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթի՝ գործարքի օրվա միջին շուկայական փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվներն ու պարտավորությունները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի փոխարժեքը: Արտարժույթով արտահայտված գործարքների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում է համախմբված ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Արտարժույթային գործառնություններից օգուտներ/(վնասներ)՝ արտարժույթի վերագնահատում» հոդվածում: Ոչ դրամային հոդվածների համար, որոնք ներկայացվում են արտարժույթով արտահայտված սկզբնական արժեքով, վերագնահատման ժամանակ կիրառվում է սկզբնական գործարքի ամսաթվի փոխարժեքը: Իրական արժեքով հաշվառվող արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են կիրառելով իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքը:

Գործարքի ամսաթվի դրությամբ պայմանագրային փոխարժեքի և ԿԲ փոխարժեքի տարբերությունը ներառվում է եկամտի կազմում՝ նվազեցված արտարժույթով կատարված գործարքի գծով ծախսերը: 2020 և 2019 թվականների դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ԿԲ-ի կողմից հայտարարված փոխարժեքը կազմում էր 1 ԱՄՆ դոլարի համար 522.59 և 479.70, 1 Եվրոյի համար 641.11 և 537.26 ՀՀ դրամ համապատասխանաբար:

Ստանդարտներ, որոնք դեռ ուժի մեջ չեն մտել

Ստորև ներկայացված են նոր և փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք թողարկվել են, բայց խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման օրվա դրությամբ դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Խումբը մտադիր է կիրառել այդ ստանդարտները ուժի մեջ մտնելուց հետո:

ՖՀՄՍ 9 Ֆինանսական գործիքներ – Ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար՝ 10 տոկոսի թեստի վճարներ

Որպես ՖՀՄՍ ստանդարտների 2018-2020 տարեկան բարելավումների գործընթացի մաս, ՀՀՄՍ Խորհուրդը փոփոխություն է կատարել ՖՀՄՍ 9-ում: Փոփոխությունը հստակեցնում է այն վճարները, որոնք կազմակերպությունը ներառում է, երբ գնահատում է, թե արդյոք նոր կամ փոփոխված ֆինանսական պարտավորության պայմանները էապես տարբերվում են սկզբնական ֆինանսական պարտավորությունների պայմաններից: Այս վճարները ներառում են միայն վարկառուի և վարկատուի միջև վճարված կամ ստացված գումարները, ներառյալ՝ վարկառուի կամ վարկատուի կողմից մյուսի անունից վճարված կամ ստացված վճարները: Ընկերությունը փոփոխությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք փոփոխվել կամ փոխանակվել են տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից կամ դրանից հետո, երբ Ընկերությունն առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունը:

Փոփոխությունն ուժի մեջ է մտնում 2022 թվականի հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար, ընդ որում՝ վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրվում է: Խումբը կկիրառի փոփոխությունները համախմբված ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք փոփոխվել կամ փոխանակվել են տարեկան ժամանակաշրջանի սկզբից կամ դրանից հետո, երբ առաջինը կկիրառի փոփոխությունը և չի ակնկալում, որ դա էական ազդեցություն կունենա իր համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Տոկոսադրույքի ուղենիշի բարեփոխում. 2-րդ փուլով փոփոխություններ ՖՀՄՍ 9-ում, ՀՀՄՍ 39-ում, ՖՀՄՍ 7-ում, ՖՀՄՍ 4-ում և ՖՀՄՍ 16-ում

2020թ. օգոստոսին IASB-ն հրապարակեց տոկոսադրույքի ուղենիշի բարեփոխում. 2-րդ փուլով փոփոխություններ ՖՀՄՍ 9-ում, ՀՀՄՍ 39-ում, ՖՀՄՍ 7-ում, ՖՀՄՍ 4-ում և ՖՀՄՍ 16-ում (IBOR-ի բարեփոխումների 2-րդ փուլ)՝ հաշվառման այն խնդիրները լուծելու համար, որոնք ծագում են IBOR- ը RFR- ով փոխարինելու ժամանակ:

IBOR- ի բարեփոխումների 2-րդ փուլը ներառում է մի շարք մեղմացումներ և լրացուցիչ բացահայտումներ: Մեղմացումները տարածվում են IBOR- ից ֆինանսական գործիքի՝ առանց ռիսկի տոկոսադրույքի (RFR) անցման վրա:

Տոկոսադրույքի ուղենիշի բարեփոխման արդյունքում դրամական միջոցների պայմանագրային հոսքերի որոշման հիմքում փոփոխությունները պահանջվում են որպես գործնական նպատակահարմար, որպեսզի դիտարկվեն որպես փոփոխվող տոկոսադրույքի փոփոխություններ, պայմանով, որ ֆինանսական գործիքի համար IBOR- ի ուղենշային տոկոսադրույքից անցում RFR- ն տեղի է ունենում տնտեսապես համարժեք հիմունքներով:

Ընկերությունը կկիրառի IBOR-ի 2-րդ փուլի փոփոխությունը 2021թ. հունվարի 1-ից:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ

Դատողություններ

Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման գործընթացում ղեկավարությունը կատարել է հետևյալ դատողությունները, բացառությամբ գնահատումների, որոնք առավելագույն ազդեցություն ունեն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա:

Վերականգնման հնարավորությամբ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերի ժամկետի որոշումը

Ֆինանսական վարձակալության ժամկետի երկարացման հնարավորություն ունեցող պայմանագրով սահմանված ցանկացած ժամանակահատվածի հետ միասին Խումբը ֆինանսական վարձակալության ժամկետը սահմանում է որպես ֆինանսական վարձակալության չչեղարկվող ժամկետ, եթե հիմնավորված է, որ այն կկիրառվի, կամ ֆինանսական վարձակալության ավարտման հնարավորությամբ պայմանագրով սահմանված ցանկացած ժամանակահատված, եթե հիմնավորված է, որ այն չի կիրառվի:

Ֆինանսական վարձակալության որոշ պայմանագրերի համաձայն, Խումբն ակտիվները լրացուցիչ ժամկետով վարձակալելու հնարավորություն ունի: Խումբը կիրառում է դատողություն` գնահատելու համար, թե հիմնավորված է արդյոք կիրառել պայմանագրի նորացման հնարավորությունը:

Այսինքն` այն հաշվի է առնում բոլոր կարևոր գործոնները, որոնք տնտեսական խթան են ստեղծում դրա իրականացման համար: Մեկնարկի ամսաթվից հետո Խումբը վերանայում է վարձակալության ժամկետը, եթե կա որևէ նշանակալից իրադարձություն կամ հանգամանքների փոփոխություն, որն իր վերահսկողության տակ է և ազդում է պայմանագրի նորացման հնարավորությունը կիրառելու (կամ չկիրառելու) կարողության վրա (օրինակ` բիզնեսի ռազմավարության փոփոխություն):

Գնահատումների անորոշություն

Խմբի կողմից հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ընթացքում համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված գումարների վերաբերյալ ղեկավարությունը կատարել է հետևյալ առավել կարևոր գնահատումները և դատողությունները:

Հողի, շենքերի և փոխադրամիջոցների վերագնահատում

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշվում է շուկայական համեմատական մեթոդով: Այսինքն, գնահատողի կողմից իրականացված գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա` էականորեն ճշգրտված գույքի բնույթի, գտնվելու վայրի և պայմանների տարբերություններն արտացոլելու համար: Խումբը ներգրավում է անկախ փորձագետների իր գույքերը գնահատելու համար:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը

Եթե համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել ակտիվ շուկայի գների հիման վրա, ապա այն որոշվում է տարբեր գնահատման մոդելների կիրառմամբ, ներառյալ` մաթեմատիկական մոդելները: Այդպիսի մոդելների համար ելակետային տվյալները որոշվում են որպես դիտարկվող շուկաների տվյալներ, եթե դա հնարավոր է: Հակառակ դեպքում իրական արժեքի որոշման համար անհրաժեշտ է կիրառել դատողություններ: Լրացուցիչ տեղեկատվություն ներկայացված է Ծանոթագրություն 31-ում:

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստ

Ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստի գնահատումը ֆինանսական ակտիվների բոլոր դասերի համար պահանջում է դատողություն, մասնավորապես` ապագա դրամական հոսքերի գումարի և ժամանակի և գրավի արժեքի գնահատումը` արժեզրկման գծով վնասների որոշման և վարկային ռիսկի գզալի աճի գնահատման ժամանակ: Այս գնահատումները պայմանավորված են մի շարք գործոններով, որոնց փոփոխությունները կարող են հանգեցնել պահուստների տարբեր մակարդակների: Խմբի` ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկները ելնում են բարդ մոդելներից, որոնց հիմքում ընկած են մի շարք ենթադրություններ` փոփոխական մուտքային տվյալների ընտրության և նրանց փոխկապակցվածության վերաբերյալ:

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ (շարունակություն)

Գնահատումների անորոշություն (շարունակություն)

ԱՎԿ մոդելների տարրերը, որոնք համարվում են հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ, ներառում են՝

- ▶ Կիճակագրական մոդելներ դեֆոլտի հավանականությունը (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքը (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը (LGD) խմբային հիմունքով գնահատելու համար,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվների սեզննատվորումը, երբ դրանց ԱՎԿ-ն հաշվարկված է խմբային հիմունքով,
- ▶ ԱՎԿ մոդելների մշակումը, ներառյալ տարբեր բանաձևերը և մուտքային տվյալների ընտրությունը,
- ▶ Մակրոտնտեսական սցենարների և տնտեսագիտական մուտքային տվյալների միջև կապվածության որոշումը, ինչպիսիք են գործազրկության մակարդակը և գրավի արժեքները, և ազդեցությունը դեֆոլտի հավանականության (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի իրական արժեքի (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափի (LGD) վրա,
- ▶ Հեռանկարային մակրոտնտեսական սցենարների ընտրությունը և դրանց հավանականության կշիռը՝ տնտեսական տվյալները ԱՎԿ մոդելների մեջ արտացոլելու համար:

2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կիճակի մասին համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված վարկերի և ֆինանսական վարձակալության արժեզրկման գծով պահուստը կազմել է 13,082,663 հազար դրամ (2019: 7,666,035 հազ. դրամ): Մանրամասները ներկայացված են 11-րդ և 12-րդ ծանոթագրություններում:

Վարձակալություն- լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքի գնահատումը

Խումբը չի կարող հեշտությամբ որոշել վարձակալության ենթադրվող տոկոսադրույքը, հետևաբար, ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունները չափելու համար այն օգտագործում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը (IBR): Լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը (IBR) այն տոկոսադրույքն է, որը Խումբը պետք է վճարեր համանման ժամկետում և ապահովվածությամբ փոխառություն ստանալու համար՝ համանման տնտեսական միջավայրում համանման արժեքով օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի ձեռքբերման նպատակով: Հետևաբար, լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն (IBR) արտացոլում է այն, ինչ Խումբը «պետք է վճարեր», որը պահանջում է գնահատել, երբ դիտարկվող տոկոսադրույքներ մատչելի չեն (օրինակ՝ դուստր ընկերությունների համար, որոնք ֆինանսավորման գործարքներ չեն կնքում) կամ երբ դրանք պետք է ճշգրտվեն՝ արտացոլելու ֆինանսական վարձակալության ժամկետներն ու պայմանները (օրինակ, երբ վարձակալությունները դուստր ընկերության գործառնական արժույթով չեն):

Խումբը գնահատում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքն (IBR)՝ օգտագործելով դիտարկելի ելակետային տվյալները (օրինակ՝ շուկայական տոկոսադրույքները), երբ առկա է, և պահանջվում է իրականացնել ընկերությանը բնորոշ որոշակի գնահատումներ (օրինակ՝ դուստր ընկերության առանձին վարկանիշը): Լրացուցիչ մանրամասները ներկայացված են Ծանոթագրություն 3-ում:

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն

Կառավարչական նպատակներով և հիմնվելով մատուցվող ապրանքների և ծառայությունների տարատեսակների վրա, Խումբը բաժանվում է հետևյալ չորս սեզմենտների.

Մանրածախ բանկային գործունեություն	Ֆիզիկական անձանց ավանդներ, սպառողական վարկերի տրամադրում, օվերդրաֆտների, վարկային քարտերի սպասարկում և դրամական փոխանցումներ:
Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Կորպորատիվ և ինստիտուցիոնալ հաճախորդներին վարկերի տրամադրում, ավանդների և ընթացիկ հաշիվների բացում և սպասարկում:
Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն	Գանձապետական և ֆինանսական, ներդրումային բանկային ծառայություններ և այլ կենտրոնական գործառնություններ:
Ֆինանսական վարձակալություն	Կորպորատիվ և անհատ հաճախորդներին ֆինանսական վարձակալության գծով ծառայությունների մատուցում:

Ռեսուրսների բաշխման և գործունեության գնահատման նպատակով դեկավարությունը հետևում է իր բիզնես միավորների գործառնական արդյունքներին առանձին-առանձին: Սեզմենտի գործունեությունը, ինչպես նկարագրված է ստորև բերված աղյուսակում, չափվում է այլ կերպ, քան համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված շահույթը կամ վնասը: Շահութահարկը կառավարվում է խմբի մակարդակով և բաշխվում է գործառնական սեզմենտների միջև:

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

Գործառնական սեզմենտների միջև տրանսֆերային գնագոյացումը, ինչպես երրորդ կողմերի հետ գործարքներում, համապատասխանում է շուկայական պայմաններին:

2020 և 2019թթ. ընթացքում արտաքին գործընկերոջից կամ հաճախորդից ստացված և խմբի ընդհանուր հասույթի 10% և ավելի գերազանցող հասույթով որևէ գործարք չի գրանցվել:

Ստորև նշված աղյուսակները ներկայացնում են խմբի գործառնական սեզմենտների գծով եկամտի և շահույթի, ինչպես նաև առանձին ակտիվների և պարտավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն:

<i>2020թ.</i>	<i>Մանրածախ բանկային գործունեություն</i>	<i>Կորպորատիվ բանկային գործունեություն</i>	<i>Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն</i>	<i>Ֆինանսական վարձակալություն</i>	<i>Ընդամենը</i>
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	32,165,113	8,685,677	2,563,380	–	43,414,170
Այլ տոկոսային եկամուտ	–	–	–	2,675,996	2,675,996
Տոկոսային ծախս	(8,066,612)	(4,096,669)	(7,420,331)	(602,122)	(20,185,734)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս)	24,098,501	4,589,008	(4,856,951)	2,073,874	25,904,432
Վարկային կորուստների գծով ծախս	(7,256,540)	(2,608,244)	–	(909,919)	(10,774,703)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս) վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո	16,841,961	1,980,764	(4,856,951)	1,163,955	15,129,729
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	2,255,815	2,189,242	131,732	339,505	4,916,294
Միջնորդավճարների գծով ծախս	(1,191,202)	(460,010)	(99,504)	(117,892)	(1,868,608)
Զուտ վնաս ածանցյալ գործիքներից	–	–	(132,117)	–	(132,117)
Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	–	–	2,403,899	(52,591)	2,351,308
Ասոցիացված կազմակերպության շահույթի բաժնեմաս	–	–	399,958	–	399,958
Այլ եկամուտ	1,070,892	305,969	153,926	38,672	1,569,459
Ոչ տոկոսային եկամուտ	2,135,505	2,035,201	2,857,894	207,694	7,236,294
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(7,428,984)	(2,122,567)	(1,061,283)	(275,783)	(10,888,617)
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	(1,593,373)	(455,250)	(227,625)	(37,934)	(2,314,182)
Այլ գործառնական ծախսեր	(1,354,827)	(387,093)	(193,545)	(37,058)	(1,972,523)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	(2,370,406)	(677,258)	(338,629)	(80,466)	(3,466,759)
Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով ծախսեր հակադարձում	32,484	17,491	–	–	49,975
Ոչ տոկոսային ծախս Շահույթ/(վնաս) մինչև շահութահարկ	(12,715,106)	(3,624,677)	(1,821,082)	(431,241)	(18,592,106)
Շահութահարկի գծով ծախս	6,262,360	391,288	(3,820,139)	940,408	3,773,917
Շահութահարկի գծով ծախս	(650,285)	(185,796)	(164,891)	(48,314)	(1,049,286)
Հաշվետու տարվա շահույթ/(վնաս)	5,612,075	205,492	(3,985,030)	892,094	2,724,631
Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվներ	196,705,787	106,312,770	75,146,211	25,017,394	403,182,162
Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ	181,382,242	118,360,679	106,579,086	11,422,862	417,744,869

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

<i>2019թ.</i>	<i>Մանրածախ բանկային գործունեություն</i>	<i>Կորպորատիվ բանկային գործունեություն</i>	<i>Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն</i>	<i>Ֆինանսական վարձակալություն</i>	<i>Ընդամենը</i>
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	27,809,460	7,260,714	2,097,107	–	37,167,281
Այլ տոկոսային եկամուտ	–	–	–	2,000,371	2,000,371
Տոկոսային ծախս	(7,211,512)	(3,409,185)	(7,057,837)	(531,007)	(18,209,541)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս)	20,597,948	3,851,529	(4,960,730)	1,469,364	20,958,111
Վարկային կորուստների գծով ծախս/ հակադարձում	(2,090,884)	1,159,815	–	(16,593)	(947,662)
Զուտ տոկոսային եկամուտ/(ծախս) վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո	18,507,064	5,011,344	(4,960,730)	1,452,771	20,010,449
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	2,111,896	2,414,884	68,309	210,478	4,805,567
Միջնորդավճարների գծով ծախս	(1,200,537)	(517,488)	(43,000)	(104,049)	(1,865,074)
Զուտ եկամուտ ածանցյալ գործիքներից	–	–	1,565,583	–	1,565,583
Զուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	–	–	903,166	(17,524)	885,642
Ասոցիացված կազմակերպության շահույթի բաժնեմաս	–	–	223,905	–	223,905
Այլ եկամուտ	878,841	251,097	115,790	48,584	1,294,312
Ոչ տոկոսային եկամուտ	1,790,200	2,148,493	2,833,753	137,489	6,909,935
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(7,402,879)	(2,115,108)	(1,057,554)	(263,197)	(10,838,738)
Մաշվածություն և անորտիզացիա	(1,390,029)	(397,151)	(198,575)	(29,321)	(2,015,076)
Այլ գործառնական ծախսեր	(1,031,021)	(294,577)	(137,527)	(83,197)	(1,546,322)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	(2,464,188)	(704,054)	(352,026)	(74,942)	(3,595,210)
Արժեզրկման և պահուստների ձևավորման գծով ծախսեր հակադարձում	47,378	25,512	–	–	72,890
Ոչ տոկոսային ծախս	(12,240,739)	(3,485,378)	(1,745,682)	(450,657)	(17,922,456)
Շահույթ/(վնաս) մինչև շահութահարկ	8,056,525	3,674,459	(3,872,659)	1,139,603	8,997,928
Շահութահարկի գծով ծախս	(1,745,020)	(791,449)	709,375	(215,606)	(2,042,700)
Հաշվետու տարվա շահույթ/(վնաս)	6,311,505	2,883,010	(3,163,284)	923,997	6,955,228
Տոկոսաբեր ֆինանսական ակտիվներ	195,751,086	79,692,222	53,529,474	20,312,851	349,285,633
Տոկոսակիր ֆինանսական պարտավորություններ	199,686,802	67,022,940	81,755,870	9,288,391	357,754,003

Խումբն իր հիմնական գործունեությունը իրականացնում է Հայաստանի Հանրապետությունում: Բացի ֆինանսական գործիքներից, Խումբը չունի ՀՀ-ի տարածքից դուրս այլ ոչ ընթացիկ ակտիվներ:

ՖՀՄՍ 15-ի շրջանակում հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթի բացվածքը ըստ սեզմենտների 2020 և 2019 թվականների դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար հետևյալն է.

(հազար ՀՀ դրամ)

5. Սեզմենտների վերաբերյալ տեղեկատվություն (շարունակություն)

2020թ.	Մանրածախ բանկային գործունեություն	Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն	Ֆինանսական վարձակալություն	Ընդամենը
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	2,255,815	2,189,242	131,732	339,505	4,916,294
Պլաստիկ քարտերի սպասարկման ծառայություններ	1,288,112	1,343,864	-	-	2,631,976
Դրամական փոխանցումներ	505,572	216,674	-	-	722,246
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	-	258,964	129,482	-	388,446
Կանխիկացման ծառայություններ	136,143	58,347	-	-	194,490
Բանկային հաշվի սպասարկման վճարներ	278,205	231,138	-	-	509,343
Այլ	47,783	80,255	2,250	339,505	469,793
Ընդամենը հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ	2,255,815	2,189,242	131,732	339,505	4,916,294

2019թ.	Մանրածախ բանկային գործունեություն	Կորպորատիվ բանկային գործունեություն	Առևտրային և ներդրումային բանկային գործունեություն	Ֆինանսական վարձակալություն	Ընդամենը
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	2,111,896	2,414,884	68,309	210,478	4,805,567
Պլաստիկ քարտերի սպասարկման ծառայություններ	1,182,078	1,660,113	-	-	2,842,191
Դրամական փոխանցումներ	532,965	228,413	-	-	761,378
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	-	45,153	66,251	-	111,404
Կանխիկացման ծառայություններ	123,584	52,965	-	-	176,549
Բանկային հաշվի սպասարկման վճարներ	267,185	311,531	-	-	578,716
Այլ	6,084	116,709	2,058	210,478	335,329
Ընդամենը հաճախորդների հետ պայմանագրերի գծով հասույթ	2,111,896	2,414,884	68,309	210,478	4,805,567

6. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	2020թ.	2019թ.
Կանխիկ միջոցներ	15,507,824	16,643,360
ԿԲ-ում թղթակցային հաշիվների մնացորդներ, ներառյալ պարտադիր պահուստները (չսահմանափակված մասը, Ծան. 9)	43,875,865	34,623,321
Այլ բանկերում հաշիվների մնացորդներ	7,084,277	4,654,854
Արժեզրկում	(69,831)	(6,284)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	66,398,135	55,915,251

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ում թղթակցային հաշիվների մնացորդները ներառում են պարտադիր պահուստներ 16,777,146 հազ. դրամի չափով (2019թ.՝ 17,542,146 հազ. դրամ):

Բանկերը պարտավոր են ունենալ դեպոնացված դրամական միջոցներ (պարտադիր պահուստ) ՀՀ ԿԲ-ում ՀՀ դրամով ներգրավված գումարների 2%-ի չափով (2019: 2%) և արտարժույթով ներգրավված գումարների 18%-ի չափով (2019: 18%):

(հազար ՀՀ դրամ)

6. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (շարունակություն)

2020թ. սկսած բանկերը պարտավոր են արտարժույթով ներգրավված գումարների 10%-ը (2019թ.՝ 12%) պահել ՀՀ դրամով որպես դեպոզիտային միջոց ՀՀ ԿԲ-ում և 8% (2019թ.՝ 6%)՝ արտարժույթով:

Ավելին, արտարժույթով պահուստավորված միջոցների ելքագրումը սահմանափակված է, հետևաբար խումբը արտարժույթով պարտադիր պահուստները դասակարգում է որպես պահանջներ բանկերի նկատմամբ (Ծանոթագրություն 9):

Դրամական միջոցների բոլոր մնացորդները վերագրված են առաջին փուլին: Տարվա ընթացքում ԱՎԿ պահուստի փոփոխության վերլուծությունը հետևյալն է.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
ԱՎԿ պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	6,284	76,264
ԱՎԿ փոփոխություն	53,199	(69,977)
Արտարժույթի փոխարկման ճշգրտումներ	10,348	(3)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	69,831	6,284

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքների որակի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 30-ում՝ «Ռիսկերի կառավարում»:

7. Առևտրային արժեթղթեր

Ներդրումային արժեթղթեր բաղկացած են՝

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Հայկական բանկերի կորպորատիվ պարտատոմսեր	319,353	251,177
Ընդամենը առևտրային արժեթղթեր	319,353	251,177

2019թ.-ի մայիսին խումբը ձեռք է բերել հայկական բանկի կորպորատիվ պարտատոմս 9.75% տոկոսադրույթով և մինչև 2022թ.-ի մայիսը մարման ժամկետով:

8. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Խումբը օգտագործում է ածանցյալ ֆինանսական գործիքները առևտրային նպատակներով: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս որպես ակտիվներ և պարտավորություններ ներկայացված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները.

	<i>2019թ.</i>		<i>2018թ.</i>	
	<i>Պայմանական արժեք</i>	<i>Իրական արժեք</i>	<i>Պայմանական արժեք</i>	<i>Իրական արժեք</i>
Ակտիվներ				
<i>Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ</i>				
Արժույթային սվոպ	7,318,900	250,207	145,337	277
	7,318,900	250,207	145,337	277
Պարտավորություններ				
<i>Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ</i>				
Տոկոսադրույթային սվոպ	-	-	1,918,800	55,521
Արժույթային սվոպ	15,412,670	79,893	18,334,320	144,569
	15,412,670	79,893	20,253,120	200,090

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ

Բանկերի նկատմամբ պահանջները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Պահանջներ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ		
Վարկային քարտերով գործառնությունների գծով դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	868,000	562,000
Արտարժույթով պարտադիր պահուստներ ՀՀ ԿԲ-ում (Ծան. 6)	11,077,718	7,081,196
Ընդամենը	11,945,718	7,643,196
Պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ		
Հայկական բանկեր	6,188,910	2,882,504
Օտարերկրյա բանկեր	591,713	540,667
Ընդամենը պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ	6,780,623	3,423,171
Այլ դեբիտորական պարտքեր		
Դրամական փոխանցումների համակարգերից ստացվելիք գումարներ	1,043,174	947,909
Պլաստիկ քարտերով գործարքներից ստացվելիք գումարներ	530,948	464,451
Այլ գումարներ	99,766	365,078
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ		
Հայկական բանկերից ստացվելիք գումարներ	36,843,265	17,708,358
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ մինչև արժեզրկումը	57,243,494	30,552,163
Արժեզրկում	(71,910)	(28,889)
Ընդամենը պահանջներ բանկերի նկատմամբ	57,171,584	30,523,274

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ում պարտադիր պահուստները ներառում են 11,077,718 հազ. դրամի արտարժույթով պարտադիր պահուստներ (2019թ.՝ 7,081,196 հազ. դրամ) (տես Ծանոթագրություն 6):

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 591,713 հազ. դրամ (2019թ.՝ 540,667 հազ. դրամ) ավանդների տեսքով տեղաբաշխված է միջազգայնորեն ճանաչված երեք SՀԶԿ բանկերում (2019թ.՝ երեք), որոնք հանդիսանում են Խմբի հիմնական գործընկերները միջազգային գործառնությունների իրականացման գծով:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ միջբանկային վարկերը ներառում են 6,188,910 հազ. դրամի վարկեր՝ տեղաբաշխված երկու հայկական բանկերում (2019թ.՝ 2,882,504 հազ. դրամի վարկեր՝ տեղաբաշխված երկու հայկական բանկերում):

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբն ունի հակադարձ հետգնման պայմանագրեր վեց հայկական բանկի հետ (2019թ.՝ երկու): Այս պայմանագրերի գծով գրավադրված են հայկական պետական պարտատոմսեր 38,913,124 հազ. դրամ իրական արժեքով (2019թ.՝ 19,143,479 հազ. դրամ):

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև:

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	30,552,163	30,552,163
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	57,243,494	57,243,494
Մարված ակտիվներ	(30,552,163)	(30,552,163)
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին	57,243,494	57,243,494

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	28,889	28,889
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	71,910	71,910
Մարված ակտիվներ	(28,889)	(28,889)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ին	71,910	71,910

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Պահանջների բանկերի նկատմամբ (շարունակություն)

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում բանկերին տրված վարկերի և փոխատվությունների գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունները վերլուծությունը ներկայացված է ստորև`

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	5,743,495	5,743,495
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	30,552,163	30,552,163
Մարված ակտիվներ	(5,743,495)	(5,743,495)
2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին	30,552,163	30,552,163

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	47,684	47,684
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	28,889	28,889
Մարված ակտիվներ	(47,684)	(47,684)
2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին	28,889	28,889

Բանկերի նկատմամբ պահանջների որակի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 30-ում` «Ռիսկերի կառավարում»:

10. Ներդրումային արժեթղթեր

Ներդրումային արժեթղթերը, 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, դասակարգվում են որպես իրական արժեքով` այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ և ներառում են`

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Պարտքային և այլ ֆիքսված եկամտով գործիքներ		
Պետական պարտատոմսեր		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	9,452,410	16,212,563
Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
Հայկական ընկերությունների պարտքային արժեթղթեր	4,824,872	4,079,615
Բաժնային գործիքներ		
Գնանշված բաժնային արժեթղթեր – միջազգային ընկերություններ	3,009,909	2,373,451
Զգնանշված բաժնային արժեթղթեր – տեղական ընկերություններ	117,876	94,820
	17,405,067	22,760,449

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պարտքային գործիքների 66.21%-ը կազմել են ՀՀ պետական պարտատոմսերը:

2020 և 2019թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետանց կամ արժեզրկված արժեթղթերը բացակայում են, ինչպես նաև բացակայում են վերանայված մնացորդներ ներդրումային արժեթղթերի գծով, որոնք հակառակ դեպքում կլինեին ժամկետանց:

Պարտքային գործիքների վարկային որակի մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 30-ում` «Ռիսկերի կառավարում»:

Իրական արժեքով` այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքների և դրանց գծով ԱՎԿ-ների փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև`

<i>Իրական արժեքով` այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	20,292,178	20,292,178
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	8,724,750	8,724,750
Մարված ակտիվներ	(15,139,588)	(15,139,588)
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	258,888	258,888
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	141,054	141,054
2020 թ. դեկտեմբերի 31	14,277,282	14,277,282

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Ներդրումային արժեթղթեր (շարունակություն)

Իրական արժեթղթով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	216,674	216,674
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	96,593	96,593
Մարված ակտիվներ	(31,056)	(31,056)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	9,687	9,687
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	17,124	17,124
2020 թ. դեկտեմբերի 31	309,022	309,022

Իրական արժեթղթով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	25,265,705	25,265,705
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	481,815	481,815
Մարված ակտիվներ	(5,763,327)	(5,763,327)
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	270,487	270,487
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	37,498	37,498
2019 թ. դեկտեմբերի 31	20,292,178	20,292,178

Իրական արժեթղթով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	486,971	486,971
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	160	160
Մարված ակտիվներ	(59,586)	(59,586)
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(210,602)	(210,602)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(269)	(269)
2019 թ. դեկտեմբերի 31	216,674	216,674

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Կորպորատիվ հաճախորդներին տրված վարկեր		
Վարկեր փոքր և միջին ընկերություններին	79,678,711	67,861,883
Վարկեր խոշոր ընկերություններին	29,977,548	20,290,738
Ընդամենը կորպորատիվ հաճախորդներին տրված վարկեր	109,656,259	88,152,621
Մանրածախ հաճախորդներին տրված վարկեր		
Սպառողական վարկեր	95,348,630	76,468,356
Գյուղատնտեսական վարկեր	70,316,815	81,858,193
Հիփոթեքային վարկեր	25,028,359	16,671,950
Վարկային քարտեր	13,367,120	15,220,788
Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	1,494,551	4,613,158
Ընդամենը մանրածախ հաճախորդներին տրված վարկեր	205,555,475	194,832,445
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	315,211,734	282,985,066
Արժեզրկման գծով պահուստ	(12,193,177)	(7,541,759)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր ամորտիզացված արժեքով	303,018,557	275,443,307

Բանկի գործունեությունը հիմնականում ուղղված է երկրում գյուղատնտեսության ֆինանսավորմանը: Բանկը տրամադրում է գյուղատնտեսական վարկեր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց, որոնք իրականացնում կամ նախատեսում են իրականացնել գյուղատնտեսական արտադրության կամ մշակման գործունեություն: Գյուղատնտեսական վարկերը տրամադրվում են գյուղատնտեսական երկարաժամկետ ներդրումների, ինչպես նաև կարճաժամկետ ֆինանսավորման կարիքների համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում կորպորատիվ վարկավորման համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Կորպորատիվ վարկավորում</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը					
2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,478,850	498,280	4,954,288	221,203	88,152,621
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	52,647,330	–	–	15,449	52,662,779
Մարված ակտիվներ	(28,706,208)	(1,199,636)	(805,789)	(1,689)	(30,713,322)
Տեղափոխում Փուլ 1	162,750	(162,750)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(14,534,636)	14,534,636	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(6,086,665)	(68,671)	6,155,336	–	–
Վերականգնումներ	–	–	774,521	–	774,521
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(4,786,123)	–	(4,786,123)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	2,391,981	824,119	340,127	9,556	3,565,783
2020 թ. դեկտեմբերի 31	88,353,402	14,425,978	6,632,360	244,519	109,656,259

<i>Կորպորատիվ վարկավորում</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	184,681	9,768	4,363,961	146,476	4,704,886
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,030,470	–	–	–	1,030,470
Մարված ակտիվներ	(49,636)	(1,342)	(574,249)	–	(625,227)
Տեղափոխում Փուլ 1	2,218	(2,218)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(196,315)	196,315	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(560,859)	(3,119)	563,978	–	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա					
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(1,034)	360,791	1,420,527	–	1,780,284
Զեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	57,607	–	57,607
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	126,550	2,594	236,863	(114,734)	251,273
Վերականգնումներ	–	–	774,521	–	774,521
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(4,786,123)	–	(4,786,123)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	14,337	33,934	113,867	–	162,138
2020 թ. դեկտեմբերի 31	550,412	596,723	2,170,952	31,742	3,349,829

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում գյուղատնտեսական վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	72,894,053	1,388,961	2,185,342	76,468,356
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	50,838,950	–	–	50,838,950
Մարված ակտիվներ	(30,611,624)	(770,382)	(1,876,360)	(33,258,366)
Տեղափոխում Փուլ 1	249,061	(249,061)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(3,753,787)	3,753,787	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(2,459,634)	(571,449)	3,031,083	–
Վերականգնումներ	–	–	2,662,329	2,662,329
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(1,970,139)	(1,970,139)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	534,158	32,847	40,495	607,500
2020 թ. դեկտեմբերի 31	87,691,177	3,584,703	4,072,750	95,348,630

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	417,819	32,288	854,730	1,304,837
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,042,449	–	–	1,042,449
Մարված ակտիվներ	(64,550)	(4,647)	(1,312,825)	(1,382,022)
Տեղափոխում Փուլ 1	4,387	(4,387)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(84,335)	84,335	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(225,337)	(18,674)	244,011	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(557)	230,768	765,140	995,351
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	99,704	99,704
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	312,319	4,605	(56,132)	260,792
Վերականգնումներ	–	–	2,662,329	2,662,329
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(1,970,139)	(1,970,139)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	12,641	3,215	23,932	39,788
2020թ. դեկտեմբերի 31	1,414,836	327,503	1,310,750	3,053,089

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում սպառողական վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	78,212,234	1,479,242	2,166,717	81,858,193
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	27,054,380	–	–	27,054,380
Մարված ակտիվներ	(34,511,441)	(816,054)	(1,154,051)	(36,481,546)
Տեղափոխում Փուլ 1	279,641	(279,641)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(6,178,909)	6,178,909	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(4,144,946)	(934,985)	5,079,931	–
Վերականգնումներ	–	–	1,564,922	1,564,922
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(3,679,134)	(3,679,134)
2020թ. դեկտեմբերի 31	60,710,959	5,627,471	3,978,385	70,316,815

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	296,891	51,090	710,609	1,058,590
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,329,006	–	–	1,329,006
Մարված ակտիվներ	(74,071)	(5,423)	(638,972)	(718,466)
Տեղափոխում Փուլ 1	4,086	(4,086)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(255,830)	255,830	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(429,157)	(40,336)	469,493	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	2,605	736,757	1,422,258	2,161,620
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	155,193	155,193
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	844,657	11,502	2,052,542	2,908,701
Վերականգնումներ	–	–	1,564,922	1,564,922
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(3,679,134)	(3,679,134)
2020թ. դեկտեմբերի 31	1,718,187	1,005,334	2,056,911	4,780,432

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում հիփոթեքային վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	16,117,329	155,701	280,923	117,997	16,671,950
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	10,788,456	–	–	19,050	10,807,506
Մարված ակտիվներ	(2,632,739)	(65,175)	(249,841)	(72,199)	(3,019,954)
Տեղափոխում Փուլ 1	46,363	(46,363)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,211,925)	1,211,925	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(227,002)	(84,326)	311,328	–	–
Վերականգնումներ	–	–	291,135	–	291,135
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(137,913)	–	(137,913)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	348,801	44,790	17,949	4,095	415,635
2020թ. դեկտեմբերի 31	23,229,283	1,216,552	513,581	68,943	25,028,359

<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	29,189	3,773	113,809	80,531	227,302
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	36,586	–	–	–	36,586
Մարված ակտիվներ	(2,224)	(282)	(194,184)	(40,652)	(237,342)
Տեղափոխում Փուլ 1	1,092	(1,092)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(12,170)	12,170	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(781)	(1,988)	2,769	–	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	(989)	28,692	78,620	–	106,323
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	9,817	–	9,817
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	9,443	12	(41,625)	(3,655)	(35,825)
Վերականգնումներ	–	–	291,135	–	291,135
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(137,913)	–	(137,913)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	1,123	1,763	6,319	2,310	11,515
2020թ. դեկտեմբերի 31	61,269	43,048	128,747	38,534	271,598

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում վարկային քարտերով և ոսկով ապահովված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Վարկային քարտեր և ոսկու գրավադրմամբ վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	19,001,266	364,793	467,887	–	19,833,946
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	2,871,404	–	–	1,401	2,872,805
Մարված ակտիվներ	(7,833,329)	(124,212)	(432,861)	–	(8,390,402)
Տեղափոխում Փուլ 1	68,834	(68,834)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(191,718)	191,718	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(817,739)	(157,577)	975,316	–	–
Վերականգնումներ	–	–	593,193	–	593,193
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(686,000)	–	(686,000)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	602,541	9,475	26,113	–	638,129
2020թ. դեկտեմբերի 31	13,701,259	215,363	943,648	1,401	14,861,671

<i>Վարկային քարտեր և ոսկու գրավադրմամբ վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	82,963	11,689	151,492	–	246,144
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	105,501	–	–	–	105,501
Մարված ակտիվներ	(20,340)	(4,592)	(318,524)	–	(343,456)
Տեղափոխում Փուլ 1	989	(989)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(4,627)	4,627	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(49,681)	(6,039)	55,720	–	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(584)	36,162	225,529	–	261,107
Զեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	30,843	–	30,843
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	192,207	1,347	305,743	793	500,090
Վերականգնումներ	–	–	593,193	–	593,193
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(686,000)	–	(686,000)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	13,763	2,231	14,813	–	30,807
2020թ. դեկտեմբերի 31	320,191	44,436	372,809	793	738,229

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում կորպորատիվ վարկավորման համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Կորպորատիվ վարկավորում</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	59,453,665	314,223	6,262,638	41,679	66,072,205
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	54,596,585	–	–	181,227	54,777,812
Մարված ակտիվներ	(30,464,419)	(123,160)	(2,204,928)	(1,703)	(32,794,210)
Տեղափոխում Փուլ 1	1,814	(1,814)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(437,963)	437,963	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(535,525)	(126,663)	662,188	–	–
Վերականգնումներ	–	–	594,890	–	594,890
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(321,828)	–	(321,828)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(135,307)	(2,269)	(38,672)	–	(176,248)
2019 թ. դեկտեմբերի 31	82,478,850	498,280	4,954,288	221,203	88,152,621

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

<i>Կորպորատիվ վարկավորում</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>ՓՕԸ</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	120,736	11,013	5,090,734	34,658	5,257,141
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	132,326	–	–	–	132,326
Մարված ակտիվներ	(38,536)	(141)	(1,709,997)	–	(1,748,674)
Տեղափոխում Փուլ 1	5	(5)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,073)	2,073	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(17,738)	(7,464)	25,202	–	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա					
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(5)	5,379	150,171	–	155,545
Ջեռլի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	11,357	–	11,357
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(9,727)	(1,048)	558,744	111,818	659,787
Վերականգնումներ	–	–	594,890	–	594,890
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(321,828)	–	(321,828)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(307)	(39)	(35,312)	–	(35,658)
2019 թ. դեկտեմբերի 31	184,681	9,768	4,363,961	146,476	4,704,886

2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում գյուղատնտեսական վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	57,865,381	1,897,789	2,345,936	62,109,106
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	45,244,843	–	–	45,244,843
Մարված ակտիվներ	(26,576,944)	(929,449)	(2,626,165)	(30,132,558)
Տեղափոխում Փուլ 1	227,639	(227,639)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,254,899)	1,254,899	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(2,579,512)	(604,522)	3,184,034	–
Վերականգնումներ	–	–	1,395,416	1,395,416
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(2,110,035)	(2,110,035)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(32,455)	(2,117)	(3,844)	(38,416)
2019 թ. դեկտեմբերի 31	72,894,053	1,388,961	2,185,342	76,468,356

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	264,221	40,801	1,089,221	1,394,243
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	405,010	–	–	405,010
Մարված ակտիվներ	(50,581)	(10,859)	(1,680,991)	(1,742,431)
Տեղափոխում Փուլ 1	2,718	(2,718)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(12,366)	12,366	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(162,691)	(20,713)	183,404	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա				
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(1,734)	15,496	430,219	443,981
Ջեռլի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	55,530	55,530
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(26,488)	(2,035)	1,493,871	1,465,348
Վերականգնումներ	–	–	1,395,416	1,395,416
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(2,110,035)	(2,110,035)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(270)	(50)	(1,905)	(2,225)
2019թ. դեկտեմբերի 31	417,819	32,288	854,730	1,304,837

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում սպառողական վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	58,418,018	612,622	1,191,154	60,221,794
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	56,193,275	–	–	56,193,275
Մարված ակտիվներ	(31,621,300)	(521,903)	(1,443,404)	(33,586,607)
Տեղափոխում Փուլ 1	66,278	(66,278)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,809,026)	1,809,026	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(3,035,011)	(354,225)	3,389,236	–
Վերականգնումներ	–	–	515,390	515,390
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(1,485,659)	(1,485,659)
2019թ. դեկտեմբերի 31	78,212,234	1,479,242	2,166,717	81,858,193

<i>Սպառողական վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	106,196	16,353	361,845	484,394
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	535,094	–	–	535,094
Մարված ակտիվներ	(37,555)	(2,905)	(587,378)	(627,838)
Տեղափոխում Փուլ 1	279	(279)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(34,825)	34,825	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(300,053)	(13,023)	313,076	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա				
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(140)	15,853	366,482	382,195
Զեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	43,413	43,413
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	27,895	266	1,183,440	1,211,601
Վերականգնումներ	–	–	515,390	515,390
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(1,485,659)	(1,485,659)
2019թ. դեկտեմբերի 31	296,891	51,090	710,609	1,058,590

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում հիփոթեքային վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Հիփոթեքային վարկեր</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը					
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,524,387	40,209	273,856	71,682	9,910,134
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	9,371,377	–	–	50,073	9,421,450
Մարված ակտիվներ	(2,418,017)	(11,782)	(190,712)	(3,758)	(2,624,269)
Տեղափոխում Փուլ 1	5,326	(5,326)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(163,534)	163,534	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(172,157)	(30,302)	202,459	–	–
Վերականգնումներ	–	–	98,751	–	98,751
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(102,136)	–	(102,136)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(30,053)	(632)	(1,295)	–	(31,980)
2019թ. դեկտեմբերի 31	16,117,329	155,701	280,923	117,997	16,671,950

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

Հիփոթեքային վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	ՓՕԸ	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	23,302	893	102,565	44,645	171,405
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	34,291	–	–	–	34,291
Մարված ակտիվներ	(3,125)	(37)	(108,721)	–	(111,883)
Տեղափոխում Փուլ 1	154	(154)	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,368)	1,368	–	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(18,423)	(701)	19,124	–	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(145)	2,418	35,971	–	38,244
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	5,548	–	5,548
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	(5,439)	–	63,233	35,886	93,680
Վերականգնումներ	–	–	98,751	–	98,751
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(102,136)	–	(102,136)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(58)	(14)	(526)	–	(598)
2019թ. դեկտեմբերի 31	29,189	3,773	113,809	80,531	227,302

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում վարկային քարտերով և ոսկով ապահովված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Վարկային քարտեր և ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	14,539,420	174,617	537,042	15,251,079
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	11,399,669	–	–	11,399,669
Մարված ակտիվներ	(6,154,908)	(65,669)	(598,195)	(6,818,772)
Տեղափոխում Փուլ 1	26,654	(26,654)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(352,810)	352,810	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(400,523)	(68,962)	469,485	–
Վերականգնումներ	–	–	372,753	372,753
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(312,039)	(312,039)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(56,236)	(1,349)	(1,159)	(58,744)
2019թ. դեկտեմբերի 31	19,001,266	364,793	467,887	19,833,946

Վարկային քարտեր և ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ պահուստ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	52,291	4,748	187,569	244,608
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	60,772	–	–	60,772
Մարված ակտիվներ	(12,651)	(1,962)	(413,851)	(428,464)
Տեղափոխում Փուլ 1	245	(245)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(4,340)	4,340	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(23,506)	(2,540)	26,046	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(156)	7,414	77,862	85,120
Ջեղչի ամորտիզացիա (ձանաչված տոկոսային եկամտում)	–	–	10,861	10,861
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	10,645	–	202,756	213,401
Վերականգնումներ	–	–	372,753	372,753
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(312,039)	(312,039)
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	(337)	(66)	(465)	(868)
2019թ. դեկտեմբերի 31	82,963	11,689	151,492	246,144

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)

COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը խմբի կողմից ԱՎԿ-ի գնահատման վրա

Խումբը տրամադրել է վարկային արձակուրդներ COVID-19 համաճարակի ազդեցությունից տուժած որոշ վարկառուների՝ COVID-19 համաճարակի ազդեցությունը ընկերությունների և անհատների համար մեղմելու նպատակով՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի առաջարկի համաձայն: Խումբը այս փոփոխությունները չի համարել վարկային ռիսկի էական աճի չափանիշ: Այնուամենայնիվ, վարկային արձակուրդներին հաջորդող ժամանակահատվածների համար այս մնացորդների նկատմամբ կիրառվել է փուլերի վերագրման ավելի խիստ մոտեցում, ինչը հանգեցրել է հավելյալ ԱՎԿ-ի 2,629,622 հազար ՀՀ դրամի չափով (խմբի փուլերի վերագրման ստանդարտ չափանիշով հաշվարկված ԱՎԿ-ի համեմատ):

Դուրսգրման քաղաքականության փոփոխություն

2020թ.-ի ընթացքում Խումբը վերանայել է հաճախորդներին տրված վարկերի դուրսգրման քաղաքականությունը՝ երկարացնելով ժամանակահատվածը, որից հետո վարկերը համարվում են չվերականգնվող խմբի՝ վերականգնման պատմական վիճակագրության հիման վրա: Եթե կիրառվեր նախկին դուրսգրման քաղաքականությունը, 2020թ.-ի համար խմբի կողմից ձանաչված վարկային կորուստների գծով ծախսը կլիներ 3,109,184 հազար ՀՀ դրամ ավել:

Գրավ և վարկային ռիսկը զսպող այլ գործիքներ

Պահանջվող գրավի տեսակն ու չափը կախված է վարկառուի վարկային ռիսկի գնահատականից: Խմբի կողմից սահմանված են ապահովման միջոցների թույլատրելիության և գնահատման չափորոշիչներ:

Ստորև ներկայացված են ստացված ապահովման միջոցների հիմնական տեսակները.

- ▶ Դրամական միջոցներ և արժեթղթեր՝ արժեթղթերի փոխատվության և հակադարձ հետգնման գործարքների դեպքում;
- ▶ Անշարժ գույք, պաշարներ և դեբիտորական պարտքեր՝ կորպորատիվ վարկավորման դեպքում;
- ▶ Ձեռք բերվող բնակտարածք, ոսկյա իրեր և այլն՝ սպառողական վարկավորման դեպքում:

Խումբը նաև ստանում է երաշխիքներ մայր կազմակերպություններից դուստր կազմակերպություններին տրամադրված վարկերի գծով:

Դեկավարությունը հետևում է գրավի շուկայական արժեքին և պահանջում է լրացուցիչ գրավ՝ դրա հիմքում ընկած պայմանագրի համաձայն՝ վարկի արժեզրկման պահուստի բավարարության ստուգման ընթացքում:

Գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների բացակայության դեպքում Փուլ 3-ի հաճախորդներին տրված վարկերի գծով հաշվեզրկված ԱՎԿ-ն 2020թ. և 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կլիներ ավելի մեծ՝ հետևյալ գումարների չափով.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Կորպորատիվ վարկավորում	3,102,920	451,753
Հիփոթեքային վարկեր	384,834	167,114
	3,487,754	618,867

Գրավադրված ակտիվներ

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված 21,928,036 հազ. դրամ (2019թ.՝ 24,040,631 հազ. դրամ) համախառն արժեքով վարկեր ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների համար (տես Ծանոթագրություն 19):

Խմբի սեփականությանն անցած գրավ

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի սեփականությանն է անցել 149,439 հազ. դրամ գնահատված արժեքով գրավ (2019թ.՝ 224,103 հազ. դրամ), որը ներկայումս Խումբը վաճառում է: Խմբի քաղաքականությունն է՝ օտարել առգրավված գույքը ընդունված կարգով: Ստացված դրամական միջոցներն ուղղվում են չմարված պահանջի նվազեցմանը կամ մարմանը: Խումբը սովորաբար չի զբաղեցնում առգրավված գույքը իր գործունեության ծավալման նպատակով:

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Հաճախորդներին տրված վարկեր (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկերի համակենտրոնացում

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ երրորդ կողմ հանդիսացող տասը խոշորագույն վարկառուներին տրամադրված վարկերի գումարը կազմել է 18,839,216 հազ. դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 6%-ը) (2019թ.՝ 14,424,830 հազ. դրամ, համախառն վարկային պորտֆելի 5%-ը): Այդ վարկերի գծով ստեղծվել է պահուստ 241,681 հազ. դրամի չափով (2019թ.՝ 4,078,330 հազ. դրամ):

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը գյուղատնտեսական վարկերի ոլորտում (անհատ և կորպորատիվ հաճախորդների գծով) ուներ 101,314,717 հազար ՀՀ դրամ համակենտրոնացում կամ 32% ընդամենը համախառն վարկերի նկատմամբ (2019՝ 78,232,361 կամ 28% ընդամենը համախառն վարկերի նկատմամբ):

Վարկերը առավելապես տրամադրվել են ՀՀ հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Ֆիզիկական անձիք	205,555,475	194,832,445
Առևտուր	35,898,839	32,582,067
Սնունդ և խմիչք	32,406,379	27,569,655
Շինարարություն	14,458,523	8,582,795
Արտադրություն	7,860,414	8,723,208
Գյուղատնտեսություն	5,966,087	1,764,005
Ֆինանսական հատված	5,019,069	686,211
Տրանսպորտ	3,595,471	3,325,371
Էներգետիկա	3,247,464	3,233,218
Այլ	1,204,013	1,686,091
Արժեզրկման գծով պահուստ	(12,193,177)	(7,541,759)
	303,018,557	275,443,307

12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	10,874,155	8,916,478
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	18,805,608	14,605,212
Հինգ տարուց ավել ժամկետով	1,230,120	698,723
Նվազագույն վարձավճարներ	30,909,883	24,220,413
Զվաստակած ֆինանսական եկամուտ		
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	(537,795)	(601,757)
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	(3,941,865)	(2,938,665)
Հինգ տարուց ավել ժամկետով	(523,343)	(242,864)
Հանած՝ չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	(5,003,003)	(3,783,286)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում մինչև արժեզրկման գծով պահուստ	25,906,880	20,437,127
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստ	(889,486)	(124,276)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	25,017,394	20,312,851

Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարները 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներառում են 9,213 հազ. դրամով (2019 թ.՝ 103,216 հազ. դրամով) ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերի շրջանակներում ձեռք բերված սարքավորումներ:

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Ֆինանսական վարձակալություն կորպորատիվ հաճախորդներին	22,009,853	17,098,900
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	3,897,027	3,338,227
Համախառն ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	25,906,880	20,437,127
Արժեզրկման գծով պահուստ	(889,486)	(124,276)
Զուտ ներդրումներ ֆինանսական վարձակալությունում	25,017,394	20,312,851

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում կորպորատիվ վարկավորման համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	20,196,143	139,487	101,497	20,437,127
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	10,863,250	–	–	10,863,250
Մարված ակտիվներ	(6,635,441)	(54,422)	(27,711)	(6,717,574)
Տեղափոխում Փուլ 1	26,684	(26,684)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(2,377,060)	2,377,060	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(761,169)	(25,340)	786,509	–
Արտարժույթի ձգարումներ	1,173,920	244,083	4,613	1,422,616
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(110,418)	(110,418)
Վերականգնումներ	–	–	11,879	11,879
2020 թ. դեկտեմբերի 31	22,486,327	2,654,184	766,369	25,906,880

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	44,718	5,172	74,386	124,276
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	260,455	–	–	260,455
Մարված ակտիվներ	(5,913)	(111)	(9,957)	(15,981)
Տեղափոխում Փուլ 1	411	(411)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(31,935)	31,935	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(162,522)	5,841	156,681	–
Արտարժույթի ձգարումներ	8,691	6,450	3,792	18,933
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա				
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	(220)	22,466	531,410	553,656
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	49,788	(205)	(2,895)	46,688
Դուրս գրված գումարներ	–	–	(110,420)	(110,420)
Վերականգնումներ	–	–	11,879	11,879
2020 թ. դեկտեմբերի 31	163,473	71,137	654,876	889,486

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում կորպորատիվ վարկավորման համախառն հաշվեկշռային արժեքի և համապատասխան ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
Համախառն հաշվեկշռային արժեքը				
2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	13,600,521	137,726	106,864	13,845,111
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	12,215,537	–	–	12,215,537
Մարված ակտիվներ	(5,512,288)	(45,033)	(80,813)	(5,638,134)
Տեղափոխում Փուլ 1	80,128	(78,866)	(1,262)	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(125,847)	125,847	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(61,908)	(187)	62,095	–
Վերականգնումներ	–	–	(41,687)	(41,687)
Դուրս գրված գումարներ	–	–	56,300	56,300
2019 թ. դեկտեմբերի 31	20,196,143	139,487	101,497	20,437,127

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ (շարունակություն)

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,670	3,904	72,707	87,281
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	37,091	–	–	37,091
Սարված ակտիվներ	(1,522)	(204)	(51,474)	(53,200)
Տեղափոխում Փուլ 1	3,960	(3,597)	(363)	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(3,741)	3,741	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(6,150)	(15)	6,165	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա	(3,792)	1,362	43,347	40,917
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	8,202	(19)	(10,609)	(2,426)
Վերականգնումներ	–	–	(41,687)	(41,687)
Դուրս գրված գումարներ	–	–	56,300	56,300
2019 թ. դեկտեմբերի 31	44,718	5,172	74,386	124,276

Գրավի կամ այլ լրացուցիչ միջոցների բացակայության դեպքում 3-րդ փուլում գտնվող ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք ԱՎԿ-ն 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 14,527 հազար դրամով ավելի շատ կլիներ (2019 թ.՝ 14,527 հազ. դրամով):

Գրավադրված ակտիվներ

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք 6,062,766 հազ. դրամ համախառն արժեքով գումարներ (2019թ.՝ 6,361,771 հազ. դրամ) ծառայում են որպես գրավ այլ փոխառությունների համար (տե՛ս Ծանոթագրություն 19):

Խմբի սեփականությանն անցած գրավ

Խմբի սեփականությանն անցած գրավի համախառն հաշվեկշռային արժեքը 2020 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 25,145 հազ. դրամ (2019թ.՝ 25,305 հազ. դրամ):

Ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի տնտեսական և աշխարհագրական վերլուծություն

Կորպորատիվ հաճախորդների հետ ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերը առավելապես կնքվել են ՀՀ հաճախորդների հետ, որոնք իրենց գործունեությունը իրականացնում են տնտեսության հետևյալ ոլորտներում.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Առևտուր	4,870,308	4,191,826
Շինարարություն	4,151,089	3,607,015
Ծառայությունների ոլորտ	3,273,488	2,242,342
Սննդի և խմիչքի արտադրություն	2,986,422	2,334,987
Գյուղատնտեսություն	2,231,578	1,507,351
Արտադրություն	1,795,821	1,159,495
Տրանսպորտ	1,693,781	1,241,558
Ավիափոխադրումներ	478,038	510,778
ՀԷԿ-եր	235,110	177,350
Կաշվե իրերի արտադրություն	62,538	66,274
Այլ	231,680	59,924
Ֆինանսական վարձակալություն մանրածախ հաճախորդներին	3,897,027	3,338,227
Արժեզրկման գծով պահուստ	(889,486)	(124,276)
	25,017,394	20,312,851

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Հիմնական միջոցներ, ոչ նյութական ակտիվներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Ստորև ներկայացված է հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների շարժը.

	Հոդ և շենքեր	Վարձակալված գույքի բարելավում	Գրասենյակային տեխնիկա	Կառուցվածքներ և սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Գույուլիլի	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/ վերագնահատված արժեք 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,810,136	732,070	8,318,520	3,222,440	529,959	18,132	5,099,887	2,251,165	29,982,309
Ավելացում	-	127,268	772,202	135,926	75,118	-	1,104,807	85,496	2,300,817
Օտարում և դուրս-գրում	(1,150,802)	(8,913)	(11,078)	(8,985)	(9,624)	-	(44,218)	(38,238)	(1,271,858)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,659,334	850,425	9,079,644	3,349,381	595,453	18,132	6,160,476	2,298,423	31,011,268
Կուտակված մաշվածություն և ամորտիզացիա 2019թ. դեկտեմբերի 31	208,737	149,604	4,254,794	1,996,717	94,928	-	1,359,479	545,620	8,609,879
Հաշվետու տարվա մաշվածության ծախս	175,590	75,867	747,150	166,787	60,279	-	519,579	568,930	2,314,182
Օտարում և դուրս-գրում	-	-	(7,800)	(3,447)	(2,423)	-	(42,023)	(2,010)	(57,703)
2020թ. դեկտեմբերի 31	384,327	225,471	4,994,144	2,160,057	152,784	-	1,837,035	1,112,540	10,866,358
Զուտ հաշվեկշռային արժեք 2020թ. դեկտեմբերի 31	8,275,007	624,954	4,085,500	1,189,324	442,669	18,132	4,323,441	1,185,883	20,144,910
	Հոդ և շենքեր	Վարձակալված գույքի բարելավում	Գրասենյակային տեխնիկա	Կառուցվածքներ և սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Գույուլիլի	Այլ ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/ վերագնահատված արժեք 2018թ. դեկտեմբերի 31	9,500,603	558,831	7,020,245	3,038,056	439,799	18,132	4,531,458	-	25,107,124
ՖՀՄՍ 16-ի կիրառման ազդեցությունը (Ծան. 3)	-	-	-	-	-	-	-	2,206,032	2,206,032
2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,500,603	558,831	7,020,245	3,038,056	439,799	18,132	4,531,458	2,206,032	27,313,156
Ավելացում	310,133	173,239	1,440,602	211,948	144,025	-	589,896	45,133	2,914,976
Օտարում և դուրս-գրում	(600)	-	(142,327)	(27,564)	(53,865)	-	(21,467)	-	(245,823)
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,810,136	732,070	8,318,520	3,222,440	529,959	18,132	5,099,887	2,251,165	29,982,309
Կուտակված մաշվածություն և ամորտիզացիա 2018թ. դեկտեմբերի 31	34,389	85,379	3,724,271	1,829,607	54,550	-	976,889	-	6,705,085
Հաշվետու տարվա մաշվածության ծախս	174,348	64,225	603,996	176,243	48,190	-	402,454	545,620	2,015,076
Օտարում և դուրս-գրում	-	-	(73,473)	(9,133)	(7,812)	-	(19,864)	-	(110,282)
2019թ. դեկտեմբերի 31	208,737	149,604	4,254,794	1,996,717	94,928	-	1,359,479	545,620	8,609,879
Զուտ հաշվեկշռային արժեք 2019թ. դեկտեմբերի 31	9,601,399	582,466	4,063,726	1,225,723	435,031	18,132	3,740,408	1,705,545	21,372,430

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները միայն ներառում են շենքեր:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների կազմում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվները կազմում են 229,855 հազ. ՀՀ դրամ (2019թ. 1,435,094 հազ. ՀՀ դրամ):

Եթե հողը, շենքերը և փոխադրամիջոցները գնահատվեն սկզբնական արժեքի մոդելի կիրառմամբ, ապա նրանց հաշվեկշռային արժեքը կլիներ հետևյալը.

	2020թ.	2019թ.
Սկզբնական արժեք	10,687,140	11,772,448
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում	(3,399,354)	(3,632,800)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	7,287,786	8,139,648

(հազար ՀՀ դրամ)

14. Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից.

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	1,262,447	2,142,997
Նախորդ տարիների ընթացիկ շահութահարկի ճշգրտումներ	(61,531)	(67,708)
Հետաձգված հարկային փոխհատուցում՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(151,630)	(32,589)
Շահութահարկի գծով ծախս	1,049,286	2,042,700

2020թ.-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկի համար կիրառվող դրույքաչափը կազմել է 18% (2019թ.՝ 20%):

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է շահութահարկի՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափի հիման վրա շահութահարկի գծով ծախսի համաձայնեցումը իրականի հետ հետևյալն է.

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Շահույթ նախքան հարկումը	3,773,917	8,997,928
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	18%	20%
Շահութահարկի գծով տեսական ծախս՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	679,305	1,799,586
Զնվազեցվող ծախսեր	431,512	319,690
Նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ճշգրտում	(61,531)	(67,708)
Շահութահարկի դրույքաչափի փոփոխության ազդեցություն	-	(8,868)
Շահութահարկի գծով ծախս	1,049,286	2,042,700

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

	<i>Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում</i>			<i>Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում</i>			
	<i>Մնացորդն առ 2019թ. հունվարի 1</i>	<i>Շահույթում կամ վնասում</i>	<i>Այլ համապարփակ եկամուտում</i>	<i>Մնացորդն առ 2019թ. դեկտեմբերի 31</i>	<i>Շահույթում կամ վնասում</i>	<i>Այլ համապարփակ եկամուտում</i>	<i>Մնացորդն առ 2020թ. դեկտեմբերի 31</i>
Հետաձգված հարկային ակտիվներ / (պարտավորություններ)							
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	104,939	(3,289)	-	101,650	4,943	-	106,593
Ներդրումային արժեթղթեր	(419,249)	(27,237)	(139,245)	(585,731)	(43,913)	(170,682)	(800,326)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	223,822	137,160	-	360,982	331,516	-	692,498
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	(15,968)	25,464	-	9,496	133,769	-	143,265
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	25,720	-	-	25,720	(71,993)	-	(46,273)
Հիմնական միջոցներ	(299,339)	(92,482)	-	(391,821)	(59,814)	-	(451,635)
Այլ ակտիվներ	95,287	(38,204)	-	57,083	(63,057)	-	(5,974)
Հաճախորդներից ներգրավված ավանդներ	(77,532)	(3,718)	-	(81,250)	(9,594)	-	(90,844)
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	(1,897)	(146)	-	(2,043)	-	-	(2,043)
Այլ փոխառություններ	72,529	11,125	-	83,654	(98,681)	-	(15,027)
Այլ պարտավորություններ	(126,700)	23,081	-	(103,619)	13,461	-	(90,158)
Այլ ֆինանսական գործիքներ ամորտիզացված արժեքով և պահուստներ	31,035	835	-	31,870	14,993	-	46,863
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(387,353)	32,589	(139,245)	(494,009)	151,630	(170,682)	(513,061)

Խմբի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ճանաչվել են.

Հետաձգված հարկային ակտիվներ	167,436
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(680,497)

(հազար ՀՀ դրամ)

15. Վարկային կորուստների գծով ծախս

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական գործիքների գծով ԱՎԿ ծախսերը 2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար.

	<i>Ծան.</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	53,199	–	–	–	53,199
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	9	43,021	–	–	–	43,021
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	10	75,224	–	–	–	75,224
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11	4,817,808	1,396,944	3,370,711	(158,248)	9,427,215
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	304,110	22,150	518,558	–	844,818
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	16	13,746	–	56,152	–	69,898
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	23	461	–	–	–	461
Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորվածություններ	23	260,220	715	(68)	–	260,867
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		5,567,789	1,419,809	3,945,353	(158,248)	10,774,703

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ներառված ֆինանսական գործիքների գծով ԱՎԿ ծախսերը 2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար.

	<i>Ծան.</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>POCI</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6	69,977	–	–	–	69,977
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	9	18,795	–	–	–	18,795
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	10	270,028	–	–	–	270,028
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	11	(1,019,751)	(27,839)	(61,811)	(147,704)	(1,257,105)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	12	(39,979)	(1,139)	18,736	–	(22,382)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	16	6,683	–	–	–	6,683
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	23	1,045	–	–	–	1,045
Վարկերի, վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորվածություններ	23	(36,709)	(817)	2,823	–	(34,703)
Ընդամենը վարկային կորուստների գծով ծախս		(729,911)	(29,795)	(40,252)	(147,704)	(947,662)

(հազար ՀՀ դրամ)

16. Այլ ակտիվներ

Այլ ակտիվները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Կանխավճարներ վարձակալած գույքի մատակարարներին	1,956,666	1,458,426
Այլ ստացվելիք գումարներ	1,002,613	1,457,155
Արժեզրկման գծով պահուստ	(19,967)	(6,611)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,939,312	2,908,970
Բռնագանձված ակտիվներ	1,236,043	1,305,176
Կանխավճարներ մատակարարներին	670,335	397,979
Վարձակալության նպատակով գնված գույք	302,204	254,846
Պաշարներ	104,132	104,079
Վերադարձված վարձակալած գույք	25,145	25,305
Հաշվանցման ենթակա ԱԱՀ	10	797,381
Այլ	137,046	266,429
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	2,474,915	3,151,195
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստ	(659,621)	(803,549)
Ընդամենը այլ ակտիվներ	4,754,606	5,256,616

2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,611	-	6,611
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ (գուտ)	8,949	-	8,949
Տեղափոխում Փուլ 3	(390)	390	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված մնացորդների ազդեցությունը ԱՎԿ-ների վրա ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	56,152	56,152
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	4,797	-	4,797
Դուրս գրված գումարներ	-	(56,542)	(56,542)
2020թ. դեկտեմբերի 31	19,967	-	19,967

2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար այլ ֆինանսական ակտիվներ գծով ԱՎԿ-ի վերլուծությունը հետևյալն է՝

	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	13,294	13,294
ԱՎԿ ծախս	(6,683)	(6,683)
2019 թ. դեկտեմբերի 31	6,611	6,611

Այլ արժեզրկման և պահուստների գծով տեղի է ունեցել հետևյալ շարժը՝

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Հաշվետու տարվա սկզբի մնացորդ	803,549	876,439
Հակադարձում/Ծախս	(49,975)	(72,890)
Դուրսգրված գումարներ	(93,953)	-
Հաշվետու տարվա վերջի մնացորդ	659,621	803,549

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվները և ավանդները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
Սանրածախ	36,369,737	31,400,430
Կորպորատիվ	63,504,282	29,169,284
Ժամկետային ավանդներ		
Սանրածախ	144,090,445	142,204,334
Կորպորատիվ	52,979,616	51,893,572
	<u>296,944,080</u>	<u>254,667,620</u>
Ուղղման		
Որպես ակրեդիտիվների գծով պահվող ապահովման միջոց	-	-
Որպես երաշխիքների գծով պահվող ապահովման միջոց	1,327,270	653,868

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ տասը խոշորագույն հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների մնացորդը կազմել է 64,685,367 հազ. դրամ (21.8%) (2019թ.՝ 47,303,670 հազ. դրամ (18.6%)):

ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ Խումբը պարտավորվում է հետ վճարել ֆիզիկական անձանց կողմից ներդրված ավանդները ավանդատուի առաջին իսկ պահանջի դեպքում: Այն դեպքում, երբ ժամկետային ավանդների գծով դրամական միջոցները հետ են վերադարձվում ավանդատուին մինչև ժամկետի ավարտը համաձայն ավանդատուի պահանջի, ավանդի տոկոսները վճարվում են ցպահանջ ավանդների տոկոսադրույքներին համապատասխան, եթե պայմանագրով այլ տոկոսադրույքներ նախատեսված չեն:

18. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Թողարկված պարտքային արժեթղթերը ներառում են հետևյալ հոդվածները

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Մուրհակներ	5,684,063	6,922,417
ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	2,816,897	5,873,705
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	<u>8,500,960</u>	<u>12,796,122</u>

Պարտքային արժեթղթերը ներառում են մուրհակներ՝ 5,684,063 հազ. դրամի չափով (2019թ.՝ 6,922,417 հազ. դրամ), որոնք թողարկվել են Խմբի կողմից ոչ ռեզիդենտ ֆոնդերին՝ ֆինանսավորման նպատակով:

2020թ. դեկտեմբերի դրությամբ դրամով և ԱՄՆ դոլարով արտահայտված տեղաբաշխված պարտատոմսերի հաշվեկշռային արժեքը կազմում է, համապատասխանաբար, 1,341,700 հազ.դրամ և 1,475,197 հազ. դրամ:

ՀՀ դրամով պարտատոմսերի եկամտաբերությունը 9.50% է, ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսերի եկամտաբերությունները 5.25% միջակայքում են: Պարտատոմսերի մարման ժամկետները 2021թ.-ին են:

19. Այլ փոխառություններ

Այլ փոխառությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները

	<u>2020թ.</u>	<u>2019թ.</u>
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառու միջոցներ	64,925,479	52,545,428
ՀՀ Կառավարությունից փոխառու միջոցներ	33,161,366	29,468,585
Տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառու միջոցներ	1,590,725	1,440,305
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,365,804	1,749,482
Այլ փոխառություններ	<u>101,043,374</u>	<u>85,203,800</u>

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառությունները որոշակի ֆինանսական ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով, ԱՄՆ դոլարով և Եվրոյով արտահայտված միջոցներ են՝ 2021թ.-ից 2028թ. մարման ժամկետներով:

ՀՀ կառավարությունից փոխառությունները հիմնականում ներառում են ՀՀ ԿԲ-ի ֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով արտահայտված միջոցներ՝ 2021թ.-ից 2028թ. մարման ժամկետներով:

(հազար ՀՀ դրամ)

19. Այլ փոխառություններ (շարունակություն)

Տեղական ֆինանսական կազմակերպություններից փոխառությունները հիպոթեքային վերաֆինանսավորման ծրագրերի շրջանակներում ՀՀ դրամով արտահայտված միջոցներ են՝ 2021թ.-ից 2031թ. մարման ժամկետներով:

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 27,990,802 հազ. դրամ (2019թ.՝ 30,402,402 հազ. դրամ) համախառն արժեքով հաճախորդներին տրված վարկեր և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ հանդիսանում են որպես գրավ ՀՀ Կառավարությունից և հայկական ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված ապահովված փոխառությունների համար (տե՛ս Ծանոթագրություններ 11 և 12):

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը ունի հինգ վարկատուներ (2019թ.՝ չորս), որոնցից ներգրավված այլ փոխառությունների մնացորդները գերազանցում են կապիտալի 10%-ը: Այդ մնացորդների համախառն արժեքը 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում է 93,916,377 հազ. դրամ (2019թ.՝ 65,606,080 հազ. դրամ):

Պարտադիր պայմանների խախտում

2020 և 2019թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խումբը խախտել է ֆինանսական կազմակերպությունների հետ կնքված վարկային պայմանագրերով նախատեսված որոշ պարտադիր պայմաններ: Համապատասխանաբար, միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրավված 14,533,161 հազ. դրամ գումարի չափով փոխառությունները (2019թ.՝ 491,834 հազ. դրամ) դասակարգվել են «մեկ տարվա ընթացքում» կատեգորիայում՝ Ծանոթագրություն 32-ի մարման ժամկետների վերլուծությունում և «մինչև 3 ամիս» կատեգորիայում՝ Ծանոթագրություն 30-ի իրացվելիության վերլուծությունում: Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո Խումբը ստացել է կոլտեսնանքների գծով խախտումների մասով պարտավորությունների չկատարման ներում 14,533,161 հազար դրամ գումարով վարկերի համար:

Ստորև ներկայացված են ֆինանսական վարձակալության գծով պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և ժամանակաշրջանի ընթացքում դրանց փոփոխությունները.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Հունվարի 1-ի դրությամբ	1,749,482	2,206,032
Ավելացումներ	85,496	45,133
Տոկոսի ավելացում	99,348	120,400
Վճարումներ	(621,778)	(585,170)
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտներ	87,472	(36,913)
Դուրսգրում	(34,216)	-
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,365,804	1,749,482

2020թ.-ին Խմբի ֆինանսական վարձակալության գծով ընդամենը դրամական միջոցների արտահոսքը կազմել է 621,778 հազար դրամ (2019թ.՝ 585,170 հազար դրամ):

2020թ.-ին Խմբի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների ընդամենը ոչ դրամական միջոցներով արտահայտված ավելացումները կազմել են 85,496 հազար դրամ (2019թ.՝ 45,133 հազար դրամ):

20. Ստորադաս վարկեր

Ստորադաս վարկերը ներառում են՝

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված ստորադաս վարկեր	11,130,839	4,854,305
Ստորադաս վարկեր	11,130,839	4,854,305

2020թ. սեպտեմբերին Խումբը ներգրավել է 10,000,000 ԱՄՆ դոլար (2019թ.՝ 5,000,000 եվրո և 4,000,000 եվրո) ստորադաս վարկ՝ 2027թ. սեպտեմբերին մարման ժամկետով (2019թ.՝ 2026թ. նոյեմբեր և 2027թ. հունիս): 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս վարկերը ընդամենը հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 11,130,839 հազար դրամ (2019թ.՝ 4,854,305 հազար դրամ):

(հազար ՀՀ դրամ)

21. Այլ պարտավորություններ

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Կրեդիտորական պարտքեր	2,436,215	1,919,437
Կրեդիտորական պարտքեր աշխատակազմի նկատմամբ	1,802,702	1,890,020
Կանխավճարներ վարձակալներից	1,139,852	906,609
Վարկային բնույթի պարտավորությունների գծով արժեզրկման պահուստ	397,404	117,526
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	5,776,173	4,833,592
Շահութահարկից բացի այլ հարկային պարտավորություններ	539,316	478,010
Պարտքեր ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	117,135	113,692
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	137,902	116,662
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	794,353	708,364
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	6,570,526	5,541,956

22. Կապիտալ

Թողարկված կապիտալ

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի բաժնետիրական կապիտալը կազմել է 30,000,000 հազ. դրամ (2019 թ.՝ 30,000,000 հազ. դրամ): Հայտարարված, թողարկված և շրջանառվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 5000 սովորական բաժնետոմսերից (2019թ.՝ 2,500 սովորական բաժնետոմսեր), որոնց յուրաքանչյուրի անվանական արժեքը կազմում է 6000 հազ. դրամ (2019թ.՝ 12,000 հազ. դրամ):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժիններ և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

Պահուստների բնույթը և նպատակը

Հիմնական միջոցների վերազնահատումից աճ

Հիմնական միջոցների վերազնահատումից աճը ներառում է մինչև ակտիվների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը դրանց կուտակային դրական վերազնահատված արժեքը:

Ներդրումային արժեթղթերի վերազնահատման պահուստ

Ներդրումային արժեթղթերի վերազնահատման պահուստը ներառում է իրական արժեքի կուտակային գուտ փոփոխությունը՝ մինչև ակտիվների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը:

Շահաբաժիններ

2020 թ. ապրիլին բաժնետերերի ժողովում Բանկը հայտարարել է շահաբաժիններ սովորական բաժնետոմսերի գծով 2019 թվականի դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար՝ ընդհանուր 1,700,000 հազ.դրամ արժեքով (մեկ բաժնետոմսի համար՝ 680 հազ. դրամ): Շահաբաժինները վճարվել են 2020 թվականին:

23. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ

Գործարար միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իրավական, հարկային ու օրենսդրական համակարգերի զարգացումը՝ շուկայական տնտեսության պահանջներին համապատասխան: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը առավելապես կախված է այս բարեփոխումներից և զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային քաղաքականությունների արդյունավետությունից:

2020թ. Խումբը աշխատել է ցածր տնտեսական ակտիվության պայմաններում՝ կորոնավիրուսային համաճարակի բռնկման և Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական հակամարտության սրման պատճառով: Տնտեսական և քաղաքական հեռանկարի հետ կապված անորոշության պայմաններում, հայկական դրամը արժեզրկվեց ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ՝ սկսած 2020-ի նոյեմբերից՝ տարեվերջին 12-ամսյա գնաճի աճը հասցնելով 3,7%-ի: Սա հանգեցրեց տարեվերջին ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքի 1,0 տոկոսային կետով բարձրացմանը:

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ (շարունակություն)

Գործարար միջավայր (շարունակություն)

Դեկավարությունը գտնում է, որ ձեռնարկում է համապատասխան միջոցներ ներկայիս իրավիճակում խմբի գործունեության կայունությունը ապահովելու համար:

Իրավական միջավայր

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում խումբը հանդիսանում է դատական հայցերի և պահանջների առարկա: Դեկավարության համոզմամբ նման հայցերի և պահանջների արդյունքում ծագող հնարավոր պարտավորությունները (առկայության դեպքում) էական բացասական ազդեցություն չեն ունենա խմբի ֆինանսական վիճակի կամ հետագա գործունեության արդյունքների վրա:

Հարկային միջավայր

ՀՀ հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ են հաճախակի փոփոխությունները օրենսդրությունում, պաշտոնական հայտարարություններում և դատական որոշումներում, որոնք հաճախ ոչ հստակ և հակասական են և ենթակա տարընթերցումների տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են սուուզման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր, տուգանքներ և տոկոսային վճարներ: Հարկային օրենսդրությունը խախտելու դեպքում, լրացուցիչ հարկային պարտավորություններ, տույժեր և տուգանքներ չեն կարող կիրառվել հարկային մարմինների կողմից, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս հանգամանքները ՀՀ-ում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի էական են, քան այլ երկրներում: Դեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է ձանաչել հարկային պարտավորությունները հիմնված ՀՀ հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների իր մեկնաբանությունների վրա: Սակայն համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբեր լինել, և ֆինանսական վիճակի վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել, եթե տվյալ մարմինները կարողանան պարտադրել իրենց մեկնաբանությունները:

Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խմբի պայմանական և պայմանագրային պարտավորությունները ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Վարկային բնույթի պարտավորություններ		
Վարկեր և Վարկային գծեր	11,303,550	9,344,778
Վարկային քարտեր	18,501,443	17,040,836
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	14,808,022	5,955,128
Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ	44,613,015	32,340,742

2020թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ԱԿԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորություններ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱԿԿ պահուստ 2020 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	111,284	2,343	3,615	117,242
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ ժամկետի սպառում	120,762	-	-	120,762
Տեղափոխում Փուլ 1	(35,695)	(1,068)	(2,681)	(39,444)
Տեղափոխում Փուլ 2	1,215	(1,215)	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(628)	628	-	-
Տեղափոխում Փուլ 3	(1,330)	(33)	1,363	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխման ազդեցությունը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ԱԿԿ-ների վրա	(671)	1,757	1,921	3,007
ԱԿԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	175,824	26	692	176,542
Արտարժույթի փոխարժեքի ձգարտումներ	18,247	152	151	18,550
2020 թ. դեկտեմբերի 31-ին	389,008	2,590	5,061	396,659

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ (շարունակություն)

Պայմանագրային և պայմանական պարտավորություններ (շարունակություն)

<i>Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2020թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	284	284
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	740	740
Մարված ակտիվներ	(279)	(279)
2020թ. դեկտեմբերի 31-ին	745	745

2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

<i>Վարկային գծերի և վարկային քարտերի մասով ստանձնած պարտավորություններ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Փուլ 2</i>	<i>Փուլ 3</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019 թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	76,843	838	5,564	83,245
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	47,002	–	–	47,002
Ժամկետի սպառում	(24,936)	(397)	(4,293)	(29,626)
Տեղափոխում Փուլ 1	305	(305)	–	–
Տեղափոխում Փուլ 2	(1,137)	1,137	–	–
Տեղափոխում Փուլ 3	(758)	(128)	886	–
Ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխման ազդեցությունը ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ԱՎԿ-ների վրա	(155)	1,215	1,442	2,502
ԱՎԿ հաշվարկի մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	14,798	(1)	28	14,825
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(678)	(16)	(12)	(706)
2019 թ. դեկտեմբերի 31-ին	111,284	2,343	3,615	117,242

<i>Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ</i>	<i>Փուլ 1</i>	<i>Ընդամենը</i>
ԱՎԿ պահուստ 2019թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,329	1,329
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	284	284
Մարված ակտիվներ	(1,329)	(1,329)
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին	284	284

(հազար ՀՀ դրամ)

24. Զուտ տոկոսային եկամուտ

Զուտ տոկոսային եկամուտը ներառում է.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված վարկեր	41,124,785	35,007,891
Բանկերին տրված վարկեր և փոխատվություններ	221,875	319,845
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	852,099	411,813
Այլ	574	20,072
	42,199,333	35,759,621
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Պարտքային գործիքներ	1,214,837	1,407,660
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	43,414,170	37,167,281
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	2,182,233	1,651,074
Այլ տոկոսային եկամուտ	493,763	349,297
Այլ տոկոսային եկամուտ	2,675,996	2,000,371
Ընդամենը տոկոսային եկամուտ	46,090,166	39,167,652
Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	12,076,212	10,560,277
Այլ փոխառություններ և ստորադաս վարկեր, բացառությամբ՝ վարձակալության գծով պարտավորությունների	7,432,396	6,505,546
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	247,275	438,607
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	7,045	56,057
Այլ	323,458	528,654
Տոկոսային ծախս՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	20,086,386	18,089,141
Վարձակալության գծով պարտավորություն	99,348	120,400
Տոկոսային ծախս	20,185,734	18,209,541
Զուտ տոկոսային եկամուտ	25,904,432	20,958,111

25. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտը ներառում է հետևյալ հոդվածները.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	2,631,976	2,842,191
Դրամական փոխանցումներ	722,246	761,378
Բանկային հաշիվների սպասարկում	509,343	578,716
Երաշխիքների և ակրեդիտիվների թողարկում	388,446	111,404
Մատակարարներից ստացված միջնորդավճարներ	303,463	203,221
Կանխիկացման ծառայություններ	194,490	176,549
Ապահովագրական գործակալության գծով ստացված միջնորդավճարներ	132,980	114,527
Այլ	33,350	17,581
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	4,916,294	4,805,567
Պլաստիկ քարտերի սպասարկում	1,637,775	1,662,497
Դրամական փոխանցումներ	65,868	70,334
Այլ	164,965	132,243
Միջնորդավճարների գծով ծախս	1,868,608	1,865,074
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	3,047,686	2,940,493

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Զուտ օգուտ փոխարժեքային տարբերություններից

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Զուտ օգուտ արտարժույթի առք ու վաճառքից	2,147,112	1,615,607
Զուտ օգուտ/վնաս արտարժույթի վերագնահատումից	204,196	(729,965)
	2,351,308	885,642

27. Այլ եկամուտ

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	1,434,887	1,146,110
Այլ	134,572	148,202
Ընդամենը այլ եկամուտ	1,569,459	1,294,312

28. Այլ գործառնական ծախսեր

Այլ գործառնական ծախսերը ներառում են հետևյալ հոդվածները.

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Երաշխիքային վճարներ ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամին	471,998	381,503
Հիմնական միջոցների օտարումից վնաս	438,263	112,651
Շահութահարկից բացի այլ հարկեր	222,313	266,224
Վարկային քարտերի գծով ծախսեր	204,128	182,900
Վարկերի հավաքագրման գծով ծախսեր	183,641	261,835
Ինկասացիայի գծով ծախսեր	160,708	153,882
Վճարված տույժեր և տուգանքներ	21,941	8,903
Այլ ակտիվների օտարումից վնաս	15,267	45,345
Այլ	254,264	133,079
Այլ գործառնական ծախսեր	1,972,523	1,546,322

2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբը ձանաչել է 8,910 հազար դրամի չափով վարձավճարի գծով ծախս կարճաժամկետ վարձակալությունից և 27,066 հազար դրամի չափով՝ ցածր արժեք ունեցող ակտիվների վարձակալությունից (2019թ.՝ 9,814 հազար դրամի չափով վարձավճարի գծով ծախս կարճաժամկետ վարձակալությունից և 35,953 հազար դրամի չափով՝ ցածր արժեք ունեցող ակտիվների վարձակալությունից):

29. Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Ծրագրային ապահովման սպասարկման ծախս	911,209	700,769
Հիմնական միջոցների նորոգում և տեխնիկական սպասարկում	785,847	696,487
Գովազդ և մարկետինգ	419,139	378,394
Կապ	318,442	278,522
Անվտանգություն	282,348	326,347
Կոմունալ ծառայություններ և գրասենյակային պարագաներ	183,152	231,113
Ապահովագրություն	134,706	123,422
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	30,684	45,767
Ներկայացուցչական ծախսեր	29,419	93,111
Այլ	371,813	721,278
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	3,466,759	3,595,210

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Ռիսկերը բնորոշ են Խմբի գործունեությանը և կառավարվում են մշտական հայտնաբերման, չսպասելի և մոնիթորինգի գործընթացների միջոցով, որոնք ենթակա են ռիսկերի սահմանաչափերին և մշտական վերահսկողության: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը ունի որոշիչ նշանակություն Խմբի եկամտաբերության հաստատուն մակարդակի պահպանման հարցում, և Խմբի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների շրջանակում ի հայտ եկող ռիսկերի համար: Հիմնական ռիսկերը, որոնց ենթակա է Խումբը, վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերն են: Վերջինս իր հերթին բաժանվում է արտարժույթային և տոկոսադրույքի ռիսկերի: Խումբը ենթակա է նաև գործառնական ռիսկերի:

Ռիսկերի կառավարման գործառնությունը ծածկում է նաև այնպիսի բիզնես ռիսկեր, ինչպիսիք են շրջակա միջավայրում, տեխնոլոգիաներում և տնտեսության ճյուղերում փոփոխությունները՝ դրանց հետ առնչություն ունեցող տարբեր ստորաբաժանումների ներգրավման միջոցով:

Ռիսկերի կառավարման համակարգ

Ռիսկերի հայտնաբերման և վերահսկման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Բանկի խորհուրդը, սակայն առկա են առանձին անկախ մարմիններ, որոնք պատասխանատու են ռիսկերի կառավարման և մոնիթորինգի համար:

Բանկի խորհուրդը

Բանկի խորհուրդը պատասխանատու է ընդհանուր ռիսկերի կառավարման քաղաքականության, ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների հաստատման համար:

Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Գլխավոր գործադիր տնօրենը պատասխանատու է Խմբում ռիսկերի գործընթացի կառավարման և վերահսկման համար:

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողով

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը ընդհանուր առումով պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և դրա իրականացման սկզբունքների, շրջանակների, քաղաքականությունների և սահմանաչափերի մշակման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի հիմնարար խնդիրների համար և կառավարում ու վերահսկում է ռիսկերի հետ կապված համապատասխան որոշումները:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը պատասխանատու է բոլոր տեսակի ռիսկերի սահմանման, գնահատման, վերահսկողության և կառավարման համար: Անկախ վերահսկման գործընթաց ապահովելու համար, յուրաքանչյուր քայլից հետո ներկայացվում է հաշվետվություն:

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման բաժին

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման բաժինը պատասխանատու է Խմբի ակտիվների և պասիվների և ընդհանուր ֆինանսական կառուցվածքի կառավարման համար: Այն նաև պատասխանատու է Խմբի ֆինանսավորման և իրացվելիության ռիսկերի համար:

Ներքին աուդիտ

Խմբի կողմից իրականացվող ռիսկերի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում Ներքին աուդիտի ստորաբաժանման կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Խմբի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի

ստորաբաժանումը անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Ներքին Աուդիտի հանձնաժողովին:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Ներածություն (շարունակություն)

Ռիսկերի գնահատման և հաշվետվության համակարգեր

Տարբեր ռիսկերի վերլուծության և գնահատման ժամանակ խումբն ընդունում է անհատական մոտեցում՝ կիրառելով վիճակագրական մոդելներ, զգայունության վերլուծություններ, ինչպես նաև վերլուծելով տարբեր ռիսկային ցուցանիշների դինամիկան և անհրաժեշտության դեպքում ձեռնարկելով համապատասխան միջոցներ: Մոդելները հետազայում փորձարկվում են վավերականության ստուգման նպատակով: Խումբը նաև կիրառում է վատագույն դեպքի սցենարներ, որոնք կառաջանան այն դեպքում, երբ ծայրահեղ դեպքերը, որոնք քիչ հավանական է, որ տեղի կունենան, փաստացի տեղի են ունենում:

Ռիսկերի դիտարկումը և վերահսկումը հիմնականում իրականացվում է Խմբի կողմից հաստատված սահմանաչափերի հիման վրա: Այս սահմանաչափերը արտացոլում են Խմբի գործարար ռազմավարությունը և շուկայական միջավայրը, ինչպես նաև այն ռիսկի մակարդակը, որը Խումբը պատրաստ է ընդունել՝ լրացուցիչ շեշտադրելով տնտեսության ընտրված ոլորտները: Բացի այդ, Խումբը դիտարկում և գնահատում է ընդհանուր ռիսկին ենթարկվելու առավելագույն մակարդակը բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործունեությունների գծով:

Բոլոր բիզնես ուղղություններին վերաբերող վարկային ռիսկի մասին տեղեկատվությունը ուսումնասիրվում և մշակվում է ռիսկերը վերլուծելու, վերահսկելու և վաղ հայտնաբերելու համար: Այս տեղեկատվությունը ներկայացվում և բացատրվում է Գլխավոր գործադիր տնօրենին, Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովին և բոլոր բիզնես ստորաբաժանումների ղեկավարներին: Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովին ներկայացված հաշվետվությունը ներառում է ընդհանուր վարկային ռիսկին ենթարկվածության վերլուծություն, վարկերի համակենտրոնացման սահմանաչափերի դիտարկման արդյունքները, ձեռքվածքների (GAP) վերլուծություն, VaR գնահատում, իրացվելիության գործակիցներ և նպատակային ցուցանիշների վերլուծություն, սթրես թեստ վերլուծություն, ընդհանուր ռիսկի ախորժակի վերահսկում և ռիսկերի պրոֆիլի փոփոխությունները: Եռամսյակային կտրվածքով մանրամասն հաշվետվություն է ներկայացվում հաճախորդների, տնտեսության և բիզնես ուղղությունների ռիսկերի վերաբերյալ: Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը քննարկում է ռիսկերի հետ կապված էական խնդիրները և հաստատում քայլերը՝ ուղղված դրանց նվազեցմանը և կառավարմանը: Բանկի խորհուրդը եռամսյակը մեկ ստանում է ռիսկերի համապարփակ հաշվետվություն, ինչը ներառում է անհրաժեշտ ամբողջական տեղեկատվություն Խմբի ընդհանուր ռիսկերը գնահատելու և դրանց մասին եզրակացություն կազմելու համար:

Խմբի բոլոր մակարդակների համար հատուկ հարմարեցված ռիսկերի հաշվետվություններ են պատրաստվում և ներկայացվում, որպեսզի բոլոր բիզնես ստորաբաժանումները ապահովված լինեն լիարժեք, անհրաժեշտ և արդի տեղեկատվությամբ:

Ռիսկերի սահմանաչափերի խախտման դեպքում օրական ահազանգներ են ուղարկվում Խմբի համապատասխան ստորաբաժանումներին, ինչպես նաև Գլխավոր գործադիր տնօրենին, և քննարկվում ու կիրառվում են համապատասխան միջոցներ:

Ռիսկերի նվազեցում

Որպես ընդհանուր ռիսկերի կառավարման գործընթացի մաս, Խումբը կիրառում է ածանցյալ և այլ գործիքներ՝ կառավարելու համար տոկոսադրույքների և արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություններից առաջացող ռիսկը, կապիտալի և վարկային ռիսկերը, ինչպես նաև կանխատեսվող գործարքներից առաջացող ռիսկերը:

Խումբը լայնորեն օգտագործում է գրավ՝ վարկային ռիսկը նվազեցնելու նպատակով:

Ռիսկերի գերկենտրոնացում

Ռիսկի համակենտրոնացումը ի հայտ է գալիս այն դեպքերում, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են համանման գործունեություն, կամ երբ գործունեությունը վարում են մեկ աշխարհագրական տարածաշրջանում,

կամ երբ գտնվում են համանման տնտեսական գործոնների ազդեցության ներքո, որոնց հետևանքով իրենց պարտավորությունների կատարումը նմանապես է արձագանքում տնտեսական, քաղաքական և այլ պայմանների փոփոխությանը: Ռիսկի համակենտրոնացումները արտացոլում են Խմբի գործունեության արդյունքների համեմատական զգայունությունն այն պայմանների նկատմամբ, որոնք ազդում են որոշակի ոլորտի կամ աշխարհագրական տարածաշրջանի վրա:

Ռիսկի գերկենտրոնացումից խուսափելու նպատակով Խմբի քաղաքականությունը և ընթացակարգերը ներառում են յուրահատուկ սկզբունքներ, որոնք ուղղված են առավելագույն կերպով բազմազանեցված պորտֆել ապահովելուն: Իրականացվում է սահմանված համակենտրոնացման կառավարում:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Խումբը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կամ գործընկերների կողմից պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Խումբը իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ սահմանելով ռիսկի այն սահմանաչափը, որը պատրաստ է ընդունել անհատական գործընկերների և աշխարհագրական ու տնտեսական համակենտրոնացումների համար, ինչպես նաև դիտարկելով զգայունությունը նման սահմանաչափերի նկատմամբ:

Խումբը հաստատել է վարկային որակի ստուգման գործընթաց՝ ապահովելու գործընկերների վարկունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղ բացահայտումը, ներառյալ գրավների պարբերաբար վերանայումը: Գործընկերների սահմանաչափերը հաստատված են վարկային ռիսկերի դասակարգման համակարգի միջոցով, որը յուրաքանչյուր գործընկերոջ համար սահմանում է ռիսկի վարկանիշ: Ռիսկերի վարկանիշները ենթակա են պարբերաբար վերանայման: Վարկերի որակի ստուգման գործընթացը Խմբին թույլ է տալիս գնահատել հնարավոր վնասը այն ռիսկերի հետևանքով, որոնց նկատմամբ այն զգայուն է, և ձեռնարկել ուղղիչ գործողություններ:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներից ծագող վարկային ռիսկը ցանկացած պահի սահմանափակվում է ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում ներկայացված դրական իրական արժեքով:

Վարկային բնույթ ունեցող պարտավորությունների հետ կապված ռիսկեր

Խումբը իր հաճախորդներին ընձեռում է երաշխիքների ստացման հնարավորություն, որոնց գծով Խմբի մոտ կարող է անհրաժեշտություն ծագել հաճախորդների անունից կատարելու վճարումներ: Հաճախորդները նման վճարումները հատուցում են Խմբին՝ ակրեդիտիվների տրամադրման պայմաններին համապատասխան: Նշված պայմանագրերի համաձայն՝ Խումբը կրում է ռիսկեր, որոնք համարժեք են վարկային ռիսկերին, և նվազեցվում են նույն ընթացակարգերի և ռիսկի վերահսկման քաղաքականության վարման շնորհիվ:

Ռիսկի առավելագույն չափը ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվության տարրերի վրա, ներառյալ ածանցյալ գործիքները, գտման և գրավի պայմանագրերի միջոցներով ռիսկը մեղմացնելու ազդեցությունից առաջ, ներկայացված է հաշվեկշռային արժեքով:

Իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական գործիքների դեպքում, հաշվեկշռային արժեքը արտահայտում է ընթացիկ վարկային ռիսկը, բայց ոչ ռիսկի առավելագույն չափը, որը կարող է առաջանալ արժեքի փոփոխությունից:

Ֆինանսական գործիքների յուրաքանչյուր մակարդակի վարկային ռիսկի առավելագույն չափի վերաբերյալ առավել մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է առանձին ծանոթագրություններում: Ապահովման միջոցների և ռիսկի նվազեցման այլ մեթոդների ազդեցությունը ներկայացված է Ծանոթագրություններ 11-ում և 12-ում:

Արժեզրկման գնահատում

Խումբը ԱՎԿ-ն հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված մի շարք սցենարներով՝ գնահատելու ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդները, զեղչված արդյունավետ տոկոսադրույքի մոտարկմամբ: Դրամական միջոցների պակասորդը կազմակերպությանը պայմանագրով վճարման ենթակա դրամական միջոցների հոսքերի և կազմակերպության ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի միջև տարբերությունն է: ԱՎԿ հաշվարկի մեխանիզմները ներկայացված են ստորև, և դրանց հիմնական տարրերը հետևյալն են՝

- PD *Ղեֆոլտի հավանականությունը* որոշակի ժամանակային հորիզոնի ընթացքում ղեֆոլտի հավանական լինելու գնահատումն է: Ղեֆոլտը միայն կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակահատվածում որոշակի պահի, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:
- EAD *Ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը* դա ապագա ղեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ գործիքի գնահատված արժեքն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ակնկալվող փոփոխությունների ազդեցությունը, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները՝ պայմանագրով նախատեսված կամ այլ կերպ, բաց թողնված վճարումների վրա հաշվեզրված տոկոսները և այլն:
- LGD *Ղեֆոլտի դեպքում կորստի չափը* դա դրամական միջոցների կորստի գնահատումն է, որն առաջանում է, երբ որոշակի պահի տեղի է ունենում ղեֆոլտ: Դա պայմանագրով սահմանված դրամական միջոցների հոսքերի և այն դրամական միջոցների հոսքերի տարբերությունն է, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավների իրացումից միջոցները: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես ղեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքից (EAD) տոկոս:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

ԱՎԿ պահուստը հիմնվում է վարկային վնասների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի կյանքի ընթացքում (ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնաս կամ ԱԿԱՎԿ), եթե առկա չէ վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասի վրա (12ամԱՎԿ): 12ամԱՎԿ-ը ԱԿԱՎԿ-ի այն մասն է, որը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերի արդյունք հանդիսացող ԱՎԿ-ները, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Ինչպես ԱԿԱՎԿ-ն, այնպես էլ 12ամԱՎԿ-ն հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ ելնելով ֆինանսական գործիքների համապատասխան պորտֆելի բնույթից:

Խումբը քաղաքականություն է սահմանել՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին իրականացնել գնահատում՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում դեֆոլտ տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը: Վերոնշյալ գործընթացի հիման վրա, Խումբը խմբավորում է իր վարկերը՝ ըստ փուլերի, ինչպես նկարագրված է ստորև.

- Փուլ 1: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը պահուստ է ճանաչում 12 ամսվա ԱՎԿ-ի հիման վրա: 1-ին փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնց դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:
- Փուլ 2: Երբ գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, Խումբը պահուստը ճանաչում է վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱԿԱՎԿ) համար:
- Փուլ 3: Ակտիվը համարվում է արժեզրկված: Խումբը ձևակերպում է ԱԿԱՎԿ պահուստ:
- POCI: Ձեռք բերված կամ ստեղծված՝ արժեզրկված (POCI) ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք արժեզրկված են սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Տվյալ ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է վարկային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա: ԱՎԿ-ն միայն ճանաչվում կամ ապաճանաչվում է այնքանով, որքանով որ հետագայում փոխվում է ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատականը:

Ղեֆոլտի սահմանումը

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով առկա է դեֆոլտ և, հետևաբար այն դասում է որպես Փուլ 3-ին պատկանող ֆինանսական գործիք (այսինքն՝ վարկային տեսանկյունից արժեզրկված) ԱՎԿ հաշվարկի նպատակով, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուն 91 օրով ուշացնում է պայմանագրային վճարումների կատարումը: Խումբը բանկերին տրված վարկերը համարում է Ղեֆոլտի ենթարկված և անմիջապես ձեռնարկում է քայլեր, եթե գործընկերը հաշվետու ամսաթվի վերջի դրությամբ չի վճարել հաշվեգրված տոկոսները (արժեկտրոնները) և/կամ հիմնական գումարը ավելի քան 15 աշխատանքային օր:

Ֆինանսական գործիքը նաև համարվում է արժեզրկված՝ հիմք ընդունելով սահմանված այլ քանակական և որակական գործոններ, ինչպիսիք են փոխկապակցված անձանց տրամադրված վարկերի որակը, վերանայման կարգավիճակը, ինչպես նաև ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները, որոնք հաստատվում են ղեկավարության կողմից:

Հաճախորդի անվճարունակության որակական գնահատման շրջանակներում Խումբը նաև դիտարկում է տարատեսակ դեպքերը, որոնք կարող են վկայել վճարման անհավանականության մասին: Նման դեպքեր տեղի ունենալու պարագայում, Խումբը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք տվյալ դեպքի արդյունքում հաճախորդը պետք է ճանաչվի անվճարունակ և դասակարգվի Փուլ 3-ում՝ ԱՎԿ հաշվարկման նպատակով, թե համապատասխանում է Փուլ 2-ի կիրառմանը:

Ղեֆոլտի հավանականության գնահատման գործընթացը

Գանձապետական և միջբանկային հարաբերություններ

Խմբի գանձապետական և միջբանկային հարաբերությունները և գործընկերները իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններ, բանկեր, բրոքերներ-դիլերներ, արտարժույթի առքուվաճառք իրականացնող ընկերություններ և քլիրինգային ընկերություններ: Այս հարաբերությունների առումով Խմբի ֆինանսական ռիսկերի կառավարման բաժինը գնահատում է հրապարակայնորեն հասանելի տեղեկատվությունը, մասնավորապես ֆինանսական տեղեկատվությունը և այլ արտաքին տվյալներ, օր արտաքին վարկանիշները:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Խնձրավորում

Հաճախորդներին տրված վարկերի, որոնք պատկանում են Փուլ 1-ին և Փուլ 2-ին, ինչպես նաև անհատապես ոչ էական Փուլ 3-ին պատկանող վարկերի համար, Խուճբը հաշվարկում է ԱՎԿ պորտֆելի մակարդակով: Խուճբն առանձնացնում է պորտֆելների հետևյալ տեսակները.

- ▶ կորպորատիվ վարկեր,
- ▶ սպառողական վարկեր,
- ▶ գյուղատնտեսական վարկեր,
- ▶ հիփոթեքային վարկեր,
- ▶ այլ (վարկային քարտեր և ոսկու գրավով ապահովված վարկեր):

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով ղեֆոլտի հավանականությունը հիմնվում է անցյալ ժամանակաշրջանների տեղեկությունների վրա և հաշվարկվում է հավանականության փոփոխության մատրիցաներով՝ հիմք ընդունելով վարկային պորտֆելների ժամկետայնության վերաբերյալ առկա տեղեկությունները: Հավանականությունները հաշվարկվում են որպես 12 ամիս ժամանակաշրջանի ընթացքում ղեֆոլտ կատեգորիաների միջև փոխանցվող վարկերի մասնաբաժինը ընդհանուր վարկերի նկատմամբ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ: Ղեֆոլտի հավանականությունը հաշվարկելիս Խուճբը դիտարկում է կանխատեսվող մակրոտնտեսական ցուցանիշները, որոնք ունեն էական ազդեցություն ղեֆոլտի հավանականության վրա՝ հաշվարկված ըստ ժամանակային շարքերի ռեգրեսիայի վերլուծության:

Հիմք ընդունելով մակրոտնտեսական պարամետրերի պատմական կանխատեսումների գնահատման շեղումները փաստացի միտումներից՝ մակրոտնտեսական զարգացման երեք սցենարները ուղղված են երեք ղեֆոլտի հավանականության PIT մատրիցների վերջնական արդյունքին, որոնք կշռված են 15%, 70% և 15% հավանականություններով՝ լավագույն, բազային և վատագույն սցենարներին համապատասխան:

Ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը

Ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը (EAD) իրենից ներկայացնում է արժեզրկման գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը, որը հաշվի է առնում ինչպես հաճախորդի ունակությունը մեծացնելու իր վարկի գումարը ղեֆոլտին մոտենալու դեպքում, այնպես էլ հնարավոր վաղաժամկետ մարումները: Փուլ 1-ում գտնվող ակտիվների համար Խուճբը գնահատում է 12 ամսվա ընթացքում հնարավոր ղեֆոլտի հավանականությունը 12ամսվա հաշվարկելու նպատակով: Փուլ 2 դասին պատկանող ֆինանսական ակտիվների համար ղեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը դիտարկվում է գործիքների ողջ կյանքի տևողության ընթացքում տեղի ունեցող դեպքերի համար:

Ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը

Խուճբը ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու նպատակով օգտագործում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո վերականգնումների վերաբերյալ պատմական տվյալները բոլոր ղեֆոլտի ենթարկված վարկերի կտրվածքով: Ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու համար PD PIT- ի գնահատման համար օգտագործվող նախնական խնձրավորումը հետագայում ենթարկվում է ենթախնձրավորման՝ ըստ գրավի տեսակի: Ղրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը հավաքագրվում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո՝ ըստ LGD խմբերի: Ժամանակային կտրվածքով վերջին ժամկետանց վարկերի համար հնարավոր վերադարձի հավանականությունը գնահատվում է նախկինում ժամկետանց վարկերի պոպուլյացիայի զարգացման գործակցով: Տվյալ շրջանակներում հաշվի են առնվում հավաքագրման քաղաքականության ցանկացած փոփոխություն: Հավաքագրվում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը և գեղջվում ղեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ՝ միջին արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի օգտագործմամբ, յուրաքանչյուր LGD խմբի գծով : Ղրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառում է բոլոր տեսակի դրամական ներհոսքերը ժամկետանց վարկերի գծով (վարկերի մարումից ստացված միջոցներ, երաշխավորից ստացված միջոցներ, գրավի առարկայի վաճառքից ստացված միջոցներ և այլն):

*(հազար ՀՀ դրամ)***30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)****Վարկային ռիսկ (շարունակություն)*****Վարկային ռիսկի զգալի աճ***

Խուճբը սահմանել է յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկի զգալի աճի հայտանիշները՝ սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր գնահատելու քաղաքականություն: Խուճբն որպես հիմնական հայտանիշ է օգտագործում վարկերի ժամկետանց օրերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Խուճբը համարում է, որ վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչման պահից հետո, եթե պայմանագրային վճարումները ուշացվել են ավելի քան 30 օրով:

Վարկային ռիսկի աճը գնահատելիս Խճբի ղեկավարությունը նաև առաջնորդվում է հետևյալ գործոններով՝

- ▶ ՀՀ այլ ֆինանսական հաստատություններում տվյալ վարկառուի ժամկետանց օրերի քանակը,
- ▶ կանխորոշված փոխկապակցված կողմերի ժամկետանց օրերի քանակը,
- ▶ վարկառուի ֆինանսական պայմանների զգալի դժվարությունները,
- ▶ վարկառուի ֆինանսական պայմանների վատթարացման արդյունքում վարկի պայմանների վերանայումը,
- ▶ վարկառուի գործունեության ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն և բազմակի տնտեսական սցենարներ

ԱՎԿ մոդելներում Խուճբը հիմնվում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակի վրա, մասնավորապես այնպիսի տնտեսական ելակետային տվյալների, ինչպիսիք են՝

- ▶ ՀՆԱ-ի տարեկան աճը,
- ▶ Արդյունաբերական արտադրության տարեկան աճ,
- ▶ Ֆիսկալ/Բյուջեի դեֆիցիտը,
- ▶ Սպառողական գնաձ,
- ▶ Արտահանման ծավալներ,
- ▶ Ներմուծման ծավալներ,
- ▶ ԱՄՆ դոլարի/դրամի փոխարժեքը (ժամանակաշրջանի վերջում),
- ▶ Շինարարության տարեկան աճ,
- ▶ ՀՆԱ-ում բանկի ընդհանուր վարկերի տեսակարար կշիռը:

Կանխատեսվող տեղեկատվությունը Խուճբը ստանում է արտաքին աղբյուրներից (Տնտեսական հետաքննությունների բաժնից, Համաշխարհային Բանկի տվյալների բազայից, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության կանխատեսումներից): 15%, 70% և 15% հավանականությունները վերագրվում են համապատասխանաբար հետևյալ սցենարներից յուրաքանչյուրին. լավատեսական, բազիսային և վատատեսական սցենարներ: Ստորև ներկայացված աղյուսակում ցույց են տրված կանխատեսվող տնտեսական փոփոխականները/ ենթադրությունները, ըստ տարբեր տնտեսական սցենարների, որոնց հիման վրա հաշվարկվում ԱՎԿ-ն:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Հիմնական գործոնները	ԱՎԿ սցենարը	Որոշված հավանականությունը, %	2021 թ.	2022 թ.	2023 թ.
ՀՆԱ-ի տարեկան աճը, %					
	Լավատեսական	15%	6.09%	8.51%	9.08%
	Բազիսային	70%	3.40%	4.70%	4.40%
	Վատատեսական	15%	0.71%	0.89%	-0.28%
Արդյունաբերական արտադրության տարեկան աճ, %					
	Լավատեսական	15%	5.93%	8.52%	8.33%
	Բազիսային	70%	2.80%	3.20%	3.40%
	Վատատեսական	15%	-3.13%	1.68%	2.51%
Ֆիսկալ/բյուջեի դեֆիցիտ, հազ. դրամ					
	Լավատեսական	15%	(162,402,853)	(37,878,094)	(60,035,085)
	Բազիսային	70%	(341,400,000)	(228,832,136)	(258,820,471)
	Վատատեսական	15%	(520,397,147)	(419,786,179)	(457,605,856)
Սպառողական գնաճ, %					
	Լավատեսական	15%	1.22%	1.10%	1.23%
	Բազիսային	70%	3.30%	3.70%	4.20%
	Վատատեսական	15%	5.38%	6.30%	7.17%
Արտահանման ծավալներ, հազ. դրամ					
	Լավատեսական	15%	1,475,644,347	1,706,701,048	1,958,721,508
	Բազիսային	70%	1,350,542,177	1,447,781,214	1,550,573,680
	Վատատեսական	15%	1,225,440,007	1,210,023,715	1,203,168,612
Ներմուծման ծավալներ, հազ. դրամ					
	Լավատեսական	15%	2,747,902,737	3,281,384,516	3,876,590,198
	Բազիսային	70%	2,444,087,071	2,622,505,427	2,800,835,796
	Վատատեսական	15%	2,140,271,404	2,037,235,668	1,944,768,432
Շինարարության տարեկան աճ, %					
	Լավատեսական	15%	8.70%	12.46%	13.96%
	Բազիսային	70%	1.70%	4.00%	4.50%
	Վատատեսական	15%	-5.30%	-4.46%	-4.96%
ՀՆԱ-ում բանկի ընդհանուր վարկերի տեսակարար կշիռը, %					
	Լավատեսական	15%	64.46%	66.86%	68.93%
	Բազիսային	70%	66.73%	70.57%	74.20%
	Վատատեսական	15%	69.24%	74.69%	80.08%
ԱՄՆ դոլարի/դրամի փոխարժեք (ժամանակաշրջանի վերջում)					
	Լավատեսական	15%	515.89	501.10	480.36
	Բազիսային	70%	533.00	538.50	539.50
	Վատատեսական	15%	550.11	577.24	603.26

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ֆինանսական ակտիվների դասերի վարկային որակական վերլուծություն

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 31 դեկտեմբերի 2020թ.-ի և 31 դեկտեմբերի 2019թ.-ի դրությամբ իրավաբանական անձանց, ֆիզիկական անձանց և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների ակտիվների դասի վարկային որակի մասին:

	Ծան.	Բարձր դաս	Ստանդարտ դաս	Ստանդարտից ցածր դաս	Արժեզրկված	Ընդամենը	
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11						
- Կորպորատիվ վարկավորում		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3 POCI	549,575 — — —	87,253,387 — — —	— 13,829,254 — 4,466,971 212,777	87,802,962 13,829,254 4,466,971 212,777	
- Գյուղատնտեսական վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	451,186 — —	85,825,885 — —	— 3,257,201 —	86,277,071 3,257,201 2,762,075	
- Սպառողական վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	952,930 — —	58,039,842 — —	— 4,622,137 —	58,992,772 4,622,137 1,921,474	
- Վարկային քարտեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3 POCI	1,260,534 — — —	10,719,903 — — —	— 148,209 — 516,233 608	11,980,437 148,209 516,233 608	
- Հիփոթեքային վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3 POCI	5,033,842 — — —	18,134,172 — — —	— 1,173,505 — 384,834 30,409	23,168,014 1,173,505 384,834 30,409	
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	— — —	1,401,774 — —	— 22,717 — 47,123	1,401,774 22,717 47,123	
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	— — —	22,322,854 — —	— 2,583,047 — 111,493	22,322,854 2,583,047 111,493	
Ընդամենը			8,248,067	283,697,817	25,636,070	10,453,997	328,035,951

	Ծան.	Բարձր դաս	Ստանդարտ դաս	Ստանդարտից ցածր դաս	Արժեզրկված	Ընդամենը	
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	11						
- Կորպորատիվ վարկավորում		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3 POCI	359,292 — — —	81,934,877 — — —	— 488,512 — 590,327 74,727	82,294,169 488,512 590,327 74,727	
- Գյուղատնտեսական վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	26,961 — —	72,449,273 — —	— 1,356,673 —	72,476,234 1,356,673 1,330,612	
- Սպառողական վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	1,225,043 — —	76,690,300 — —	— 1,428,152 —	77,915,343 1,428,152 1,456,108	
- Վարկային քարտեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3 POCI	1,390,567 — — —	13,107,672 — — —	— 261,015 — 225,668	14,498,239 261,015 225,668	
- Հիփոթեքային վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3 POCI	1,031,443 — — —	15,056,697 — — —	— 151,928 — 167,114 37,466	16,088,140 151,928 167,114 37,466	
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր		Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	— — —	4,420,064 — —	— 92,089 — 90,727	4,420,064 92,089 90,727	
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12	Փուլ 1 Փուլ 2 Փուլ 3	— — —	20,151,425 — —	— 134,315 — 27,111	20,151,425 134,315 27,111	
Ընդամենը			4,033,306	283,810,308	3,912,684	3,999,860	295,756,158

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև աղյուսակում ներկայացված են 31 դեկտեմբերի 2020թ.-ի և 31 դեկտեմբերի 2019թ.-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և ֆինանսական վարձակալությունների գծով ստացվելիք գումարների դեֆոլտի հավանականության միջին մեծությունները, ըստ դասերի՝

	<i>Ղաս</i>	<i>Միջին PD</i>
- Կորպորատիվ վարկավորում	Ստանդարտ	2.11%
	Ստանդարտից ցածր	14.54%
	Արժեզրկված	100%
- Գյուղատնտեսական վարկեր	Ստանդարտ	4.33%
	Ստանդարտից ցածր	31.63%
	Արժեզրկված	100%
- Սպառողական վարկեր	Ստանդարտ	6.16%
	Ստանդարտից ցածր	65.90%
	Արժեզրկված	100%
- Վարկային քարտեր	Ստանդարտ	6.33%
	Ստանդարտից ցածր	48.64%
	Արժեզրկված	100.00%
- Հիփոթեքային վարկեր	Ստանդարտ	1.21%
	Ստանդարտից ցածր	36.90%
	Արժեզրկված	100.00%
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Ստանդարտ	1.85%
	Ստանդարտից ցածր	18.91%
	Արժեզրկված	100.00%
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	Ստանդարտ	1.08%
	Ստանդարտից ցածր	7.47%
	Արժեզրկված	100.00%
	<i>Ղաս</i>	<i>Միջին PD</i>
- Կորպորատիվ վարկավորում	Ստանդարտ	1.28%
	Ստանդարտից ցածր	10.62%
	Արժեզրկված	100%
- Գյուղատնտեսական վարկեր	Ստանդարտ	2.10%
	Ստանդարտից ցածր	7.18%
	Արժեզրկված	100%
- Սպառողական վարկեր	Ստանդարտ	2.60%
	Ստանդարտից ցածր	16.91%
	Արժեզրկված	100%
- Վարկային քարտեր	Ստանդարտ	2.92%
	Ստանդարտից ցածր	19.88%
	Արժեզրկված	100%
- Հիփոթեքային վարկեր	Ստանդարտ	0.82%
	Ստանդարտից ցածր	11.76%
	Արժեզրկված	100%
- Ոսկու գրավադրմամբ վարկեր	Ստանդարտ	0.82%
	Ստանդարտից ցածր	2.40%
	Արժեզրկված	100%
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	Ստանդարտ	0.66%
	Ստանդարտից ցածր	7.57%
	Արժեզրկված	100%

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Բարձր դասի գործիքները ներառում են դրամական միջոցներով ապահովված՝ հաճախորդներին տրամադրված վարկեր: Այս վարկերի գծով արժեզրկման պահուստ չի ձևավորվում՝ ելնելով գրավի բնույթից:

Ֆինանսական ակտիվների դասերի վարկային որակական վերլուծություն

Ստորև ներկայացված ֆինանսական ակտիվների որակական վերլուծություն կատարելիս խումբն առաջնորդվում է արտաքին վարկանիշերով: Չվարկանշված վարկերը դասակարգվում են ստանդարտ դասի, եթե դրանք արժեզրկված չեն:

31 դեկտեմբերի 2020թ.-ի դրությամբ

	<i>Ծան.</i>		<i>Բարձր դաս</i>	<i>Ստանդարտ դաս</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (առանց կանխիկ միջոցների)	6	Փուլ 1	5,989,212	44,970,930	50,960,142
Բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններ	9	Փուլ 1	–	57,243,494	57,243,494
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	10	Փուլ 1	–	14,277,282	14,277,282
Ընդամենը			5,989,212	116,491,706	122,480,918

31 դեկտեմբերի 2019թ.-ի դրությամբ

	<i>Ծան.</i>		<i>Բարձր դաս</i>	<i>Ստանդարտ դաս</i>	<i>Ընդամենը</i>
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (առանց կանխիկ միջոցների)	6	Փուլ 1	3,727,506	35,550,669	39,278,175
Բանկերին տրված վարկեր և փոխառություններ	9	Փուլ 1	–	30,552,163	30,552,163
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային արժեթղթեր	10	Փուլ 1	–	20,292,178	20,292,178
Ընդամենը			3,727,506	86,395,010	90,122,516

Ստորև ներկայացված է խմբի դասակարգման համակարգի և գործընկերների արտաքին վարկանիշների համեմատությունը 31 դեկտեմբերի 2020թ.-ի և 31 դեկտեմբերի 2019թ.-ի դրությամբ:

2020թ.:

<i>Արտաքին միջազգային վարկանիշային գործակալության (Moody's) վարկանիշ</i>	<i>Ներքին վարկանիշ</i>	<i>Դեֆոլտի հավանականություն</i>
Aaa to A3	Բարձր դաս	0-0.06%
Baa1 to B3	Ստանդարտ դաս	0.06-3.3%
Caa1 to Ca	Ստանդարտից ցածր դաս	9.7%
C	Արժեզրկված	100%

2019թ.:

<i>Արտաքին միջազգային վարկանիշային գործակալության (Moody's) վարկանիշ</i>	<i>Ներքին վարկանիշ</i>	<i>Դեֆոլտի հավանականություն</i>
Aaa to A3	Բարձր դաս	0-0.06%
Baa1 to B3	Ստանդարտ դաս	0.06-3.3%
Caa1 to Ca	Ստանդարտից ցածր դաս	9.7%
C	Արժեզրկված	100%

2020թ. մարտի 17-ից 2020թ. մայիսի 17-ն ընկած ժամանակահատվածում խումբը վարկառուներին տրամադրել է վարկերի մարման արձակուրդներ՝ համաձայն ՀՀ Կենտրոնական բանկի առաջարկությունների՝ մեղմացնել ընկերությունների և ֆիզիկական անձանց վրա COVID-19-ի ազդեցությունը:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Խումբը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ: Այդ ռիսկի զսպման նպատակով դեկավարությունն ապահովել է ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ՝ ի լրումն արդեն իսկ գոյություն ունեցող բանկային ավանդների հիմնական բազայի, իրականացնում է ակտիվների կառավարում՝ հաշվի առնելով իրացվելիությունը, և ապագա դրամական հոսքերի և իրացվելիության օրական վերահսկողություն: Այդ գործընթացը ներառում է ակնկալվող դրամական միջոցների գնահատում և առաջնակարգ ապահովման միջոցի առկայություն, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորման ստացման համար:

Խումբը ունի բարձր իրացվելի և տարատեսակ ակտիվների պորտֆել, ինչը դրամական միջոցների հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում հեշտությամբ կիրացվի: Խումբը ունի նաև վարկային գծեր, ինչից այն կարող է օգտվել իրացվելիության կարիքների դեպքում: Բացի այդ, Խումբը ՀՀ ԿԲ-ում պահում է դրամային ավանդ (պարտադիր պահուստ), որի գումարը կախված է հաճախորդներից ներգրավված միջոցների ծավալից:

Խումբը գնահատում և կառավարում է իրացվելիությունը՝ հիմնվելով ԿԲ-ի կողմից սահմանած նորմատիվների վրա: Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ նորմատիվները կազմել են՝

	<i>Սահմանային արժեք</i>	<i>2020 թ., %</i>	<i>2019 թ., %</i>
Ն21-Ընդհանուր իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ընդհանուր ակտիվներ)	Նվազագույնը 15%	24.74%	23.80%
Ն22 -Ընթացիկ իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցախահանջ պարտավորություններ)	Նվազագույնը 60%	125.48%	157.38%

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ միջև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ պայմանագրային չզեղչված պարտավորությունների հիման վրա: Պարտավորությունները, որոնք ենթակա են ցպահանջ մարման, դասակարգվում են այնպես, ինչպես եթե մարման պահանջը ներկայացված լիներ ամենավաղ հնարավոր ամսաթվով: Սակայն Խումբը գտնում է, որ շատ հաճախորդներ չեն պահանջի վճարումը այն ամենավաղ հնարավոր ամսաթվի դրությամբ, որով Խումբը պարտավորված կլինի կատարել վճարումը, և աղյուսակը չի արտացոլում ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ հաշվարկված Խմբի կողմից՝ անցյալ ժամանակաշրջաններում ավանդները պահանջելու պատմական վիճակագրության հիման վրա:

<i>2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<i>Առևտրային ածանցյալ գործիքներ</i>	<i>Մինչև 3 ամիս</i>	<i>3-12 ամիս</i>	<i>1-5 տարի</i>	<i>Ավելի քան 5 տարի</i>	<i>Ընդամենը</i>
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	79,893	–	–	–	–	79,893
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	–	45,717	–	–	–	45,717
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ թողարկված պարտքային արժեթղթեր	–	14,145,121	3,113,853	131,100	–	17,390,074
Ստորադաս վարկեր	–	215,779	490,064	2,825,307	11,941,269	15,472,419
Այլ փոխառություններ	–	15,123,640	12,547,579	78,647,908	11,654,729	117,973,856
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	–	5,776,173	–	–	–	5,776,173
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	79,893	171,537,062	140,870,502	123,645,207	34,373,821	470,506,485
Վարկային բնույթի պարտավորվածություններ	–	44,613,015	–	–	–	–

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում (շարունակություն)

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Առևտրային ածանցյալ գործիքներ	Մինչև 3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	200,090	-	-	-	-	200,090
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	32,066	-	-	-	32,066
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	107,382,745	116,856,887	35,990,695	11,053,585	271,283,912
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	2,979,819	2,427,331	5,424,826	2,715,676	13,547,652
Ստորադաս վարկեր	-	33,990	266,240	2,277,956	4,330,532	6,908,718
Այլ փոխառություններ	-	1,582,535	14,751,646	80,975,849	10,269,364	107,579,394
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	4,833,592	-	-	-	4,833,592
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	200,090	116,844,747	134,302,104	124,669,326	28,369,157	404,385,424
Վարկային բնույթի պարտավորվածություններ	-	32,340,742	-	-	-	32,340,742

Մարման ժամկետների վերլուծությունը չի արտացոլում այն ընթացիկ հաշիվների միջոցների պատմական կայունությունը, որոնց վերադարձը սովորաբար տեղի է ունենում ավելի երկար ժամանակահատվածի ընթացքում, քան ներկայացված է վերոնշյալ աղյուսակում: Այդ մնացորդները աղյուսակում ներառված են մինչև 3 ամիս մարման ժամկետ ունեցող գումարներում:

Պահանջները հաճախորդների նկատմամբ ներառում են ֆիզիկական անձանցից ներգրավված ժամկետային ավանդները: ՀՀ օրենսդրության համաձայն Բանկը պարտավոր է հետ վճարել նման ավանդները ավանդատուի առաջին իսկ պահանջով: Վերոնշյալ աղյուսակում այդ ավանդները դասակարգված են ըստ մարման ժամկետների:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական պայմանների, ներառյալ արտարժույթի փոխարժեքի, տոկոսադրույքների և բաժնային գործիքների գների փոփոխության արդյունքում:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Խմբի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս Խմբի ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքի հնարավոր հավանական փոփոխությունների նկատմամբ, բոլոր այլ փոփոխական մեծությունները հաստատուն լինելու դեպքում:

Ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության զգայունությունը իրենից ներկայացնում է տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունը մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամտի վրա, որը հաշվարկվել է դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա լողացող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների նկատմամբ: Կապիտալի զգայունությունը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսադրույքների թույլատրելի փոփոխությունների հանդեպ հաշվարկվում է՝ վերագնահատելով ֆիքսված տոկոսադրույքով իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները՝ հիմնվելով այն ենթադրության վրա, որ առկա են եկամտաբերության կորի զուգահեռ տեղաշարժեր:

Արժույթ	Բազիսային կետերի ավելացում 2020թ.	Զուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2020թ.	Կապիտալի զգայունություն 2020թ.
Հայկական դրամ	1.10%	(360,794)	(3,339)
ԱՄՆ Դոլար	1.00%	(156,777)	(376,375)

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի նվազում 2020թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2020թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2020թ.</i>
Հայկական դրամ	1.10%	360,794	3,339
ԱՄՆ Դոլար	0.25%	39,194	94,094

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 2019 թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2019 թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2019 թ.</i>
Հայկական դրամ	1.00%	(304,879)	(7,818)
ԱՄՆ Դոլար	0.35%	(27,703)	(70,413)

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի նվազում 2019 թ.</i>	<i>Ջուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2019 թ.</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2019 թ.</i>
Հայկական դրամ	1.00%	304,879	7,818
ԱՄՆ Դոլար	0.35%	27,703	70,413

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Ղեկավարությունը սահմանել է արտարժույթային դիրքերի սահմանաչափեր՝ հիմնվելով ԿԲ կողմից սահմանված նորմատիվների վրա: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված են այն արժույթները, որոնցով դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ խումբն ունի էական արժույթային դիրքեր դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կատարված վերլուծությունը արտահայտում է դրամի նկատմամբ՝ արտարժույթի փոխարժեքի հնարավոր տատանումների ազդեցությունը ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության վրա, երբ այլ փոփոխական արժեքները հաստատուն են (կախված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության նկատմամբ ոչ առևտրային դրամական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի զգայունությունից): Կապիտալի վրա ազդեցությունը չի տարբերվում ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվության վրա ազդեցությունից: Բացասական գումարները արտացոլում են ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազումը, դրական գումարները՝ պոտենցիալ զուտ աճը: Ղեկավարությունը սահմանել է արտարժույթի և տոկոսադրույթի ռիսկի թույլատրելի ռիսկի սահմանաչափ:

<i>Արժույթ</i>	<i>Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություն % 2020 թ.</i>	<i>Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա 2020 թ.</i>	<i>Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխություն % 2019 թ.</i>	<i>Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա 2019 թ.</i>
ԱՄՆ դոլար	5.00%	46,043	3.00%	189,255
ԱՄՆ դոլար	(5.00%)	(46,043)	(3.00%)	(189,255)
Եվրո	8.50%	(77,159)	6.50%	94,329
Եվրո	(8.50%)	77,159	(6.50%)	(94,329)

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, ներքին գործընթացների անհամապատասխանության կամ ծախսողման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորուստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ բերել ֆինանսական վնասներ: Խումբը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան ռեակցիայի միջոցով Խումբը կարող է կառավարել նման ռիսկերը: Խումբը գործառնական ռիսկերի կառավարման շրջանակներում ընդունել է եռաշերտ պաշտպանության մեխանիզմ: Պաշտպանության առաջին գիծը ապահովում են առաջնագծի աշխատակազմը և գործառնական կառավարման խումբը, պաշտպանության երկրորդ գիծը ապահովվում է ռիսկերի կառավարման և համապատասխանության գործառնական ռիսկերի կողմից, ներքին աուդիտի գործառնական ռիսկերի կառավարման և պաշտպանության երրորդ գիծը:

Գործառնական ռիսկերի կառավարման համակարգը ներառում է հետևյալ հիմնական ասպեկտները՝ ռիսկի քարտեզագրում, միջադեպի վերլուծություն և մշտական վերահսկման գործառնական ռիսկերի վերահսկողության համակարգը ընդգրկում է պարտավորությունների արդյունավետ բաժանման, մուտքի թույլատրության, համադրման և հաստատման ընթացակարգեր, աշխատակազմի ուսուցում և գնահատում: Կառավարման խորհուրդը սահմանել է թույլատրելի ռիսկի սահմանաչափ գործառնական ռիսկի վրա:

31. Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքի չափման գործընթաց

Խմբի ղեկավարությունը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, օրինակ՝ չգնանշվող առևտրային, իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող արժեթղթերի, ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, ներդրումային գույքի և շենքերի համար, այնպես էլ իրական արժեքի ոչ պարբերաբար չափման քաղաքականությունը, օրինակ՝ վաճառքի համար պահվող ակտիվների համար:

Արտաքին գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների գնահատման համար, ինչպիսիք են գույքերը, առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը և ածանցյալ գործիքները: Արտաքին գնահատողների ներգրավումը որոշվում է ղեկավարության կողմից: Ընտրությունը կատարվում է՝ հիմնվելով այնպիսի չափանիշների վրա, ինչպիսիք են շուկայի մասին տեղեկացվածությունը, վարկանիշը, անկախությունը և մասնագիտական ստանդարտների պահպանումը:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին ղեկավարությունը վերլուծում է այն ակտիվների և պասիվների արժեքների փոփոխությունները, որոնք ենթակա են վերագնահատման Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն: Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ՝ համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ: Դեկավարությունը Խմբի անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունը յուրաքանչյուր համապատասխան արտաքին աղբյուրների հետ՝ որոշելու համար տվյալ փոփոխության հիմնավորված լինելը:

Իրական արժեքի հիերարխիա

Գնահատման մոդելների միջոցով ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքները որոշելու և բացահայտելու համար Խումբը օգտագործում է հետևյալ հիերարխիան:

- ▶ 1-ին մակարդակ. համանման ակտիվների կամ պարտավորությունների համար ակտիվ գնանշված գներ (չճշգրտված),
- ▶ 2-րդ մակարդակ. այլ մոդելները, որոնք ելակետային տվյալները ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն նշանակալի ազդեցություն ունեն գրանցված իրական արժեքի վրա,
- ▶ 3-րդ մակարդակ. մոդելներ, որոնք օգտագործում են մոդելներ, որոնք ունեն նշանակալի ազդեցություն գրանցված իրական արժեքի վրա, որոնք հիմնված չեն դիտարկելի շուկայական տվյալների վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքի հիերարխիա (շարունակություն)

Իրական արժեքի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտման նպատակով խումբը առանձնացրել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր հիմնվելով ակտիվների և պարտավորությունների բնույթի, առանձնահատկությունների, ռիսկերի, ինչպես նաև իրական արժեքի հիերարխիայի վրա:

	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (1-ին մակարդակ)</i>	<i>Էական դիտարկելի ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)</i>	<i>Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)</i>	
2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ և պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Առևտրային արժեթղթեր	-	319,353	-	319,353
- Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	250,207	-	250,207
- Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	(79,893)	-	(79,893)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
- Պարտքային գործիքներ	-	14,277,282	-	14,277,282
- Բաժնային գործիքներ	3,009,909	-	-	3,009,909
- Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր-ընկերություններ ՀՀ-ում	-	-	117,876	117,876
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	66,398,135	-	-	66,398,135
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	57,171,584	57,171,584
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	25,017,394	25,017,394
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	2,939,312	2,939,312
- Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	302,920,513	302,920,513
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	298,655,094	298,655,094
- Թողարկված պարտքային արժեթղթեր ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	-	2,822,713	-	2,822,713
- Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	-	45,717	45,717
- Ստորադաս վարկեր	-	-	11,130,839	11,130,839
- Այլ փոխառություններ	-	-	101,043,374	101,043,374
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	5,776,173	5,776,173

	<i>Իրական արժեքի չափումը՝ օգտագործելով</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Ակտիվ շուկայում գնանշվող գներ (1-ին մակարդակ)</i>	<i>Էական դիտարկելի ելակետային տվյալներ (2-րդ մակարդակ)</i>	<i>Էական ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ (3-րդ մակարդակ)</i>	
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
Իրական արժեքով չափվող ակտիվներ և պարտավորություններ				
Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Առևտրային արժեթղթեր	-	251,177	-	251,177
- Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	277	-	277
- Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	(200,090)	-	(200,090)
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
- Պարտքային գործիքներ	-	20,292,178	-	20,292,178
- Բաժնային գործիքներ	2,373,451	-	-	2,373,451
- Չգնանշված բաժնային արժեթղթեր-ընկերություններ ՀՀ-ում	-	-	94,820	94,820
Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	55,915,251	-	-	55,915,251
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	-	-	30,523,274	30,523,274
- Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	20,312,851	20,312,851
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	2,908,970	2,908,970
- Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	275,299,929	275,299,929
Պարտավորություններ, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է				
- Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	251,663,709	251,663,709
- Թողարկված պարտքային արժեթղթեր ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	-	5,913,962	-	5,913,962
- Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	-	-	32,066	32,066
- Ստորադաս վարկեր	-	-	4,854,305	4,854,305
- Այլ փոխառություններ	-	-	85,203,800	85,203,800
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	4,833,592	4,833,592

(հազար ՀՀ դրամ)

31. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքով չարտացոլված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը

Ֆինանսական գործիքների գնահատված իրական արժեքները, բացառությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի, հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների և ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսերի, մոտ են հաշվեկշռային արժեքներին: Այս գործիքների իրական արժեքները դասակարգված են իրական արժեքի հիերարխիայի երրորդ մակարդակում, բացառությամբ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների, որոնք դասակարգված են իրական արժեքի հիերարխիայի առաջին մակարդակում:

Ստորև ներկայացված աղյուսակում ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի, հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների և ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսերի հաշվեկշռային և իրական արժեքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Հաշվեկշռային արժեք 2020թ.	Իրական արժեք 2020թ.	Չճանաչված եկամուտ/ (ծախս) 2020թ.	Հաշվեկշռային արժեք 2019թ.	Իրական արժեք 2019թ.	Չճանաչված եկամուտ/ (ծախս) 2019թ.
Ֆինանսական գործիքներ						
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	66,398,135	66,398,135	-	55,915,251	55,915,251	-
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	57,171,584	57,171,584	-	30,523,274	30,523,274	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	25,017,394	25,017,394	-	20,312,851	20,312,851	-
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	2,939,312	2,939,312	-	2,908,970	2,908,970	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	303,018,557	302,920,513	(98,044)	275,443,307	275,299,929	(143,378)
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	296,944,080	298,655,094	(1,711,014)	254,667,620	251,663,709	3,003,911
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր – ՀՀ-ում թողարկված պարտատոմսեր	2,816,897	2,822,713	(5,816)	5,873,705	5,913,962	(40,257)
Ընդամենը չճանաչված իրական արժեքում փոփոխություններ			(1,814,874)			2,820,276

Գնահատման մեթոդներ և ենթադրություններ

Ստորև նկարագրված են այն մեթոդներն ու ենթադրությունները, որոնք օգտագործվում են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում իրական արժեքով արտացոլված ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը որոշելու համար, ինչպես նաև իրական արժեքով չարտացոլված այն հոդվածների իրական արժեքը որոշելու համար, որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է:

Ակտիվներ, որոնք իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին

Ենթադրվում է, որ իրացվելի և մարման կարճ ժամկետ (մինչև երեք ամիս) ունեցող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը մոտավորապես համարժեք է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Սույն ենթադրությունը նաև կիրառվում է ցպահանջ ավանդների և անժամկետ խնայողական հաշիվների նկատմամբ:

Աժանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Աժանցյալ ֆինանսական գործիքները, որոնք գնահատվում են օգտագործելով շուկայական ելակետային տվյալներ, հիմնականում տոկոսային և արժույթային սվոպեր են և արտարժույթային ֆորվարդ պայմանագրեր: Ամենահաճախ կիրառվող գնահատման մեթոդները ներառում են ֆորվարդների գնորոշման և սվոպ մոդելների օգտագործելով ներկա արժեքի հաշվարկներ: Այս մոդելները հաշվի են առնում տարբեր ելակետային տվյալներ, ինչպիսիք են՝ գործընկերների վարկունակությունը, արտարժույթի սվոպ և ֆորվարդ դրույքները և տոկոսադրույքի կորը:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Գնահատման մեթոդների և գնորոշման մոդելների միջոցով գնահատված իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերը հիմնականում բաղկացած են ՀՀ Կառավարության պարտատոմսերից: Այդ արժեթղթերը գնահատվում են եկամտաբերության կորի միջոցով, ինչը ընդգրկում է շուկայի կողմից դիտարկելի և ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված տվյալներ:

Հիմնական միջոցներ՝ հող, շենքեր և փոխադրամիջոցներ

Հիմնական միջոցների իրական արժեքը որոշվում է շուկայական համեմատական մեթոդով: Այսինքն, գնահատողի կողմից իրականացված գնահատումը հիմնված է շուկայական գործարքների գների վրա՝ էականորեն ճշգրտված գույքի բնույթի, գտնվելու վայրի և պայմանների տարբերություններն արտացոլելու համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

32. Ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունը, ըստ սպասվելիք վերականգնման կամ մարման ժամկետների: Խմբի պայմանագրային չզեղչված պարտավորությունների մարման վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է Ծանոթագրություն 30-ում՝ «Ռիսկերի կառավարում»:

	2020թ.			2019թ.		
	Մեկ տարվա ընթացքում	Մեկ տարուց ավել	Ընդամենը	Մեկ տարվա ընթացքում	Մեկ տարուց ավել	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	66,398,135	–	66,398,135	55,915,251	–	55,915,251
Առևտրային արժեթղթեր	–	319,353	319,353	–	251,177	251,177
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	250,207	–	250,207	277	–	277
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	43,424,475	13,747,109	57,171,584	21,632,838	8,890,436	30,523,274
Ներդրումային արժեթղթեր	3,824,061	13,581,006	17,405,067	15,139,588	7,620,861	22,760,449
Հաճախորդներին տրված վարկեր	45,423,135	257,595,422	303,018,557	34,791,260	240,652,047	275,443,307
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	9,366,831	15,650,563	25,017,394	7,270,574	13,042,277	20,312,851
Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում	–	984,442	984,442	–	749,442	749,442
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	–	20,144,910	20,144,910	–	21,372,430	21,372,430
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	–	167,436	167,436	–	27,901	27,901
Այլ ակտիվներ	3,218,124	1,536,482	4,754,606	3,570,651	1,685,965	5,256,616
Ընդամենը	171,904,968	323,726,723	495,631,691	138,320,439	294,292,536	432,612,975
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	79,893	–	79,893	172,897	27,193	200,090
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	45,717	–	45,717	32,066	–	32,066
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	253,327,757	43,616,323	296,944,080	216,845,902	37,821,718	254,667,620
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	8,500,960	–	8,500,960	4,978,335	7,817,787	12,796,122
Այլ փոխառություններ	21,420,925	79,622,449	101,043,374	9,791,980	75,411,820	85,203,800
Ստորադաս վարկեր	–	11,130,839	11,130,839	–	4,854,305	4,854,305
Շահութահարկի գծով ընթացիկ պարտավորություններ	126,703	–	126,703	152,542	–	152,542
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	–	680,497	680,497	–	521,910	521,910
Այլ պարտավորություններ	5,842,673	727,853	6,570,526	5,210,395	331,561	5,541,956
Ընդամենը	289,344,628	135,777,961	425,122,589	237,184,117	126,786,294	363,970,411
Զուտ	(117,439,660)	187,948,762	70,509,102	(98,863,678)	167,506,242	68,642,564

Ժամկետայնության վերլուծությունը չի արտացոլում հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների պատմական կայունությունը: Պատմականորեն դրանց մարումը տեղի է ունեցել ավելի երկար ժամանակահատվածում, քան ցույց է տրվում տվյալ աղյուսակում: Դրանց մնացորդները աղյուսակներում ընդգրկվում են մինչև մեկ տարի ժամանակահատվածի մնացորդներում:

ՀՀ օրենսդրության համաձայն Խուճը պարտավոր է վճարել ավանդատուին առաջին իսկ պահանջի դեպքում (տե՛ս Ծանոթագրություն 17):

33. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե կողմերից մեկը հնարավորություն ունի վերահսկել կամ նշանակալի ձևով ազդել մյուս կողմի գործառնական և ֆինանսական որոշումների վրա: Կողմերի կապակցված լինելը որոշելիս հաշվի է առնվում կողմերի փոխհարաբերությունների բովանդակությունը, այլ ոչ միայն դրանց իրավական ձևը:

Կապակցված կողմերը կարող են այնպիսի գործարքների մեջ մտնել, որոնք չէին իրականացվի ոչ կապակցված կողմերի միջև, և կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի հետ գործարքների գներից և պայմաններից:

(հազար ՀՀ դրամ)

33. Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ (շարունակություն)

Կապակցված կողմերի հետ գործառնությունների գծով մնացորդները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

	2020թ.		2019թ.	
	Մայր կազմակերպություն	Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ	Մայր կազմակերպություն	Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ
Համախառն չմարված վարկեր հունվարի 1-ի դրությամբ	–	406,218	–	416,523
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	784,886	322,421	–	296,697
Տարվա ընթացքում վարկերի մարումներ	–	(325,443)	–	(304,630)
Այլ շարժեր	36,743	(2,518)	–	(2,372)
Համախառն չմարված վարկեր դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	821,629	400,678	–	406,218
Հանած արժեզրկման գծով պահուստը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	(5,304)	(5,968)	–	(1,212)
Զուտ չմարված վարկեր դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	816,325	394,710	–	405,006
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ հունվարի 1-ի դրությամբ	363,765	1,145,398	62,597	783,255
Տարվա ընթացքում ներգրավված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	2,227,485	2,743,951	5,255,737	1,398,200
Տարվա ընթացքում մարված ավանդներ և ընթացիկ հաշիվներ	(2,389,910)	(2,343,793)	(4,954,569)	(1,036,057)
Այլ շարժեր	–	–	–	–
Ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	201,340	1,545,556	363,765	1,145,398

Ստորև ներկայացված է կապակցված կողմերի հետ գործառնություններից եկամուտներն ու ծախսերը.

	Դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար			
	2020թ.	Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ	2019թ.	Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ
Տոկոսային եկամուտներ վարկերի գծով	36,743	19,016	–	16,354
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	29,472	118,678	18,025	79,485

Ղեկավար անձնակազմին փոխհատուցումները հետևյալն են.

	2020թ.	2019թ.
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ փոխհատուցումներ	1,263,401	1,217,477

(հազար ՀՀ դրամ)

34. Ներդրումներ ասոցիացված կազմակերպություններում

Խումբն ունի բաժնեմաս Ամուղի-Ալբա Ասեթ Մենեջմենթ ՓԲԸ-ում, որտեղ Խմբին է պատկանում բաժնետոմսերի 49%-ը (2019թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 49%): Ասոցիացված կազմակերպությունը հիմնադրվել է 2013թ.-ին և կարգավորվում է ՀՀ օրենսդրությամբ: Ասոցիացված կազմակերպության հիմնական գործունեությունը պարտադիր կենսաթոշակային ֆոնդերի կառավարումն է: Ասոցիացված կազմակերպության գործունեությունը վերահսկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից: 2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներդրման հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 984,442 հազ. դրամ (2019թ.՝ 749,442 հազ. դրամ):

Եական ասոցիացված կազմակերպության ամփոփ ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է ստորև.

	<i>2020</i>	<i>2019</i>
Ակտիվներ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	76,471	64,677
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	605,281	207,653
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումներ	1,387,790	1,254,455
Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	58,351	64,016
Հետաձգված հարկային ակտիվներ	5,975	4,589
Այլ ակտիվներ	182,110	119,564
Ընդամենը ակտիվներ	2,315,978	1,714,954
Պարտավորություններ		
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով	118,001	48,962
Այլ պարտավորություններ	192,002	147,083
Ընդամենը պարտավորություններ	310,003	196,045
Զուտ ակտիվներ	2,005,975	1,518,909
Խմբի բաժնեմասը զուտ ակտիվներում	984,442	749,442
Զուտ ակտիվներ	984,442	749,442
	<i>2020</i>	<i>2019</i>
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	1,693,453	1,135,608
Տոկոսային և այլ եկամուտ	36,317	19,715
Ֆինանսական խորհրդատվության գծով եկամուտ	7,535	-
Այլ եկամուտ	3,254	86
Զուտ վնաս փոխարժեքային տարբերություններից	(13,975)	(249)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	(94,428)	(79,239)
Վարչական և այլ ծախսեր	(696,840)	(541,326)
Շահույթ մինչև շահութահարկ	935,316	534,595
Շահութահարկի գծով ծախս	(179,078)	(110,903)
Հաշվետու տարվա շահույթ	756,238	423,692
Այլ համապարփակ եկամուտ		
<i>Հնչողող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս չվերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ՝</i>		
Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումների գծով չիրացված օգուտ	133,336	130,490
Հաշվետու տարվա այլ համապարփակ եկամուտ հարկումից հետո	133,336	130,490
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	889,574	554,182
Խմբի բաժնեմասը ասոցիացված կազմակերպության շահույթում կամ վնասում և այլ համապարփակ եկամտում հետևյալն է.		
	<i>2020թ.</i>	<i>2019թ.</i>
Հաշվետու տարվա շահույթ	399,958	223,905
Այլ համապարփակ եկամուտ	64,352	63,696
Ընդամենը հաշվետու տարվա համապարփակ եկամուտ	464,310	287,601

(հազար ՀՀ դրամ)

35. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն

	Ծան.	Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	Այլ փոխառություններ	Ստորադաս վարկեր	Ֆինանսավորման գործունեությունից ընդամենը պարտավորություններ
Հաշվեկշռային արժեք 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ					
Թողարկումից մուտքեր	18, 19, 20	9,031,081	68,569,714	–	77,600,795
Մարումներ		5,263,384	51,957,148	4,830,467	62,050,999
Արտարժույթային փոխարկումներ		(1,553,514)	(37,805,078)	–	(39,358,592)
Ոչ կանխիկ գործարքներ		11,641	(22,809)	4,655	(6,513)
Այլ		–	2,233,852	–	2,233,852
Հաշվեկշռային արժեք 2019 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18, 19, 20	12,796,122	85,203,800	4,854,305	102,854,227
Թողարկումից մուտքեր		–	47,077,963	7,098,874	54,176,837
Մարումներ		(3,631,337)	(33,580,438)	(950,933)	(38,162,708)
Արտարժույթային փոխարկումներ		2,000	20,946	2,600	25,546
Ոչ կանխիկ գործարքներ (ՖՀՄՍ 16)		–	172,968	–	172,968
Այլ		(665,825)	2,148,135	125,993	1,608,303
Հաշվեկշռային արժեք 2020 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	18, 19, 20	8,500,960	101,043,374	11,130,839	120,675,173

“Այլ” տողում ներառված են թողարկված պարտքային արժեթղթերի և այլ փոխառությունների գծով հաշվեգրված, բայց դեռևս չվճարված տոկոսները: Խումբը դասակարգում է վճարված տոկոսները, որպես դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված գործառնական գործունեությունից:

36. Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում

Ստորև ներկայացված աղյուսակները ներառում են ֆինանսական ակտիվները, որոնք հաշվանցվել են ֆինանսական պարտավորությունների հետ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում, ինչպես նաև հաշվանցման վերաբերյալ իրավաբանորեն ամրագրված գլխավոր համաձայնագրերի և նմանատիպ համաձայնագրերի (ISDA, RISDA և այլն) հետևանքները, որոնք չեն հանգեցնում հաշվանցման ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում:

	Ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների համախառն գումար՝		Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չի իրականացվել		Ստացված ոչ դրամական ապահովում	Զուտ գումար
	Ճանաչված ֆինանսական ակտիվների համախառն գումար	հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում	Ֆինանսական ակտիվների գուտ գումար՝ հաշվանցված ֆինանսական վիճակի մասին	հաշվետվությունում		
2020թ. դեկտեմբերի 31						
Ֆինանսական ակտիվներ						
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ՝ հակադարձ հետզնման պայմանագրեր	36,843,265	–	36,843,265	–	(36,843,265)	–
Վարկեր հաճախորդներին՝ հակադարձ հետզնման պայմանագրեր	3,324,179	–	3,324,179	–	(3,324,179)	–
Ընդամենը	40,167,444	–	40,167,444	–	(40,167,444)	–

(հազար ՀՀ դրամ)

36. Ֆինանսական գործիքների հաշվանցում (շարունակություն)

	<i>Ճանաչված ֆինանսական ակտիվների համախառն գումար</i>	<i>Ճանաչված ֆինանսական ակտիվների համախառն գումար` հաշվանցված վիճակի մասին հաշվետվությունում</i>	<i>Ֆինանսական ակտիվների գույտ գումար` ներկայացված ֆինանսական ակտիվների հաշվետվությունում</i>	<i>Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցում չի իրականացվել</i>	<i>Ստացված ոչ դրամական ապահովում</i>	<i>Զուտ գումար</i>
2019թ. դեկտեմբերի 31						
Ֆինանսական ակտիվներ						
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ` հակադարձ հետզման պայմանագրեր վարկեր հաճախորդներին` հակադարձ հետզման պայմանագրեր	17,708,358	–	17,708,358	–	(17,708,358)	–
	840,370	–	840,370	–	(840,370)	–
Ընդամենը	18,548,728	–	18,548,728	–	18,548,728	–

37. Կապիտալի համարժեքություն

Խմբի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են` համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է վերահսկողի կողմից սահմանված պահանջներին, և որ Խումբն ապահովում է ամուր վարկային վարկանիշ և ուժեղ կապիտալի ցուցանիշներ` իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու նպատակով:

Խումբը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումներ` տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Խումբը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ` նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել: ՀՀ Կենտրոնական բանկը սահմանում է վերահսկում է Բանկի կապիտալի նկատմամբ պահանջներ: Խումբը, որպես կապիտալ է ճանաչում այն հոդվածները, որոնք կարգավորման համաձայն սահմանվում են որպես կապիտալ բանկերի համար: ՀՀ ԿԲ-ի կապիտալի նկատմամբ պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են Բազելյան համաձայնագրի դրույթների վրա, Բանկի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցությունը (նորմատիվային կապիտալի գործակից) չպետք է գերազանցի սահմանված նվազագույն մակարդակը: 2020 և 2019թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ նվազագույն մակարդակը կազմել է 12%: 2020 և 2019թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի ընդհանուր կապիտալի գործակիցը համապատասխանում է պարտադիր պահանջներին:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Խմբի կապիտալի համարժեքության նորմատիվը, որը հաշվարկվել է 1988թ. Բազելյան համաձայնագրի դրույթների համաձայն` հաշվի առնելով շուկայական ռիսկը ընդգրկելու գծով հետագա փոփոխությունները, կազմել է`

	2020թ.	2019թ.
1- ին դասի կապիտալ	57,650,620	55,457,918
2 -րդ դասի կապիտալ	17,409,390	10,330,718
Ընդհանուր կապիտալ	75,060,010	65,788,636
Ընդամենը ռիսկով կշռված ակտիվներ	459,110,363	366,772,103
Ընդամենը կապիտալ` արտահայտված որպես ռիսկով կշռված ակտիվներից տոկոս (ընդհանուր կապիտալի գործակից)	16.35%	17.94%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ռիսկերի կշռման գործակիցների հիերարխիայի միջոցով, որոնք դասակարգված են ըստ բնույթի և արտացոլում են յուրաքանչյուր ակտիվի ու պայմանագրային կողմի հետ կապված վարկային, շուկայական և այլ ռիսկերի գնահատականները` հաշվի առնելով ցանկացած գրավ կամ երաշխիք: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում չճանաչված պայմանագրային պարտավորվածությունների համար` որոշակի ճշգրտումներով` հնարավոր վնասի` առավել պայմանական բնույթն արտացոլելու նպատակով:

(հազար ՀՀ դրամ)

38. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած դեպքեր

2021 թ.-ի փետրվարի 25-ին Բանկի Խորհուրդը որոշում կայացրեց Բանկի բաժնետիրական կապիտալը մեծացնելու վերաբերյալ՝ ուղղելով 20,000,000 հազար դրամ չբաշխված շահույթից բաժնետիրական կապիտալ: Արդյունքում, բաժնետիրական կապիտալը կկազմի 50,000,000 հազար դրամ: Բաժնետիրական կապիտալի ավելացումը կիրականացվի առկա բաժնետոմսերի անվանական արժեքի հաշվին՝ 6,000 դրամից 10,000 դրամ: